

Forvaltningsplan for omlægning af Holbæk Kommunes skove til urørt skov	2
Bilag 1 - Detaljeplan omlægningstiltag	48
Bilag 2 - Økonomisk overslag på skovningsindtægter Holbæk Kommune	59
Bilag 3 Resume af plan lagt på deltag.holbaek.dk	60
Bilag 4 Tiltagskort alle skove	75
Bilag 5 Certificeringer	86
Bilag 6 Økonomi overslag over tiltag	92
Bilag 7 VVM-screeningsafgørelse af plan for omlægning af Holb æks Kommuneskove	93

FORVALTNINGSPLAN FOR OMLÆGNING AF HOLBÆK KOMMUNES SKOVE TIL URØRT SKOV

**Holbæk
Kommune**

VÆKST OG
BÆREDYGTIGHED

Kolofon

Titel: Forvaltningsplan for omlægning af Holbæk Kommunes skove til urørt skov. Version 1.1

Udgivelsesår: 2024

Forvaltningsplanen er udarbejdet af Holbæk Kommune i samarbejde med Hededanmark

Kort: Kort indeholder data fra © Holbæk Kommune - Geodatastyrelsen ®DDO, © COWI

Fotos: Holbæk Kommune

Indhold

Baggrund	5
Fremtidens kommunale skove i Holbæk Kommune.....	5
Holbæk Kommunes skove i dag	5
Biodiversitet.....	5
Klima	6
Forvaltningsplanens opbygning	7
Forklaring på udvalgte begreber og fagord	8
Urørt skov	8
Løvtræ og nåletræ	8
Bevoksning	9
Hugstmoden	9
Hel eller delvis afdrift	9
Tynding	9
(Ikke-)hjemmehørende træarter	9
Solitærtræer	9
Skovgræsning/afgræsning	9
Førne	9
Omstillingsperiode.....	10
Virkemidler til at opnå mere biodiversitet i skovene	11
Veteranisering.....	11
Dødt ved (træ) og kvasbunker	11
Naturlig hydrologi og vådområder.....	11
Skovgræsning	12
Brand.....	12
Nye skovbryn (indre og ydre).....	12
Naturlig tilgroning (succession)	12
Afskrabning af førnelag	13
Sten og sand.....	13
Øvrige biodiversitetsskabende tiltag og principper	13
Økonomi	14
PEFC og FSC certificering.....	15
Beskrivelse af skovene	16
Tølløse Skov	16
Knudskov	20

Bjerregårdsskoven	23
Torbenlund og Fasanskoven	26
Kalvemosen	29
Drivsåtskoven	32
Jyderup Sportsplads.....	34
Skoven ved Skellingsted Friluftssareal	36
Skov og mose ved Tuse Enge.....	38
Holbæk Fælled	40
Biodiversitetsfremmende tiltag – Idékatalog til nyanlæg af skove	43

Baggrund

Fremtidens kommunale skove i Holbæk Kommune

Kommunalbestyrelsen har besluttet, at der skal være mere biodiversitet i de kommunale skove. Målet er, at skovene skal blive "urørt skov", hvor træ ikke længere tages ud af skovene til salg men i stedet bliver i skoven og indgår i et cirkulært kredsløb. På sigt vil der kun blive lavet indgreb i skovene, der gavner biodiversiteten.

Der vil fortsat i en årrække blive fældet træer af fortrinsvist indførte arter i skoven, fordi der er meget begrænset biodiversitet knyttet til dem, idet de ikke har været her længe nok til, at hjemmehørende arter af fx insekter og svampe har lært at leve på dem.

Skovene vil ændre udseende, efterhånden som træartssammensætningen ændres, og der kommer flere døde træer og grene. Nogle stiforløb vil blive lagt om, hvis vand, hegn eller andet forhindrer det aktuelle forløb. Flere stier vil blive anlagt - måske også træstier over vand, når vi får det naturlige vand tilbage i nogle områder af skovene.

Indtægterne fra salg af træ af ikke-hjemmehørende arter og fra hjemmehørende arter, der skal tynnes for at lave biodiversitetsfremmende tiltag, vil blive brugt til at betale for de tiltag/handlinger, der skal til, for at skoven kan blive til urørt skov. Der kan også være penge til flere friluftsfaciliteter som fx nye stier, bænke o.a.

Holbæk Kommunes skove i dag

Holbæk Kommune ejer 258 ha skov, fordelt på 10 skove og mindre lunde. Skovene har indtil for nylig været drevet med produktion af træ for øje og bærer præg af at være indrettet til produktion. Det kan blandt andet ses ved, at det meste skov ikke er dannet ved naturlig tilgroning, men er blevet tilplantet. Oftest består bevoksningerne af den samme træart, alle træerne i en bevoksning er ca. lige høje, og skoven fremstår ensartet og velordnet. Mange af træarterne er ikke naturligt hjemmehørende i danske skove, som fx sitkagran og rødegran.

Fordi skovene har været drænet og drevet som produktionsskov, rummer de meget få af de elementer, strukturer og dynamikker, der kendetegner en naturlig skov med høj biodiversitet:

- Store, gamle træer med huller og revner, hvor flagermus, fugle og egern kan bo.
- Døde træer som levesteder for insekter og svampe.
- Våde områder til vandlevende organismer, insekter, planter og som drikkested.
- Store dyrs skrab, bid og ekskrementer.
- M.m.

Inden arbejdet med forvaltningsplanen gik i gang, fik Holbæk Kommune udarbejdet en Baseline rapport, der viser status på biodiversiteten i skovene, som den er i dag. Baseline rapporten er udgangspunktet for, at vi om nogle år kan måle på, om biodiversiteten i skovene har fået det bedre. Rapporten kan findes via følgende link [Holbæk Kommune - Skovrapport](#).

Biodiversitet

Danmark er det land i EU, der har de naturmæssigt dårligste skove. (kilde <https://biodiversitetigymnasiet.dk/biodiversitet-i-danske-skove/fagtekst/>)

Størstedelen af de truede danske arter er skovarter. Det skyldes, at Danmark engang var næsten skovdækket. Derfor giver det god mening at arbejde med at forbedre naturen i netop vores skove.

Det største problem for biodiversiteten i vores skove i hele Danmark og i Holbæk Kommune er, at vi mangler de helt gamle træer – veterantræerne, og vi mangler dødt ved (træ). Vi mangler også vand i skovene og de store dyr, der engang græssede der, som sikrede, at skovene ikke kun var lukkede og mørke. Derfor er det nødvendigt, at vi gør en aktiv indsats for at sætte skub i de naturlige processer, der mangler i vores skove. Læs mere om det under afsnittet "Virkemidler til at opnå mere biodiversitet i skovene".

Klima

Efter en længere periode med en stigende CO₂-lagring, mens træerne opbygger vedmasse, vil tempoet for lagringen af CO₂ i en urørt skov dale, til den til sidst – efter rigtig mange år - når et balancepunkt, hvor skovens nedbrydning af organisk stof udleder lige så meget CO₂ til atmosfæren, som den optager gennem fotosyntesen.

I debatten argumenteres også for, at produktionsskov er bedre for klimaet end urørt skov, fordi CO₂'en vil være bundet i træet i lang tid, når det fx anvendes til konstruktionstræ, møbler mv. Udfordringen i dag er, at tæt ved 90% af vores træforbrug bruges som energikilde dvs. at det brændes af (kilde [Op mod 44 procent af det træ der fældes i Danmark kan ikke spores – Københavns Universitet \(ku.dk\)](#)).

Teknisk set kan mange af tyndingsprodukterne fra skoven ikke bruges til andet end energi i dag, men det er en forudsætning for produktionen af kvalitetstræ til bæredygtige byggematerialer at de produceres, samt at man ved at anvende dem til energi, fortrænger de fossile brændsler i energiforsyningen. Teknologisk udvikling og øget efterspørgsel efter træ, kan forhåbentlig skubbe anvendelsen af træ i den retning, at en mindre og mindre del brændes af og en større og større del kan erstatte andre CO₂ tunge materialer med massivt træ eller som fibre.

Forvaltningsplanens opbygning

Resten af dette dokument tjener som forklarende tekstdel til regnearkene, "Detaljeplan omlægningstiltag" og "Økonomisk overslag på skovningsindtægter...", hvor de planlagte tiltag for det enkelte skovstykke (litra) og den tilhørende økonomi er oplistet med stor detaljeringsgrad. Man kunne sige, at regnearkene er den egentlige forvaltningsplan, da det er anvisningerne i disse, som fagfolk i årene fremover vil følge, når planen skal realiseres.

I tekstdelens indledende kapitler præsenteres først forstlige ord og begreber, herefter gennemgås den overordnede plan for omlægningen til urørt skov i løbet af en omstillingsperiode.

Metoderne – virkemidler til at opnå mere biodiversitet i skov gennemgås i et selvstændigt kapitel. Det er vigtigt at læse dette kapitel, da de forskellige virkemidler nævnes mange gange i den resterende del af planen uden yderligere forklaring.

I kapitlet om økonomi redegøres for de forudsætninger og forbehold, som planens økonomiske beregninger er baseret på, og i det følgende kapitel om certificeringer forklares blandt andet, hvorfor kommunens skove vil fortsætte med at være certificeret.

De derpå følgende ti kapitler præsenterer de enkelte skove med kort, der viser de planlagte tiltag.

Sidste kapitel er et kort idékatalog med anvisninger på, hvilke tiltag, der skal sættes i værk hvornår, så vi kan opnå mest mulig biodiversitet i kommunens nye folkeskove.

Forklaring på udvalgte begreber og fagord

Urørt skov

Urørt skov er skov, hvor der ikke tages træ ud af skoven for at sælge det. De mekanismer og metoder skovbrugere i århundreder har iværksat for at opnå skove, der producerede træ hurtigt og effektivt, har medført stærkt forringede vilkår for biodiversiteten. I urørt skov vil der kunne foretages indgreb, der understøtter skovnaturens udvikling henimod et mangfoldigt og modstandsdygtigt økosystem, hvor naturens egne dynamikker giver mulighed for, at et væld af arter kan leve og trives.

Urørt skov er ikke en skov uden mennesker eller menneskelig aktivitet, tværtimod. Holbæk Kommune ønsker, og understøtter aktivt, borgernes brug og benyttelse af de kommunale skove. I urørt skov skal der, jf. skovloven, fortsat tages hensyn til landskab, naturhistorie, miljøbeskyttelse og friluftsliv. Der skal også fortsat være mulighed for at udvikle og tilpasse friluftsfaciliteter samt at udbygge med nye. Det vil fortsat stadig være sikkert at færdes på befæstede stier i skovene. De kommunale skove er nemlig vores alles.

Den urørte skov vil blive helt anderledes at besøge. Der vil være færre ensartede skovområder, hvor træer i samme art og alder giver tydelige overgange og lige linjer i skovene. Skovene vil derimod få lov at udvikle sig imod et udtryk, hvor flere træarter trives sammen, flere steder med mere lys til skovbunden, hvor flere blomster og urter dukker op og hvor der, i indre skovbryn, vokser arter med bær, frugt og nødder. Hvor forholdene er til det, vil der blive lidt vådere i skovbunden, da grøfter ikke vil blive vedligeholdt, hvilket igen vil skabe udvikling henimod et mere artsrigt skovbillede, med plads til flere dyre- og plantearter, der trives i og ved fugtig jordbund og vand.

Den urørte skov er således ikke urørt. Sat lidt på spidsen kan man sige, at vi ophører med at dyrke skoven med salg af træ for øje. Derimod begynder vi at understøtte naturen, herunder menneskers oplevelse af naturen i samhörighed.

Konkret indebærer urørt skov at:

- Al kommerciel skovhugst ophører, ca. 15 år efter at planen er vedtaget.
- Alt dødt ved bliver herefter i skoven og der skabes løbende døde/døende træer.
- Minimalt brug af maskiner udenfor stier og veje efter omlægningsperioden.
- Ingen sprøjtning eller gødskning.
- Naturlige dynamikker understøttes og fremmes aktivt, fx ved afgræsning i skoven og veteranisering af store træer m.m.
- Naturlig hydrologi understøttes og oprensning af grøfter ophører, hvor det er muligt.
- Ikke-hjemmehørende træarter afdrives og invasive arter bekæmpes.
- Store gamle solitærtræer af hjemmehørende arter, fx eg, får plads og mulighed for at brede sig.
- Naturlig struktur i skovene understøttes ved at sikre både gamle og unge træer vokser på samme areal, lige linjer brydes og naturen slippes fri.
- Der skabes områder med få eller ingen træer inde i de større skove, så skovenge og indre skovbryn kan udvikle sig.

Løvtræ og nåletræ

Løvtræer er træer, der taber bladene, som fx bøg. Nåletræer har nåle og er oftest grønne hele året som fx rødgran.

Bevoksning

En bevoksning er et område i en skov, hvor der vokser en oftest ensartet og ensaldrende type træ. En bevoksning er typisk plantet på samme tidspunkt og vil ofte være af samme træart eller med én dominerende træart.

Hugstmoden

En bevoksning er hugstmoden, når den har den alder, hvor den ifølge gældende regler i skovloven kan afdrives. For grantræ er det ca. 70 år og for bøg ca. 100 år.

Hel eller delvis afdrift

Rydning af alle træer eller rydning af en bevoksning. Når man afdriver en bevoksning, høster man den afgrøde træet er. Skovloven fastsætter regler om, at man kun kan afdrive en bevoksning, når denne er hugstmoden.

Tynding

Fældning af træer, for at reducere antallet af træer i en bevoksning, så de tilbageværende træer får mere plads til at vokse. Der kan også tyndes for at give mere lys til skovbunden, så skovbundsflora, og med tiden nye træer, kan spire frem. Der kan tyndes, så uønskede træarter fjernes eller der kan tyndes for at fremme ensartethed i bevoksningen – eller uensartethed. Det vil hyppigst forekomme, at man tynder for at fremme og understøtte mangfoldighed i bevoksningerne, da dette vil fremme flere forskellige levesteder og dynamikker.

(Ikke-)hjemmehørende træarter

Træarter som er naturligt forekommende i Danmark betegnes som "hjemmehørende træarter". Træarter som er indført i landet betegnes som "ikke-hjemmehørende træarter". Ikke-hjemmehørende træarter er arter som røddeg, rødgran, douglasgran, sitkagran og cypres m.m. Disse arter bidrager ikke til de naturlige økosystemer i Danmark i særlig høj grad. Hjemmehørende træer som pil, rødæl, birk, stilkeg og vintereg har derimod et væld af arter, der er tilknyttet et liv med, af eller på træet.

Solitærtræer

Træer, som er fritstående eller enkeltstående, kaldes solitærtræer. Altså træer, som står alene med lang afstand til andre træer og derfor ikke konkurrerer med andre træer om lys, næring, vand mv.

Skovgræsning/afgræsning

Område hvor der går kreaturer eller andre indhegnede dyr og græsser i skoven. Metoden medvirker til, at skoven kan udvikle sig mere naturlig og lyst. Græsningsdyrene skaber en stor dynamik i skoven og levesteder for plante- og dyrearter. En stor del af de truede arter i skovnaturen knytter sig til lysåbne områder af skoven, som afgræsning skaber og understøtter.

Græsningsdyr kan være enten "græssere" (fx kreaturer og heste) eller "browsere/nippere" (fx geder og hjortedyr). Førstnævnte æder mest græs og urter, mens sidstnævnte helst æder i mange forskellige højder - gerne også bark og kviste/grene. Mest optimalt i skov er at have et passende antal af begge slags græsningsdyr. Geder kan dog være lidt mere krævende hvad angår hegn.

Førne

Et lag af døde plantedele fx nåle fra grantræer. Førnen, der dannes under grantræer, er længe om at blive nedbrudt, og andre planter har svært ved at vokse frem i førnen.

Omstillingsperiode

For at opnå Holbæk Kommunes målsætning om at styrke biodiversiteten i de kommunale skove vil disse over en periode på 15 år blive omlagt fra dyrket skov til urørt skov, hvor kommerciel skovdrift er ophørt, naturlige dynamikker udfolder sig og biodiversiteten understøttes aktivt. Ved at skabe optimale rammer for naturlig dynamik og naturlige processer, og ved at sikre, udbygge og fremskynde udviklingen af forhold og levesteder, som er essentielle for biodiversiteten, vil vi skabe grundlaget for fremtidens naturlige skove i Holbæk Kommune.

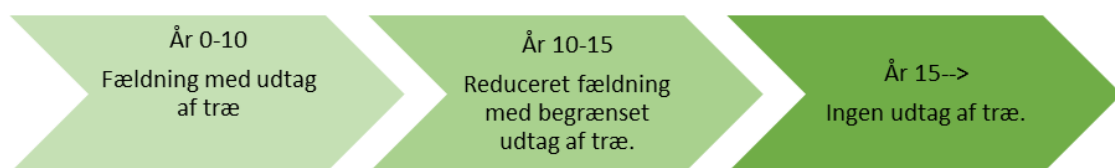
Tidligt i omstillingsfasen sker de mest markante ændringer. Fx bliver der afdrevet bevoksninger i skovene med træarter, som ikke er naturligt hjemmehørende i Danmark, eller der bliver tyndet i hjemmehørende arter for at understøtte biodiversitetsfremmende tiltag. Der vil også blive skabt mere dødt ved (træ), både liggende og stående, for at skabe hårdt tiltrængte levesteder for arter, der lever af og i dødt ved. Vi forventer, at der ikke tages træ ud af skovene efter en periode på ca. 15 år. Træ der bliver fældet herefter, vil blive efterladt i skoven, til gavn for økosystemet.

Indtægterne fra salg af skovens træ, bruges til at finansiere de planlagte biodiversitetstiltag. Den værdi, der tages ud af skoven, føres derved tilbage igen og bidrager til en hurtigere omstilling af kommunens skove.

Forvaltningsplanens tidlige fase (0-10 år) kan betragtes som en naturgenopretningsfase, hvor indgreb vil skabe grundlaget for skovnaturens naturlige udvikling. Ikke-hjemmehørende træarter afdrives eller mindskes markant i antal, skovområder vil blive lysere og mere forskelligartede i arts- og alderssammensætningen af træerne, der vil blive skabt flere døde eller døende træer og hvor det er muligt, vil der skabes bedre vilkår for den naturlige hydrologi. Der vil også blive indplantet blomstrende træer og buske i indre og ydre skovbryn.

I Forvaltningsplanens sene fase (10-15 år) vil skovene være i starten af deres naturlig udvikling. De indgreb der sker i denne fase, vil være af understøttende art, hvor skovnaturen hjælpes på vej, så den bliver så bæredygtig og modstandskraftig som mulig. Her vil de sidste ikke-hjemmehørende træarter blive afdrevet, og der vil blive arbejdet målrettet på at understøtte biodiversitetens udvikling. Dette vil ske fx ved at skabe flere døde eller døende træer og levesteder for forskellige dyr og planter og derudover fortsat blive tyndet i hjemmehørende træarter for at skabe solitærtæer.

Der vil herefter løbende være behov for indgreb, der understøtter udviklingen af naturens rigdom og diversitet. Vi vil løbende fjerne uønsket opvækst af invasive arter og sikre at skovene ikke bliver for ensartede eller for mørke. Vi vil nænsomt skubbe på den udvikling der på sigt, efter ca. 150 år, forhåbentligt vil være et skovøkosystem i naturlig balance, med en rigdom af levesteder og et mylder af liv.

Model for udtagning af træ i omstillingsperioden

Virkemidler til at opnå mere biodiversitet i skovene

I det følgende beskrives de metoder og elementer, der ifølge nyere forskning bør bringes i spil, når målet er at skabe mest mulig biodiversitet i skov. Metoderne er genveje til at genskabe eller efterligne de dynamikker, som er til stede i en naturlig skov. Alle virkemidler bør så vidt muligt benyttes, så der skabes størst mulig variation i arter og levesteder.

Veteranisering

Når træer bliver gamle, får de revner, huller, døde grene og råd, og dermed bliver de vigtige levesteder for dyr, fugle, insekter, planter og svampe m.m. Sådanne oldinge kaldes "veterantræer", og dem mangler vi som nævnt i produktionsskovene, hvor træerne bliver fældet, mens de stadig er unge og sunde. Når vi arbejder for mere biodiversitet i skoven, kan vi for at afhjælpe det problem "veteranisere" yngre træer, så de får de samme kvaliteter som veteranerne. Det kan gøres ved fx at bore huller, skære sprækker, skære bark af, knække grene, sprænge trækroner, brænde lidt af træet/barken, vælte træet, beskadige rødderne m.m.

Dødt ved (træ) og kvasbunker

I produktionsskove fjerner man typisk dødt ved, så det ikke er i vejen for skovdriften. I en naturlig skov får døde og døende træer lov til at blive stående eller liggende i skovbunden. Dødt ved er noget af det vigtigste at få tilbage i skovene for at opnå mere biodiversitet, da veddet i forskellige stadier af nedbrydning er det vigtigste levested for insekter, fugle, flagermus, svampe m.fl.

Det er vigtigt, at der både er stående og liggende, dødt ved, da det giver størst mulig variation i levesteder.

Stående, dødt ved kan skabe ved at "ringe" stående træer, dvs. at gennemskære vækstlaget, så træet dør.

Liggende, dødt ved kan skabes ved at fælde træet og lade det ligge eller vælte det, hvorved rodka-gen trækkes op/blottes, og der dannes et hul.

Det skaber også god variation og dødt ved, hvis man efter fældning trækker udvalgte træødder op og efterlader dem i skovbunden.

Kvasbunker og stammestabler udgør naturlige insekthoteller og tilbyder gemmesteder og vinterly for mange insekter og smådyr. I forbindelse med tynding og etablering af lysåbne områder kan småtræer/toppe lægges som kvasbunker i kanten af et krat eller en lysåbning, gerne både solrigt og i skygge, hvorved de vil fungerer som levesteder for flest arter. Hvis en bunke ligger for åbent og dermed udsat, er der en risiko for, at små pattedyr som fx pindsvin og brud eller krybdyr som markfirben og sno ikke vil benytte den som skjul. Stammestabler bør ideelt set være af flere arter af løvtræ og med stammer i flere størrelser og med varierende hulrum.

Naturlig hydrologi og vådområder

I en naturlig skov er der områder med vand – moser og vandhuller. Det er vigtigt for et mangfoldigt liv i skoven. Men i produktionsskovene har man gravet grøfter på kryds og tværs for at lede vandet væk, fordi de færreste produktionstræer kan gro i vand. Derfor skal grøfterne nu enten tilkastes og lukkes eller vedligeholdet ophøre, så vandet - den naturlige hydrologi - kan komme tilbage i skoven som lysåbne, våde områder. Når disse områder genskabes, hvor der i dag er træer, vil mange af disse dø stående eller vælte og herved skabe værdi som dødt ved.

Hvis der ikke er mulighed for at genskabe naturlig hydrologi, kan der i stedet graves søer eller foretages "paddeskrab" - lavvandede vandhuller hvor der ikke kommer fisk (æder haletudser), fordi vandhullerne tørrer ud med nogle års mellemrum.

Skovgræsning

For meget længe siden, før vi begyndte at dyrke vores skove, gik der store planteædere som fx ur-oksler, rundt i skovene. Langt senere lukkede bønder heste ud i skoven om vinteren, så de kunne klare sig selv med foder, indtil de skulle spændes for ploven igen til foråret. Dyrene åd urter, kviste og bark, skrabe i jorden og efterlod ekskrementer. Det skabte en vigtig dynamik, der medvirkede til at gøre skovene lysere og fulde af liv. Da man for alvor begyndte at dyrke træ i skovene, blev dyrene lukket ude for at beskytte de små træer. I de senere år er man mange steder begyndt at genskabe de naturlige dynamikker ved hjælp af kreaturer, heste og andre store dyr af hårdføre racer, der lever i skoven året rundt. I Holbæk Kommune har der i nogle år været græssende kreaturer i en del af Tølløse Skov.

Hvis underskoven skal afgræsses, er det vigtigt, at der benyttes helårsgræsning, da det er i sen vinteren og i det tidlige forår, at dyrene skaber den vigtigste forstyrrelse ved at skrabe i jordbunden og æde førne, kviste og knopper, bark mm. Helårsgræsning kræver robuste dyreracer, at græsningstrykket er tilpasset, så der er nok føde tilgængeligt hele året, at der indenfor indhegningen er stor variation, samt at der er mulighed for, at dyrene kan søge op på tørre områder i vinterhalvåret.

Brand

Ild har altid spillet en rolle i naturen, fx når lynet er slået ned i en skov. I produktionsskovene har man typisk fjernet træer, der var brændt. Men der er mange organismer, særligt svampe, der er specialiseret i at være de første, der tager bolig i et træ, der er brændt. Derfor skal brandskadede træer blive stående, og der skal foretages kontrolleret afbrænding af dele af træer for at skabe nye levesteder.

Nye skovbryn (indre og ydre)

I kanten af skoven er der meget lys, og i en naturlig skov er der derfor tætte ydre skovbryn med mange lyskrævende arter. Her findes blomstrende træer og buske, mange med bær og nødder til gavn for dyr og mennesker. Skovbrynet skaber også læ og dermed et lunt klima inde i skoven til gavn for mange organismer. Inde i skoven vil der være indre skovbryn fx rundt langs kanten af en skoveng, hvor der er lys. I vores nuværende produktionsskove er der ofte en brat overgang fra skoven til det åbne land for at få mest mulig plads til at dyrke skov på. Men skovbryn kan heldigvis (gen)skabes, hvor de ikke findes. Der skal blot gives plads, så kommer arterne af sig selv, eller processen kan fremskyndes ved at indplante de rigtige træer og buske.

Naturlig tilgroning (succession)

Når vi fremover afdriver (fælder) bevoksninger med ikke-hjemmehørende træarter, kan vi vælge enten at

- 1) plante ny skov, som man normalt har gjort,
- 2) hjælpe på vej ved fx at plante eller så et lille antal træer af hjemmehørende arter eller
- 3) lade arealet gro til af sig selv evt. hjulpet på vej af lidt jordbearbejdning samt ved at toppe af nåletræer placeres som "ringborg" som beskyttelse af nye planter mod vildtbid ("spirely"). Sådanne kvasbunker fungerer også som insekthotel.

På de sidstnævnte to måder, som kan kombineres, får vi en mere naturlig, blandet skov med træer af forskellige arter og aldre.

Naturlig tilgroning kan tage lang tid på nogle arealer, hvor der i mellemtiden vil være gode forhold for de af skovbundens urter og buske, der kræver meget lys. Kombineret med græsning kan der her opstå skovenge til stor gavn for bl.a. sommerfugle samt indre skovbryn.

Afskrabning af førnelag

Ved hel eller delvis afskrabning af førnelaget i områder, hvor der har været grantræer, kan der skabes bedre mulighed for fremspiring af nye arter af træer, buske og urter. I græsningsskoven kan der på denne måde på sigt udvikles overdrevslignende områder.

Førnen kan skrubes sammen i bunker (biomiler), hvor den naturlige nedbrydning går hurtigere, og hvor svampe og insekter kan trives, samt fungere som skjul for andre dyr.

Sten og sand

Når vådområder og lysåbne områder etableres, udlægges så vidt muligt større stenbunker som skjulesteder for blandt andet vilde bier, sommerfugle og krybdyr og også gerne enkelte, store sten. Hvis stenene ligger i sol, er de gode for dyr, der har brug for varme sten for at holde kropstemperaturen oppe, så de kan fungere. Stenbunkerne skal være en blanding af store og mindre sten og må gerne have grus og sand i sig.

Sandede områder kan skabes for at styrke muligheden for, at jordbier etablerer sig. Sandområder skal sikres som lysåbne med mest mulig sol. Materialet skal være mindst 50 cm dybt og bestå af tætpakket sand og grus med få større sten lagt på overfladen.

Øvrige biodiversitetsskabende tiltag og principper

Skovens sammensætning: Det er vigtigt, at der er stor variation i skovens sammensætning. Krat og tæt skov giver ly til småfugle, små pattedyr som pindsvin og mange andre organismer. Mange smådyr bruger krattet til at gemme sig for rovdyr og bevæger sig helst ikke ud i det åbne land. Spiselige frugter og bær kan desuden give mennesker en hyggelig oplevelse i skoven.

Enkeltstående træer får, når de har mulighed for at vokse naturligt uden konkurrence, store, lave kroner med krogede grene fuld af levesteder.

Når skoven tyndes, er det vigtigt at sikre denne variation, så der både er områder med tæt skov/krat og mere lysåben skov og lysninger, hvor der kan opstå et varieret urtedække i skovbunden, og hvor større græssere nemt kan komme til.

Økonomi

Økonomisk overblik og forudsætninger

I bilaget "Økonomisk overslag på skovningsindtægter Holbæk Kommune" ses det detaljerede økonomiske overslag over skovningspotentialerne de næste 10 år i Holbæk Kommunes skove.

Sammenfattende er der et potentiale for geninvestering i biodiversitetstiltag i skovene på 6,61 mio. kr. over de 10 år, hvor den primære omlægning skal forløbe. Dermed kan der årligt geninvesteres 610.000 kr. i skoven i gennemsnit over de 10 år.

Forudsætningerne for resultatet på 6,61 mio. kr. er følgende: Tyndingspotentialerne, angivet som procentandelen af træ, der må fjernes fra skoven, er fastsat ud fra en forstlig vurdering, der skal sikre, at den overordnede målsætning om højt potentiale for biodiversitet kan opnås. Det træ, der ikke fjernes i tyndingerne, konverteres til stående eller liggende dødt ved og forøger derved potentialerne for biodiversitet.

Det økonomiske overslag er udarbejdet på grundlag af følgende priser og forudsætninger:

- Afsætningspriserne fra foråret 2024 minus 15 %.
- Oparbejdningpriserne fra foråret 2024.
- At der tages træ ud af skoven på følgende måde:
 - Træ < 25 cm i brysthøjdediameter: Tyndingspotentialerne er 35 m³/ha. Af dette udtages 90 % af massen i tre indgreb.
 - Løv 25-40 cm i brysthøjdediameter: Tyndingspotentialerne er 80 m³/ha. Af dette udtages 70 % af massen i to indgreb.
 - Løv 40-60 cm i brysthøjdediameter: Tyndingspotentialerne er 100 m³/ha. Af dette udtages 70 % af massen i to indgreb.
 - Løv >60 cm i brysthøjdediameter: Tyndingspotentialerne er 320 m³/ha. Af dette udtages 15 % af massen i ét indgreb.
 - Nålfældning: 267 m³/ha af dette udtages 100 % af vedmassen i ét indgreb.

Tilgangen til planlægningen af aktiviteterne i bilaget "Detaljeplan omlægningstiltag" er lavet ud fra timing, logistik og geografi forstået på den måde, at tiltagene sættes ind i tidsplanen i den rækkefølge, som de af hensyn til praktik og geografi skal foregå. Når det konkrete driftsår kommer, detailbudgetterer man året, ser det samlede regnestykke og tilpasser aktivitetsniveauet på indtægter og udgifter ud fra det ønskede resultat.

Drivsåtskoven, Jyderup Sportsplads og Skellingsted Friluftsskove er ikke medtaget i den økonomiske betragtning, da forstlige aktiviteter i disse områder ikke vil generere et positivt dækningsbidrag.

PEFC og FSC certificering

Skovene er FSC og PEFC certificerede, hvilket betyder, at driften skal leve op til kriterierne beskrevet i bilaget "Certificeringer". Certificeringerne giver købere af træ fra certificerede skove sikkerhed for, at træet er produceret på en måde, der i højere grad understøtter udviklingen af biodiversitet, end det er tilfældet i de fleste ikke-certificerede produktionsskove.

Holbæk Kommunes beslutning om at omlægge de kommunale skove til urørt skov og alt hvad denne beslutning medfører af tiltag for biodiversitet i skovene, er langt mere vidtgående og ambitiøs end kravene i de to certificeringsordninger. Når kommunen foreløbig vælger at fortsætte med certificeringerne, er det fordi, der kan opnås bedre priser på træ med disse mærkninger, som opvejer udgiften til at være certificeret. Når kommunen er helt færdig med at sælge træ fra skovene, vil det være oplagt at opgive certificeringen.

Der er under udarbejdelsen af forvaltningsplanen således taget hensyn til disse certificeringer og arealbindinger. Der vil være enkelte aktiviteter, der konflikter med forpligtigelserne fra certificeringerne. Dette håndteres gennem systemet for afvigelser i certificeringsordningerne. Konflikterne opstår, fordi bindingerne i certificeringerne begrænser mulighederne for biodiversitetstiltag. I og med afvigelserne forbedrer biodiversiteten på de konkrete arealer, er disse ikke i konflikt med certificeringernes formål og dermed fuldt gangbare. Som eksempel kan nævnes afdrift af ær og sitka i urørt skov.

Beskrivelse af skovene

I den følgende del af forvaltningsplanen gennemgås overordnet planerne for hver enkelt skov i kommunen.

For den enkelte skov gennemgås:

- Beskrivelse af skoven
- Skovens forhistorie og kulturhistorie
- Beskyttet og registreret natur
- Naturpotentiale
- Rekreative tiltag
- Særlige forhold
- Nuværende status
- Forvaltningstiltag
- Kort over skoven

Forvaltningsplanen er udarbejdet på baggrund af skovkort, der opdeler skovene i afdelinger ud fra træart og alder.

En detaljeret plan (regneark) kan findes i bilaget "Detaljeplan omlægningstiltag", som er en oversigt på litraniveau over, hvad der planlægges gjort i skovene de enkelte år. Det er vigtigt at understrege, at ting kan ændre sig, da det er naturen, der arbejdes med. Der kan opstå våde perioder eller stormfald, som forsinker arbejdet, eller der kan ske udvikling i biodiversiteten, som gør, at tiltag skal opprioriteres eller pauses for ikke at forstyrre en art på et sårbart tidspunkt. Der kan desuden opstå afsætningsmæssige udfordringer, som det er nødvendigt at tage hensyn til.

Tølløse Skov

Beskrivelse af skoven

Tølløse Skov, som er Holbæk Kommunes største skov med et areal på ca. 136 hektar, er beliggende sydvest for Tølløse by. Skoven består af Nederskov og Tølløse Dyrehave.

Skoven består af en variation af både unge og ældre bevoksninger og nogle få bevoksninger med gammelt løvtræ. Skoven har som mange andre af kommunens skove tidligere været dyrket og indrettet til produktion af træ. Der har blandt andet været plantet en del større områder med nåletræ, hvoraf nogle allerede er blevet afdrejet. Skoven har også tidligere været grøftet for at holde jorden tør og optimere produktionen af træ.

En større del af skoven er i dag hegnet og græsses med kreaturer.

I den nordvestlige del er en mindre del af skoven indhegnet til hundeskov.

Der er desuden en tidligere skoleskov i Tølløse Skov, hvor der er plantet mange forskellige træarter. Skoleskoven er ikke længere i brug.

Skovens forhistorie og kulturhistorie

Tølløse Skov er den ældste af kommunens skove, og dele af den bærer præg af herregårdslandskab med tæt sammenhæng til godset, Tølløse Slot. Området har efter al sandsynlighed været brugt som græsningsoverdrev/græsningsskov, men da skovgræsning i 1805 blev forbudt i forbindelse med Fredskovsforordningen, overgik størstedelen af skoven til at være produktionskov. Dyrehaven blev formentlig først indhegnet som sådan i 1870'erne, så man kunne holde råvildt og kronvildt.

Beskyttet og registreret natur

Øst for Dyrehaven mellem denne og Tysinge Å er der registreret et beskyttet engareal med flere vandhuller.

Mange steder i skoven er der beskyttede jorddiger.

Langs den sydlige del af Nederskov samt øst for Dyrehaven er der beskyttede vandløb.

Naturpotentiale

Tølløse Skov rummer et stort naturpotentiale og har på grund af sin alder, størrelse og karakter, mulighed for at rumme mange af de elementer, der skal til, for at man kan øge biodiversiteten. Der er fx mulighed for at skabe et stort, sammenhængende område, som indeholder både genskabt naturlig hydrologi, græssende dyr og arealer med store, veteraniserede træer.

Hundeskoven er tilplantet på landbrugsjord og har en begrænset naturværdi på nuværende tidspunkt.

Skoleskoven er ikke i brug længere, og skal derfor ikke bevares som skoleskov. Skoven har dog et stort naturpotentiale, da det er en skov med mange forskellige træarter og derved en stor diversitet. Diversiteten kan opretholdes og styrkes, hvis alle ikke-hjemmehørende arter afdrives, hvilket vil skabe en skov med en meget bred variation af hjemmehørende træarter.

Rekreative tiltag

I Tølløse Skov er der et stort netværk af stier/veje, de fleste er dog meget lige og dermed lidt kedelige. Kun i Dyrehaven findes slyngede stier, der kun kan gås på.

Der er desuden en hundeskov og som nævnt en tidligere skoleskov.

Særlige forhold

Hundeskoven i den nordvestlige del af skoven bevares i sin nuværende form.

På adressen Dyrehavevej 39, 4340 Tølløse ligger en skovbørnehave, som flittigt bruger skoven i deres hverdag.

Ved koordinatet 55.5947416,11.7371529 er der anlagt et mindested/mindeplads til en afdød.

Nuværende status

En del arealer i Tølløse Skov er godt på vej til at øge biodiversiteten. Her er kun behov for tynding for at fremme lysforholdene i skovbunden eller fremme udviklingen af solitærtræer. Kun få steder i skoven vil der skulle foretages deciderede afdrifter og dermed stort udtag af træ.

Planlagte forvaltningstiltag

For at opnå størst mulig biodiversitet i skoven er det planlagt at

- Øge mængden af liggende og stående dødt og døende ved til mindst 50 m³ pr. ha.
- Veteranisere større træer. Alt efter bevoksningens alder og sammensætning udføres veteranisering på udvalgte hjemmehørende træer med diameter på >60 cm.
- Udvide det nuværende græsningsareal så det omfatter et areal i Tølløse Nederskov og i forbindelse hermed sikre adgangsforhold.
- Nedbryde tidligere rækkestruktur i plantede bevoksninger ved at udtynde bevoksninger og samtidig skabe 1-2 stk. større lysbrønde/lysninger/korridorer pr. ha. i diameter ca. 40-50 m.
- Skabe indre skovbryn, nedbryde skarpe afgrænsninger mellem bevoksninger og forbedre de ydre bryn.

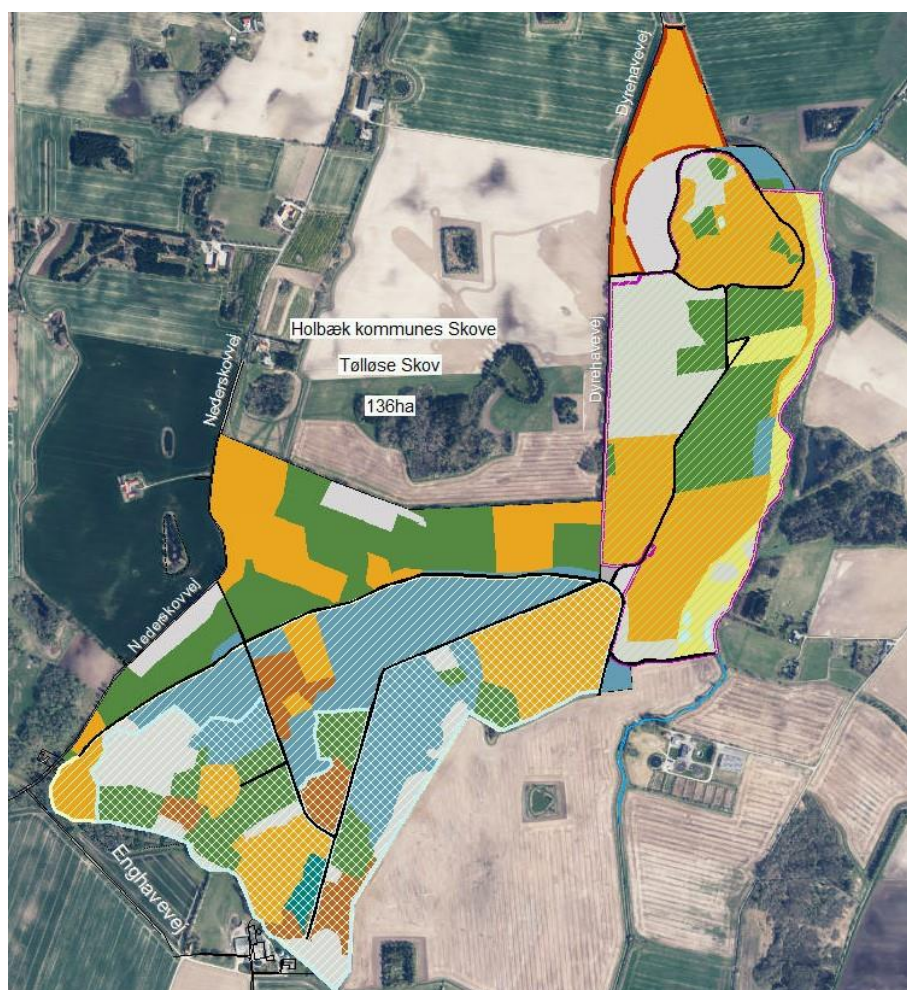
-
- Foretage afskrab af førnelag i udvalgte områder, så der skabes blotlagt jord. Førnen placeres i biomiler.
 - Udføre paddeskrab på egnede lokaliteter.
 - Fjerne ikke-hjemmehørende arter herunder ær på udvalgte steder. Toppe af nåletræer kan placeres som "ringborg" i områder, hvor der skal ske naturlig tilgroning.
 - At gendanne naturlig hydrologi ved at nedlægge grøfter i den sydøstlige del af skoven.
 - Etablere stenbunker, sandområder og kvasbunker.
 - Optrækning af rødder og afrømning af jord på udvalgte arealer.

Øvrige tiltag:

- Fjerne eller beskære store risikotræer omkring skovbørnehaven.
- Etablere nye stier.
- Fortsat vedligeholde vej- og stinet samt Udskifte hegn rundt om hundeskoven.

Kort over forvaltningstiltag og udvikling i Tølløse Skov

Af nedenstående kort fremgår de forvaltningstiltag, der er planlagt for Tølløse Skov.

- Veteraniseret skov
- Granskov til løvskov
- Ændring af træarter
- Tyndes for at skabe variation
- Græsningsskov
- Ny græsningsskov
- Ekstensive plejetiltag
- Græsset eng
- Sø
- Naturlig hydrologi
- Nyt skovbryn
- Sti
- Vej

Knudskov

Beskrivelse af skoven

Knudskov har et areal på 39 hektar og ligger centralt i Holbæk by, mellem Lundemarksvej og Skagerakvej.

Skoven rummer en blanding af yngre og nogle få ældre løvtræsbevoksninger samt nogle få bevoksninger med nåletræ. Skoven er tydeligt inddelt i klart afgrænsede bevoksninger, som oftest kun med én træart og meget ens i alder og struktur.

Skovens forhistorie og kulturhistorie

Knudskov er en del af Ladegårdsskovene (Lunden, Haveskoven og Torbenlund Skov), som alle har hørt til Holbæk Slots Ladegård. Skoven er rejst fra 1919-1920 bortset fra sydenden af skoven, der er plantet i 1980'erne.

I den sydlige del af skoven er der en gammel allé med hestekastanje og lind.

Beskyttet og registreret natur

Der findes beskyttede søer og mindre vandhuller samt jorddiger i skoven.

Naturpotentiale

Terrænet i området er kuperet, hvilket måske kan gøre det muligt at skabe nye vandhuller. Jorden har dog et højt grusindhold, hvilket muligvis gør, at nye vandhuller ikke kan holde vand.

Der er i delområder mulighed for at genskabe naturlig hydrologi, hvilket ville øge biodiversiteten betragteligt. Fx kunne en tidligere ellesump i skovens nordøstlige hjørne genskabes ved afskæring af dræn. Ellesumpen er tidligere blevet drænet og har herefter været tørlagt. De gamle elletrunter står fortsat i området, hvor sumpen var.

Der er potentiale for at etablere ydre bryn i skoven og derved skabe sammenhængende natur med det lysåbne overdrevsareal øst for skoven. Derudover er der potentiale for at forbedre indre skovbryn.

Rekreative tiltag

Der er et godt stisystem i skoven, hvilket sikrer gode muligheder for færdsel til fods og på cykel. Enkelte steder er stierne dog oversvømmede i våde perioder, og de bør derfor hæves eller omlægges.

Der er på nuværende tidspunkt ingen friluftsfaciliteter i skoven, men der er gode muligheder for at etablere nogle. Der kunne fx etableres shelterplads ved mergelgraven i afdeling 35k, samt bålplads ved mergelgrav i afdeling 32f.

Særlige forhold

Intet.

Nuværende status

Knudskov bærer kraftigt præg af at have været drevet som produktionsskov gennem mange år.

Forvaltningstiltag

For at opnå størst mulig biodiversitet i skoven er det planlagt at

-
- Øge mængden af dødt og døende ved, både liggende og stående hen mod eller over 50 m³ pr. ha.
 - Veteranisere større træer. Alt efter bevoksningens alder og sammensætning udføres veteranisering på hjemmehørende træer med diameter på >60 cm.
 - Etablere en græsningsfold på mindst 10 ha i sammenhæng med lysåbne arealer/overdrev øst for skoven.
 - Nedbryde tidligere rækkestruktur i plantede bevoksninger ved at udtynde bevoksninger og samtidig skabe 1-2 stk. større lysbrønde/lysninger/korridorer pr. ha. i diameter ca. 40-50 m.
 - Skabe indre skovbryn, nedbryde skarpe afgrænsninger mellem bevoksninger og forbedre de ydre bryn ved at kanten af skoven tyndes hårdt hvorved dannelsen af et nyt og bredere skovbryn fremmes.
 - Fjerne ikke-hjemmehørende arter, herunder ær. Enkelte store, karakteristiske træer af bl.a. douglas gran lades dog stå som solitære elementer.
 - Nedlægge grøfter og dræn for at genskabe naturlig hydrologi.
 - Ved afdrift af nåleskov, kan toppe placeres som ringborg som beskyttelse af nye planter og spirely til naturlig tilgroning, samt som insekthotel.
 - Fokus på, og mulig fjernelse af store risikotræer langs veje og stier.
 - Etablering af stenbunker, sandområder og kvasbunker.
 - Løbende vedligeholdelse af vej- og stinettet samt sikring af adgangsforhold ifm. afgræsning.
 - Optrækning af rødder og afrømning af jord på udvalgte arealer.
 - Friholdelse af den historiske allé.

Øvrige tiltag:

- At etablere friluftsfaciliteter for øget brug af skoven som rekreativt rum.
- At opretholde det nuværende vej- og stinet i god standard.
- At bevare og tydeliggøre den historiske allé.

Kort over forvaltningstiltag og udvikling i Knudskov

Af nedenstående kort fremgår de forvaltningstiltag, der er planlagt for Knudskov.

- Veteraniseret skov
- Granskov til løvskov
- Ændring af træarter
- Tyndes for at skabe variation
- Græsningskov
- Ny græsningskov
- Ekstensiv plejetiltag
- Græsset eng
- Sø
- Naturlig hydrologi
- Nyt skovbryn
- Sti
- Vej

Bjerregårdsskoven

Beskrivelse af skoven

Bjerregårdsskoven ligger bag Svinninge skole, og er med sine 14 hektar en af kommunens mindre skove. Skoven består primært af eg og bøg, der er blevet plantet i 1987.

Skoven er præget af, at der ligger en discgolfbane i skoven.

Der findes en skoleskov i skoven, som løbende er blevet forynget.

Skovens forhistorie og kulturhistorie

Skoven, som er rejst på landbrugsjord, blev givet som gave til borgerne i Svinninge af en lokal landmand.

Beskyttet og registreret natur

Øst for skoven er en naturbeskyttet eng og en sø.

Naturpotentiale

Skoven er ung og rummer ikke karakteristiske skovarter i form af urter mv.

Hvis skovens struktur og rækker brydes op, og den gøres mindre præget af monokultur og ensaldrende træer, kan skoven med tiden opnå et væsentligt bedre naturindhold.

Der ligger desuden et potentiale i at konvertere skovens bratte kanter til naturlige skovbryn med buske frem for højstammede træer.

Rekreative tiltag

Der er etableret en discgolfbane igennem skoven, som vil blive bevaret.

Skoleskoven bliver ligeledes bevaret.

Der er ingen friluftsfaciliteter udover primitive bålsteder. Der kan dog nemt etableres fx bålhytte, shelter eller lignende.

Særlige forhold

Intet.

Nuværende status

Bjerregårdsskoven er ung og meget ensartet både hvad angår alder, træarter og struktur. Naturindholdet er som følge heraf lille.

Forvaltningstiltag

På baggrund af ovenstående målsætning planlægges det at

- Øge mængden af liggende og stående dødt og døende ved, til der er mindst 50 m³ pr. ha.
- Veteranisere de største træer. Alt efter bevoksningens alder og sammensætning udføres veteranisering på hjemmehørende træer.
- Nedbryde tidligere rækkestruktur i plantede bevoksninger ved at udtynde bevoksninger og samtidig skabe 1-2 stk. større lysbrønde/lysninger/korridorer pr. ha. i diameter ca. 40-50 m.
- Skabe indre skovbryn, nedbryde skarpe afgrænsninger mellem bevoksninger og forbedre de ydre bryn.
- Fjerne ikke-hjemmehørende arter.

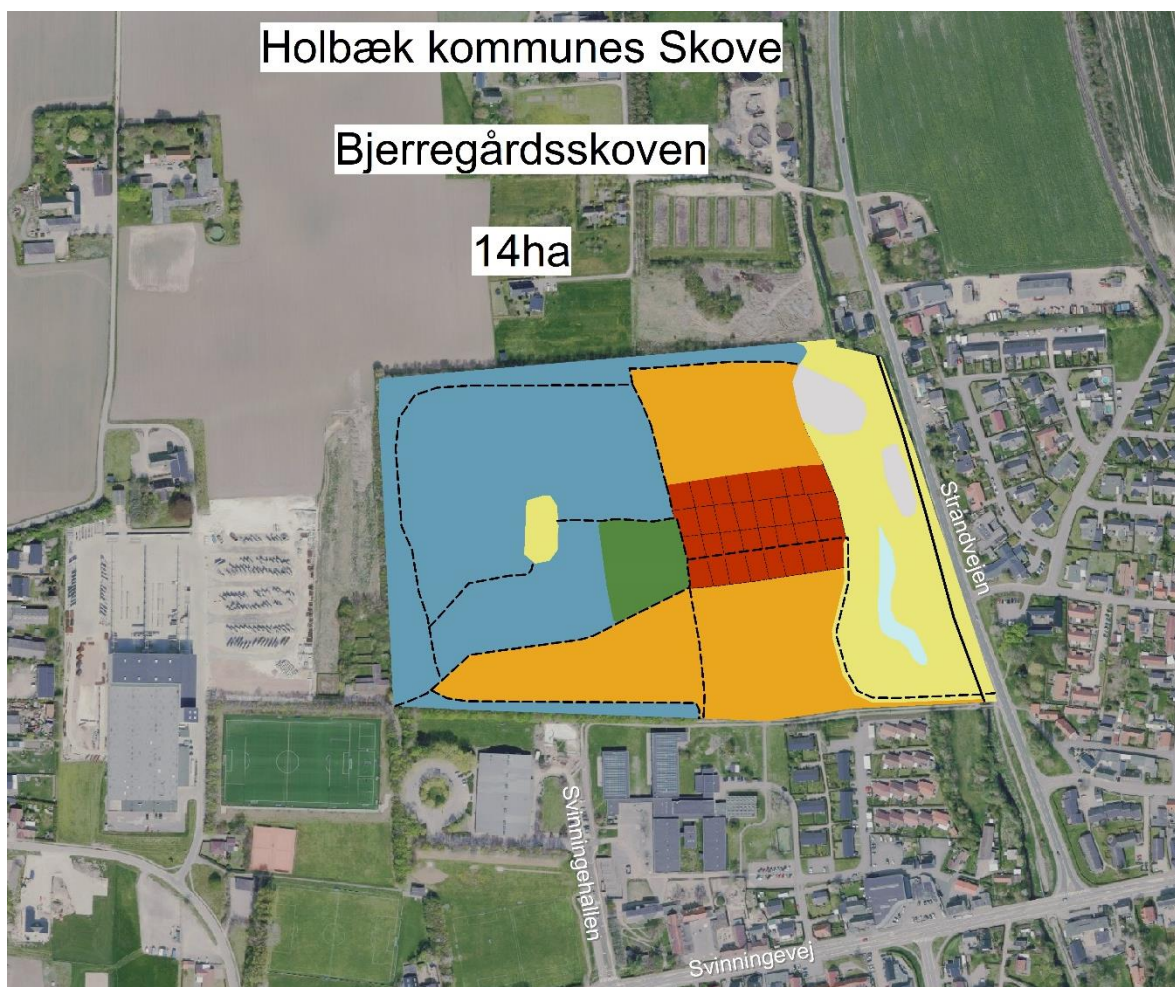
-
- Afdrive nåleskov.
 - Afskrabe førnelag efter afdrift af nålebevoksning, så der skabes blotlagt jord. Førnen lægges som biomile/r.
 - Etablere stenbunker, sandområder og kvasbunker.
 - Optrækning af rødder og afrømning af jord på udvalgte arealer.

Øvrige tiltag:

- Beskære eller fjerne store risikotræer langs stier, navnlig syd for skoven ved skole/cykelsti.
- Løbende vedligeholde vej- og stinet.
- Pleje skoleskov, så den fortsat kan bruges til formidling.
- Bygge shelter, bålhytte el.lign.
- Udskifte asfalt med grus på stier.

Kort over forvaltningstiltag og udvikling i Bjerregårdsskoven

Af nedenstående kort fremgår de forvaltningstiltag, der er planlagt for Bjerregårdsskoven.

- Veteraniseret skov
- Granskov til løvskov
- Ændring af træarter
- Tyndes for at skabe variation
- Græsningskov
- Ny græsningskov
- Ekstensive plejetiltag
- Sø
- Naturlig hydrologi
- Nyt skovbryn
- Sti
- Vej

Torbenlund og Fasanskoven

Beskrivelse af skoven

Torbenlund Skov ligger i forlængelse af Knudskov mellem Ladegårdsalleen og Omfartsvejen. Skoven er en del af Holbæk Dyrehave og indeholder blandt andet en klatrebane i den nordlige del af skoven samt en række andre publikumsfaciliteter.

Skoven består primært af unge og mellemaldrende løvtræsbevoksninger.

Fasanskoven er en smal stribe skov mellem Holbæk Rideklub, Ladegårdsalleen og Holbæk Sportsby. Skoven er en blanding af nåletræer, asketræer og forskellige andre løvtræerarter.

Skovens forhistorie og kulturhistorie

Dele af skoven er plantet samtidig med Knudskov, noget er lidt ældre.

I den nordlige del af Torbenlund Skov er der formentlig højryggede agre.

Dyrene i dyrehaven stammer fra dyrene, der af den tidligere naturskole blev holdt i væsentligt mindre indhegninger.

Beskyttet og registreret natur

Området rummer beskyttede søer, vandhuller, moser og jorddiger.

Naturpotentiale

Der er et stort potentiale i skoven, fordi den har en høj alder, bliver afgræsset og der er lysåben natur rundt om skoven. Der er desuden en stor stående vedmasse, som kan bruges til at skabe dødt ved.

Dyrene påvirker skoven og medvirker til at skabe en mere varieret struktur. Det kan dog blive nødvendigt at understøtte en naturlig dynamik ved at hegne dyrene fra i en periode for at give ny opvækst fred fra bid, regulere antallet af dyr og at udskifte et antal browsere/nippere med græssere, som ikke lige så gerne spiser vedagtige planter.

Rekreative tiltag

Der er et system af stier gennem skov og åbent land, hvorfra besøgende kan iagttage dyrene.

Skoven rummer desuden klatrebane, hegning med klappefår, spejderhytte med tilhørende faciliteter, bålhytte og et antal sheltere og bålsteder.

Særlige forhold

Der skal være opmærksomhed på, at træerne i klatreparken er skadede og er potentielle risikotræer.

Der er udarbejdet en særlig forvaltningsplan for Dyrehaven. Det er ikke alle tiltag, der beskrives i den, der er udført. Forvaltningsplanen findes her: [HGL - Holbæks Grønne Lunge - UngHolbæk \(ung-holbaek.dk\)](#).

Nuværende status

Skoven er præget af græsning i dyrehaven.

Der er en høj vedmasse og god variation i det meste af skoven.

Fasanskovens tæthed varierer, da en del asketræer og nåletræer er gået ud eller væltet, hvilket har givet mere lys og plads til at ny opvækst kan komme frem.

Det tilbageværende nåletræ afdrives, hvorved der gives plads til naturlig tilgroning.

Forvaltningstiltag

For at opnå størst mulig biodiversitet i skoven er det planlagt at

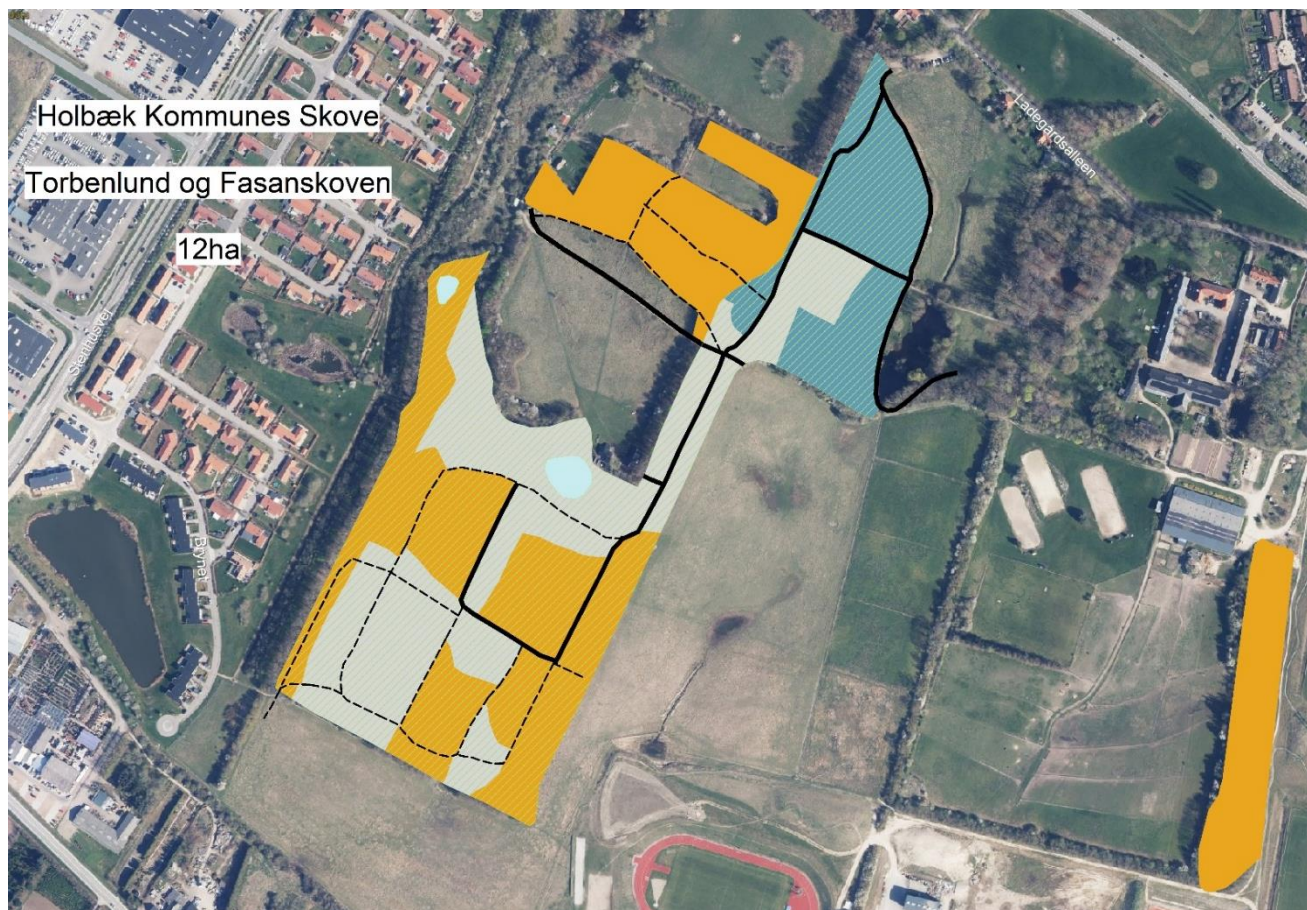
- Øge mængden af liggende og stående dødt og døende ved til mindst 50 m³ pr. ha.
- Veteranisere større træer. Alt efter bevoksningens alder og sammensætning udføres veteranisering på udvalgte hjemmehørende træer med diameter på >60 cm.
- Nedbryde tidligere rækkestruktur i plantede bevoksninger ved at udtynde bevoksninger og samtidig skabe 1-2 stk. større lysbrønde/lysninger/korridorer pr. ha. i diameter ca. 40-50 m.
- Nedbryde skarpe afgrænsninger mellem forskellige bevoksninger.
- Fjerne ikke-hjemmehørende arter herunder det tilbageværende nåletræ.
- Etablere af stenbunker, sandområder og kvasbunker.
- Ved afdrift af nåleskov, kan toppe placeres som ringborg som beskyttelse af nye planter og spirely til naturlig tilgroning, samt som insekthotel.

Øvrige tiltag:

- Fjerne eller beskære store risikotræer langs veje og stier og ved spejderhytten.
- Løbende vedligeholde vej- og stinet samt sikre adgangsforhold ifm. afgræsning i dyrehaven.

Kort over forvaltningstiltag og udvikling i Torbenlund og Fasanskoven

Af nedenstående kort fremgår de forvaltningstiltag, der er planlagt for Torbenlund og Fasanskoven.

Kalvemosen

Beskrivelse af skoven

Kalvemosen er en våd skov med store mosearealer. Området har et areal på 18 ha og ligger i den sydlige del af Holbæk mellem Valdemar Sejrsvej og Roskildevej.

De bevoksede arealer består primært af løvtræ samt af pilekrat i selve mosen.

Skovens forhistorie og kulturhistorie

Der har engang været gravet tørv i området.

Skoven/mosen har tidligere været mere lysåben, end den er i dag.

Beskyttet og registreret natur

Størstedelen af Kalvemosen er udpeget som beskyttet mose, og der ligger desuden beskyttede søer i mosen.

Naturpotentiale

Der kan skabes en bedre dynamik mellem træbevoksninger og lysåben natur.

Mosen kan gøres vådere, hvorved nogle af træerne vil gå ud og blive til dødt og døende ved. Det vil dog kræve, at nogle stier skal omlægges eller hæves.

Rekreative tiltag

Der er en træsti i den sydlige del af mosen, som er i dårlig tilstand og har behov for renovering samt evt. udvidelse.

Det vil kunne give en stor rekreativ værdi, hvis der også etableres træsti gennem den nordlige del af mosen samt et nyt fugletårn med bedre udsigt til fugle end det nuværende, der findes på østsiden af mosen.

Særlige forhold

Området er meget vådt, hvilket besværliggør færdsel.

Eventuelle tiltag kan kræve forudgående dispensation fra naturbeskyttelsesloven.

Kommunen planlægger i planperioden et lavbundsprojekt i området, hvor vandstanden vil blive hævet. Evt. tiltag skal derfor koordineres i forhold til dette.

Nuværende status

Kalvemosen har i sin nuværende tilstand en god naturværdi.

Der gennemføres veteranisering og fældning til dødt ved i den nordlige del af området. Allerede nu er der over 17 m³/ha dødt ved i skoven, som svarer til ca. 1/3 af målsætningen.

Forvaltningstiltag

For at opnå størst mulig biodiversitet i skoven er det planlagt at

- Øge mængden af dødt og døende ved, både liggende og stående hen mod eller over 50 m³ pr. ha.
- Veteranisere større træer. Alt efter bevoksningens alder og sammensætning udføres veteranisering på hjemmehørende træer med diameter på >60 cm.
- Udføre paddeskrab på egnede lokaliteter.
- Fjerne ikke-hjemmehørende arter, især snebær.

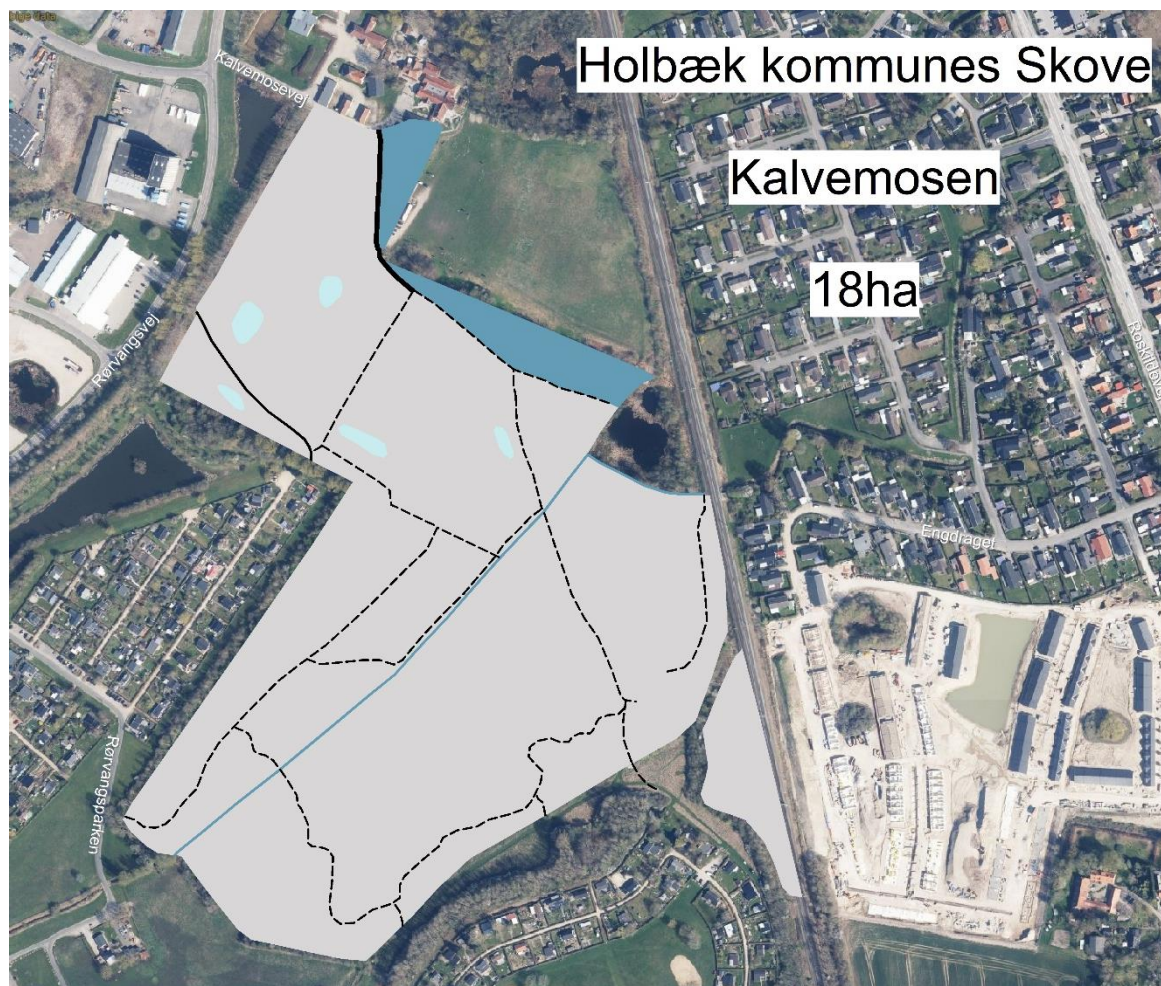
-
- Skabe mere lysåben natur i den nordlige ende, ved rydning af pilekrat.
 - Rydde opvækst på mosefladen (afdeling 52a).
 - Nedlægge grøfter for at genskabe naturlig hydrologi (i sammenhæng med lavbundsprojekt)
 - Etablere stenbunker, sandområder og kvasbunker.

Øvrige tiltag:

- Fjerne eller beskære store risikotræer langs stier.
- Løbende vedligeholde vej- og stinettet og evt.
- Renovere eksisterende træsti.
- Etablere træsti og fugletårn i nordlig del af mosén.

Kort over forvaltningstiltag og udvikling i Kalvemosen

Af nedenstående kort fremgår de forvaltningstiltag, der er planlagt for Kalvemosen.

- Veteraniseret skov
- Granskov til løvskov
- Ændring af træarter
- Tyndes for at skabe variation
- Græsningskov
- Ny græsningskov
- Ekstensive plejetiltag
- Græsset eng
- Sø
- Naturlig hydrologi
- Nyt skovbryn
- Sti
- Vej

Drivsåtskoven

Beskrivelse af skoven

Drivsåtskoven er en lille skov på 4 ha, som ligger ved Skarresø vest for Jyderup by. Skoven består primært af gammel bøg og eg med undervækst af bøg og ær.

Skovens forhistorie og kulturhistorie

Området har været skovdækket i mindst 250 år.

Beskyttet og registreret natur

Der findes en mose i den sydøstlige del af skoven.

Skarresø er Natura 2000 område.

Naturpotentiale

De store træer giver mulighed for, at der kan skabes stort, dødt ved i skoven.

Rekreative tiltag

Skoven bruges jævnligt til større arrangementer så som outdoorfestival.

Evt. tiltag bør koordineres med Naturpark Åmosen, som løbende etablerer rekreative tiltag i området.

Særlige forhold

Intet.

Nuværende status

Skoven er domineret af store træer.

I den vestlige del er der en del selvforyngelse.

Forvaltningstiltag

På baggrund af ovenstående målsætning planlægges det at

- Øge mængden af liggende og stående dødt og døende ved til mindst 50 m³ pr. ha.
- Veteranisere større træer. Alt efter bevoksningens alder og sammensætning udføres veteranisering på udvalgte hjemmehørende træer med diameter på >60 cm.
- Udtynde selvforyngelse for at stimulere træer og sikre fremtidigt skovdække.
- Fjerne ikke-hjemmehørende arter.

Øvrige tiltag:

- Fjerne eller beskære store risikotræer.
- Fortsat vedligeholde vej- og stinet.

Kort over forvaltningstiltag og udvikling i Drivsåtskoven

Af nedenstående kort fremgår de forvaltningstiltag, der er planlagt for Drivsåtskoven.

- Veteraniseret skov
- Granskov til løvskov
- Ændring af træarter
- Tyndes for at skabe variation
- Græsningskov
- Ny græsningskov
- Ekstensive plejetiltag
- Græsset eng
- Sø
- Naturlig hydrologi
- Nyt skovbryn
- Sti
- Vej

Jyderup Sportsplads

Beskrivelse af skoven

Ved Jyderup Sportsplads ligger et mindre skovareal på højen mellem boldbanerne. Skoven består af to arealer, som ikke er sammenhængende, men opdelt af vej. Tilsammen har skoven et areal på 2 ha.

Arealet har en stor variation af træarter. Nogle dele er tyndt bevokset med tjørn, mirabel og eg, mens andre dele er mere tæt bevokset med bøg, ær, eg og få ikke-hjemmehørende arter som fx røddeg. Det nordlige areal er domineret af rødæl.

Skovens forhistorie og kulturhistorie

Skov plantet på landbrugsjord i 1970'erne.

Beskyttet og registreret natur

Der er beskyttet overdrev i den sydlige del af området.

Naturpotentiale

Overdrevet er delvis tilgroet og bør ryddes. Der skal sikres sammenhæng mellem overdrev og lysåben skov.

Rekreative tiltag

Der findes en skydebane på arealet mellem boldbanerne.

Særlige forhold

Intet.

Nuværende status

Lav biodiversitet og ikke det store potentiale bortset fra overdrevsarealet.

Forvaltningstiltag

For at opnå størst mulig biodiversitet i skoven er det planlagt at

- Øge mængden af liggende og stående dødt og døende ved til mindst 50 m³ pr. ha.
- Udtynde bevoksninger og samtidig skabe 1-2 stk. større lysbrønde/lysninger/korridorer i diameter ca. 40-50 m.
- Fælde ikke-hjemmehørende arter, der udlægges som dødt ved.
- Skabe bedre sammenhæng med overdrev.

Øvrige tiltag:

- Fjerne gammelt skovhegn i den nordlige del af skoven.

Kort over forvaltningstiltag og udvikling i Jyderup Sportsplads

Af nedenstående kort fremgår de forvaltningstiltag, der er planlagt for småskovene ved Jyderup Sportsplads.

- Veteraniseret skov
- Granskov til løvskov
- Ændring af træarter
- Tyndes for at skabe variation
- Græsningskov
- Ny græsningskov
- Ekstensiv plejetiltag
- Græsset eng
- Sø
- Naturlig hydrologi
- Nyt skovbryn
- Sti
- Vej

Skoven ved Skellingsted Friluftsareal

Beskrivelse af skoven

Arealet er en mindre skov med et areal på 4 ha på den sydlige skråning ned mod Åmosen, der ligger vest for Skellingsted. En del af egetræerne har brede kroner som solitærtræer, og generelt er der en god vekselvirkning mellem lysåbne arealer og tæt bevoksning. Der er enkelte steder mindre områder med nåletræer, der blandt andet tager udsigten over Åmosen.

Skovens forhistorie og kulturhistorie

Området nord for skoven, Skellingsted Friluftsareal, er en gammel losseplads.

Beskyttet og registreret natur

Nej.

Naturpotentiale

Eventuel mulighed for indvandring af arter fra overdrev i vest til den sydvendte skovskråning.

Rekreative tiltag

Der er enkelte trampestier i skoven, som blandt andet benyttes af ryttere.

Særlige forhold

For at udsivningen af drivhusgasser fra den gamle losseplads er der etableret et antal biocover på den lysåbne del af friluftsarealet.

Nye tiltag koordineres med Naturpark Åmosen, som har aktiviteter og faciliteter i området.

Nuværende status

Det lysåbne område nord for skoven, friluftsarealet, er mange steder ved at springe i skov.

Forvaltningstiltag

For at opnå størst mulig biodiversitet i skoven er det planlagt at

- Øge mængden af liggende og stående dødt og døende ved til mindst 50 m³ pr. ha.
- Udtynde bevoksninger og samtidig skabe 1-2 stk. større lysbrønde/lysninger/korridorer pr. ha. i diameter ca. 40-50 m.
- Fjerne ikke-hjemmehørende arter.
- Etablere stenbunker, sandområder og kvasbunker.

Kort over forvaltningstiltag og udvikling i Skellingsted Friluftssareal

Af nedenstående kort fremgår de forvaltningstiltag, der er planlagt for skoven ved Skellingsted Friluftssareal.

- Veteraniseret skov
- Granskov til løvskov
- Ændring af træarter
- Tyndes for at skabe variation
- Græsningskov
- Ny græsningskov
- Ekstensive plejetiltag
- Græsset eng
- Sø
- Naturlig hydrologi
- Nyt skovbryn
- Sti
- Vej

Skov og mose ved Tuse Enge

Beskrivelse af skoven

Området Tuse Enge ligger vest for Tuse by. En stor del af området er helt eller delvist lysåben natur med græsning. I øst er der skov og skovklædt mose på sammenlagt 7 ha, hvis sydlige del er et delvist fugtigt areal ned til Kalvemose Å bevokset med rødæl, omkranset af eg, tjørn, hassel og en variation af andre buske. I den vestlige del af det trædækkede område breder mosen sig i et tæt pilekrat. Mod nord op til Tuse Byvej ligger en smal bevokset stribe med frugttræer langs byen, som er groet til med blandet andet birk og pil.

Skovens forhistorie og kulturhistorie

Den nordlige del har tidligere været en frugtplantage, og der står stadig frugttræer tilbage, fx æble, pære mv.

Beskyttet og registreret natur

Der er beskyttet mose og søer i området.

Naturpotentiale

Området har et højt naturpotentiale, og naturindholdet kan øges yderligere.

Rekreative tiltag

Der løber en træsti, "Junglestien", gennem mosen i vest, som er del af en rundtur, der bl.a. fører til et fugletårn med udsigt over ådal og græsningsområde.

Særlige forhold

Vådt område.

Nuværende status

Status på området er allerede god, men kan øges yderligere ved nedenstående tiltag.

Forvaltningstiltag

For at opnå størst mulig biodiversitet i skoven er det planlagt at

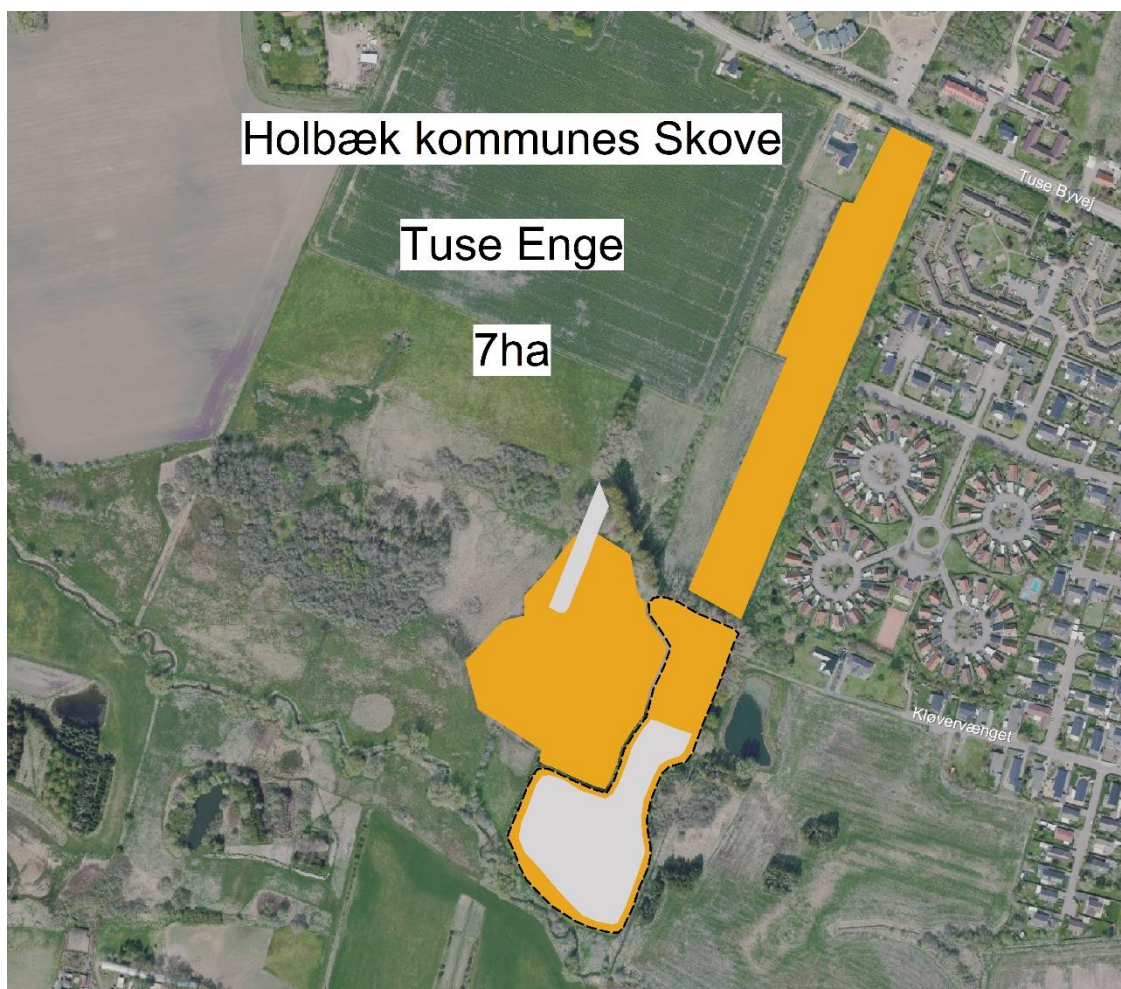
- Øge mængden af liggende og stående dødt og døende ved til mindst 50 m³ pr. ha.
- Veteranisere større træer. Alt efter bevoksningens alder og sammensætning udføres veteranisering på udvalgte hjemmehørende træer med diameter på >60 cm.
- Tynde ud i frugtplantagen mod nord, så der kun er frugttræer.
- Etablere stenbunker, sandområder og kvasbunker.
- Rydde uønsket opvækst og evt. dele af pilekrattet i mosen for at få skabt variation. Der tynnes ud i kantbevoksningen, så træerne får plads til at udvikle sig.
- Fjerne ikke-hjemmehørende træarter.

Øvrige tiltag:

- Forbedre adgangsforholdene. Der er meget vådt på nogle stistrækninger, hvor der med fordel kunne etableres træstier.
- Fjerne eller beskære store risikotræer langs stier og ved nabobebyggelse.

Kort over forvaltningstiltag og udvikling i Tuse Enge

Af nedenstående kort fremgår de forvaltningstiltag, der er planlagt for skov og mose ved Tuse Enge.

- Veteraniseret skov
- Granskov til løvskov
- Ændring af træarter
- Tyndes for at skabe variation
- Græsningskov
- Ny græsningskov
- Ekstensive plejetiltag
- Sø
- Nyt skovbryn
- Sti
- Vej

Holbæk Fælled

Beskrivelse af skoven

Holbæk Fælled er et stort rekreativt område, der ligger i Holbæks østlige udkant. Området er omfattet af en fredning og en helhedsplan, som regulerer områdets udvikling. De træbevoksede arealer på Fælleden fordeler sig på 5 mindre skove på til sammen 19 ha, som er plantet mellem 1996 og 2012, bortset fra et areal med nåletræ fra 1975. Bevoksningerne er meget tætte og ensartede.

Helhedsplanen for Holbæk Fælled samt beskrivelse af fredningen findes på Holbæk Kommunes hjemmeside: [Helhedsplan Holbæk Fælled | Holbæk Kommune \(holbaek.dk\)](#).

Skovens forhistorie og kulturhistorie

Holbæk Fælled var før i tiden en fælled, altså et fælles græsningsområde til dyrene i lokalområdet. Efterfølgende blev den nordlige del af arealet militært øvelsesterræn, indtil Holbæk Kommune overtog arealet i 1980'erne. I forbindelse med kommunens overtagelse, blev der udarbejdet en lokalplan med det formål at sikre Holbæk Fælled som værende et bynært, rekreativt naturområde.

Beskyttet og registreret natur

Der findes beskyttet overdrev, samt søer og vandhuller på området. Det meste beskyttede natur ligger i nord (fredningens delområde A). En stor del af dette område afgræsses.

Naturpotentialer

Der er et særligt potentiale i at skabe bedre overgange mellem skovarealer og lysåben natur/græsarealer.

Rekreative tiltag

Der er går trampestier igennem de to største skovområder og et discgolf-spor igennem det vestligste.

Særlige forhold

En mindre del af det største skovområde i øst indgår i græsningsfolden "Høengen". Kreaturerne på folden har adgang til læskur beliggende inde i skoven.

Ifølge fredningen må der gerne fældes og udtages træ, så længe formålet er pleje af arealerne.

Det fremgår af Helhedsplan for Holbæk Fælled, at der skal rejses lidt mere skov i området, herunder en udvidelse af det største af de nuværende skovområder. Før dette gennemføres, skal nødvendige myndighedstilladelser dog indhentes.

Kommunen arbejder med at gendanne naturlig hydrologi ved at stoppe dræn forskellige steder på Fælleden. Dette påvirker allerede skovområdet midt på Fælleden, som vist på kort næste side, og vil også komme til at vådgøre de to største skovområder i begrænset omfang.

Nuværende status

Skovene er tætte og præget af at være plantet på rækker.

Forvaltningstiltag

For at opnå størst mulig biodiversitet i skoven er det planlagt at

- Øge mængden af liggende og stående dødt og døende ved til mindst 50 m³ pr. ha.
- Veteranisere større træer. Alt efter bevoksningens alder og sammensætning udføres veteranisering på hjemmehørende træer med diameter på >60 cm.

-
- Nedbryde tidligere rækkestruktur i plantede bevoksninger ved at udtynde bevoksninger og skabe varieret struktur og sikre kronedannelse, så der i fremtiden er store solitærprægede træer.
 - Skabe 1-2 stk. større lysbrønde/lysninger/korridorer pr. ha. i diameter ca. 40-50 m.
 - Skabe indre skovbryn, nedbryde skarpe afgrænsninger mellem bevoksninger og forbedre de ydre bryn.
 - Fjerne ikke-hjemmehørende arter, primært nåletræ.
 - Gendanne naturlig hydrologi ved at stoppe dræn.
 - Gennemføre de plantninger/ skovudvidelser, der fremgår af Helhedsplan for Holbæk Fælle.
 - Etablere stenbunker, sandområder og kvasbunker.

Øvrige tiltag:

- Fjerne eller beskære store risikotræer langs stier.

Kort over forvaltningstiltag og udvikling i Holbæk Fælled

Af nedenstående kort fremgår de forvaltningstiltag, der er planlagt for skovområderne på Holbæk Fælled.

- Veteraniseret skov
- Granskov til løvskov
- Ændring af træarter
- Tyndes for at skabe variation
- Græsningskov
- Ny græsningskov
- Ekstensive plejetiltag
- Græsset eng
- Sø
- Naturlig hydrologi
- Nyt skovbryn
- Sti
- Vej

Biodiversitetsfremmende tiltag - Idékatalog til nyanlæg af skove

Holbæk Kommune har igennem de seneste år rejst adskillige skove på kommunal jord, og det er planen at fortsætte hermed. Der plantes mange forskellige arter i skovene, altid kun hjemmehørende, og der etableres artsrige skovbryn for på sigt at opnå den største biodiversitet. Der er offentlig adgang til alle skove, der plantes, og der samarbejdes med lokale borgere om at udvikle stier o.a. rekreativt i skovene.

Det er politisk besluttet, at målet med skovene er, at de som kommunens øvrige skove skal være urørt skov. Dette idekatalog indeholder nogle enkle retningslinjer for forvaltningen af kommunens nyanlagte skove, så naturværdien fremmes.

Udover de tiltag, som nævnes i det følgende, kan alle de virkemidler, som er beskrevet i forvaltningsplanens afsnit *Virkemidler til at opnå mere biodiversitet i skovene* bringes i spil, efterhånden som de nye skove vokser op, og det giver mening.

Før skoven plantes

Før skoven plantes skabes om muligt vådområder ved at retablere naturlig hydrologi eller ved at grave søer, vandhuller eller foretage paddeskrab. Hvis vådområder og lysninger etableres, bør der udlægges stenbunker og store sten. Rødder og stammer fra andre lokaliteter kan med fordel køres til arealet løbende. Store dimensioner og lang nedbrydningstid vil sikre kontinuitet i levestederne.

Blivende, større lysåbne områder (diameter ca. 40-50 m) etableres, og enkeltstående træer plantes i forbindelse med skovrejsningen. Hvis der ikke skal hegnes, kan de enkeltstående træer med fordel plantes midt i tjørn, slåen og brombær, som beskytter mod bid.

Udsåning af urter

Når skovbunden med tiden bliver mere skyggefuld, kan der eventuelt laves skrab og udsås en skov/skygge blanding pletvis, som vil sikre en god variation af urtedække. I lysninger og områder med naturlig hydrologi kan det overvejes at udså urteblandinger, som passer til lysforholdene og fugtigheden i jorden. Det er vigtigt, at alle urter, der udsås, er hjemmehørende og naturligt forekommende i området.

Forstyrrelse og variation

Der skal løbende laves lysåbninger. Nogle skal forblive lysåbne, mens andre skal fungere som midlertidige lysninger.

De midlertidige lysninger skal gro til igen for at give plads til nye plantearter og således sikre aldersforskydninger i skoven. De skal derfor løbende "rykkes rundt" for at give dynamik og variation. Den nye planteopvækst vil i en periode fungere som krat.

Fældede småtræer efterlades i skovbunden, nogle hvor de falder, andre i kvasbunker.

I de større, blivende lysninger skal udviklingen af en variation af vilde urter understøttes. Dette gøres bedst ved græsning men urter og græs kan eventuelt også slås mekanisk/med le, hvorpå det afslåede materiale fjernes.

Enkeltstående træer i de blivende lysninger friholdes, så de ikke udkonkurreres af andre vedplanter.

Tynding med biodiversitet for øje - evt. med græsning

Traditionelt benyttes tynding med maskiner i skove. Et alternativ er græssere og browsere/nippere, som kan udføre det samme stykke arbejde på en bedre måde, da de skaber større variation. Ofte kan en kombination være en god løsning.

Sektionsindhegning med geder kan overvejes, når de større, blivende træer er tykkere end 10-15 cm. Når gederne har ædt/slået de tyndeste træer ihjel og veteraniseret nogle af de blivende træer, flyttes gederne til et nyt område.

Intervaller for indgreb

I det følgende er der fokus på mulige tiltag de første 10 år efter rejsning af skoven.

0-3 år: Renholdelse for ukrudt for at sikre træernes overlevelse gennemføres som minimum de første to år.

3-5 år: I denne periode kan man så småt begynde at lave en eller to midlertidige lysninger/ha/år med en diameter på ca. 5 m.

Der kan foretages skrab i skovbunden for at begynde at introducere urter, som trives på skyggefyldte steder.

5-7 år: Der skabes en midlertidig lysning/ha/år med en diameter på ca. 5 m.

Hvis der er plantet ammetræer, fældes disse gradvist i løbet af disse år. Det er vigtigt, at der er steder hvor skoven er tæt og steder, hvor der er bedre plads mellem træerne.

7-10 år: Skoven når en højde, hvor træerne er mellem fire og otte meter høje. Der laves i denne periode en til to midlertidige lysninger med en diameter på ca. 10 m. pr. ha. om året. Igen kan der eventuelt udsås urter, som trives i sol eller halvskygge i disse små åbninger.

Enkeltstående træer friholdes, så de har plads til at vokse solitært.

Veteranisering af udvalgte træer kan så småt begynde.

Der kan eventuelt eftersås pletvist i de blivende, større lysninger.

Skovgræsning kan indledes i denne periode.

10+ år: Egentlige veteraniseringstiltag kan begynde. I nogle områder skal veteraniseringstiltagene være så kraftige, at der med tiden skabes nye lysninger/lysbrønde, hvor ny skov kan spire frem.

Intervaller for indgreb

I det følgende er der fokus på mulige tiltag de første 10 år efter rejsning af skoven.

0-3 år: Renholdelse for ukrudt for at sikre træernes overlevelse gennemføres som minimum de første to år.

3-5 år: I denne periode kan man så småt begynde at lave en eller to midlertidige lysninger/ha/år med en diameter på ca. 5 m.

Der kan foretages skrab i skovbunden for at begynde at introducere urter, som trives på skyggefyldte steder.

5-7 år: Der skabes en midlertidig lysning/ha/år med en diameter på ca. 5 m.

Hvis der er plantet ammetræer, fældes disse gradvist i løbet af disse år. Det er vigtigt, at der er steder hvor skoven er tæt og steder, hvor der er bedre plads mellem træerne.

7-10 år: Skoven når en højde, hvor træerne er mellem fire og otte meter høje. Der laves i denne periode en til to midlertidige lysninger med en diameter på ca. 10 m. pr. ha. om året. Igen kan der eventuelt udsås urter, som trives i sol eller halvskygge i disse små åbninger.

Enkeltstående træer friholdes, så de har plads til at vokse solitært.

Veteranisering af udvalgte træer kan så småt begynde.

Der kan eventuelt eftersås pletvist i de blivende, større lysninger.

Skovgræsning kan indledes i denne periode.

10+ år: Egentlige veteraniseringstiltag kan begynde. I nogle områder skal veteraniseringstiltagene være så kraftige, at der med tiden skabes nye lysninger/lysbrønde, hvor ny skov kan spire frem.

VÆKST OG BÆREDYGTIGHED

Natur og Miljø
Kanalstræde 2
4300 Holbæk

Knudskov	35 b	0,32	100	0,32	ASK	1948	22,4	41,7	141	45		Skabe mere variation og bredkronede løvtræer. Øge mængden af døende ved. Skab lysbrønd i lavningen. Begræns ærens udbredelse.	Tyding, afdrift, nedskæring og veteranisering.		Tyding, nedskæring og afdrift af lavning.	afventer	2026	Tyding og veteranisering.	afventer	2030	Tyding og nedskæring af ær.	afventer	2034
Knudskov	35 a	0,15	100	0,15	ÆR	1973	17,2	25,5	140	21	Indblanding af ældre ask	Skabe mere variation og bredkronede løvtræer. Øge mængden af døende ved. Begræns ærens udbredelse.	Tyding, nedskæring og veteranisering.		Tyding og nedskæring.	afventer	2026	Tyding og veteranisering.	afventer	2030	Tyding og nedskæring af ær.	afventer	2034
Knudskov	34 k	0,10	100	0,10	VÆR	0	0,0	0	0	0		Buskene i skovbrynet bevares. Skyggefulde arter findes ikke i brynet.	Skyggefulde arter tyndes væk eller nedskæres.		Tyding og nedskæring af uønskede arter.	afventer	2026	Tyding og nedskæring af uønskede arter.	afventer	2030	Tyding og nedskæring af uønskede arter.	afventer	2034
Knudskov	34 j	0,09	100	0,09	ASK	1919	24,2	59	178	16		Skabe mere variation og bredkronede løvtræer. Øge mængden af døende ved. Begræns ærens udbredelse.	Tyding, nedskæring og veteranisering.		Tyding og nedskæring.	afventer	2026	Tyding og veteranisering.	afventer	2030	Nedskæring af ær.	afventer	2034
Knudskov	34 i	0,04	100	0,04	UBV	0	0,0	0	0	0	Mindesten	Stenen bevares. Holdes lysåbent.	Arealet slås efter behov.		Slåning.	afventer	2030						
Knudskov	34 h	0,12	100	0,12	ASK	1919	24,2	59	175	21		Skabe mere variation og bredkronede løvtræer. Øge mængden af døende ved. Begræns ærens udbredelse.	Tyding, nedskæring og veteranisering.		Tyding og nedskæring.	afventer	2026	Tyding og veteranisering.	afventer	2030	Nedskæring af ær.	afventer	2034
Knudskov	34 g	1,88	100	1,88	EG	1919	27,6	54,3	296	557	Indblanding af rødeg	Egen bevares i videst muligt omfang. Udbredelsen af ær begrænses på arealet. De fleste bøge fjernes eller veteraniseres.	Tyding, nedskæring og veteranisering.		Kraftig tyding og nedskæring.	afventer	2026	Tyding og veteranisering.	afventer	2030	Nedskæring af ær.	afventer	2034
Knudskov	34 f	0,20	100	0,20	ASK	1972	18,9	27,4	95	19		Skabe mere variation og bredkronede løvtræer. Øge mængden af døende ved. Begræns ærens udbredelse. Skab lysning i lavningen.	Tyding, afdrift, nedskæring og veteranisering.		Tyding og nedskæring. Afdrift i lavningen.	afventer	2026	Tyding og veteranisering.	afventer	2030	Nedskæring af ær.	afventer	2034
Knudskov	34 e	0,77	100	0,77	ÆR	1972	17,3	26,1	134	103	3 stl. gl. dgr i 5	Skabe mere variation og bredkronede løvtræer. Ophæv rækkestrukturen. Øge mængden af døende ved. Skab lysbrønde i lavningerne. Fjern nåletræerne.	Tyding og veteranisering. Afdrift i lavningen.		Kraftig strukturhugst i bevoksningen og veteranisering. Afdrift i lavningerne.	afventer	2026	Strukturhugst i bevoksningen og veteranisering.	afventer	2030	Tyding og veteranisering.	afventer	2034
Knudskov	34 d	1,08	100	1,08	BØG	1919	32,1	52,5	462	499		Skabe mere variation og bredkronede løvtræer. Ophæv rækkestrukturen. Øge mængden af døende ved. Begræns udbredelsen af ær.	Ekstensiv tyding og veteranisering. Nedskæring af ær.		Tyding og nedskæring.	afventer	2026	Tyding, nedskæring og veteranisering.	afventer	2030			
Knudskov	34 c	0,35	80	0,28	BIR	1919	20,9	49,7	100	35	Underetage af yngre løv	Skabe mere variation og bredkronede løvtræer. Øge mængden af døende ved. Begræns udbredelsen af ær.	Ekstensiv tyding og veteranisering. Nedskæring af ær.		Tyding og nedskæring.	afventer	2026	Tyding, nedskæring og veteranisering.	afventer	2030			
Knudskov	34 b	0,15	70	0,11	RGR	1938	28,2	60,1	333	50	Indblanding af yngre løv	Nålen konverteres til hjemmehørende løv. Øge mængden af døende ved. Begræns æren.	Afdrift af nålen. Evt. tilplantning med hjemmehørende løvarter.		Afdrift af nålen.	afventer	2026	Evt. plantning og nedskæring af ær.	afventer	2026			
Knudskov	34 a	0,40	100	0,40	ASK	1919	24,2	59	172	69	Indblanding af bir i 5	Skabe mere variation og bredkronede løvtræer. Øge mængden af døende ved. Skab lysbrønde i lavningerne. Fjern nåletræerne. Begræns æren.	Tyding og veteranisering. Afdrift i lavningen.		Strukturhugst i bevoksningen og veteranisering. Afdrift i lavningen.	afventer	2026	Strukturhugst i bevoksningen, veteranisering og nedskæring af ær.	afventer	2030	Veteranisering og nedskæring af ær.	afventer	2034
Knudskov	33 i	0,78	80	0,62	EG	1919	27,6	54,3	237	185		Egen bevares i videst muligt omfang. Udbredelsen af ær begrænses på arealet. Skabe mere variation og øge mængden af døende ved. Sikre at skovbrynet kan blive tætte med flere buske. Sikre naboer mod risikotræer.	Tyding, afdrift, nedskæring og veteranisering.		Tyding og veteranisering. Fjerne risikotræer.	afventer	2026	Tyding, veteranisering og nedskæring af ær.	afventer	2030	Fjerne risikotræer, veteranisering og nedskæring af ær.	afventer	2034
Knudskov	33 h	0,74	100	0,74	BØG	1919	32,1	52,5	462	342		Skabe mere variation og bredkronede løvtræer. Øge mængden af døende ved. Begræns æren.	Tyding, nedskæring og veteranisering.		Tyding og veteranisering.	afventer	2026	Tyding, veteranisering og nedskæring af ær.	afventer	2030	Veteranisering og nedskæring af ær.	afventer	2034
Knudskov	33 g	0,05	100	0,05	AAN	0	0,0	0	0	0	Flisplads		Igen tiltag.										
Knudskov	33 f	0,12	100	0,12	SØ	0	0,0	0	0	0		Bevar det åbne vandspejl.	Igen tiltag.										
Knudskov	33 e	0,26	100	0,26	ASK	1919	24,2	59	173	45		Lysåben skov rundt om søen. Øge mængden af døende ved. Sikre naboer mod risikotræer. Øge mængden af buske i skovbrynet.	Tyding, veteranisering og plantning.		Tyding og veteranisering.	afventer	2026	Evt. plantning i brynet. Nedskæring af uønsket opvækst.	afventer	2030			
Knudskov	33 d	0,94	100	0,94	ÆR	1967	17,8	28,9	147	138	Indblanding af ask	Skabe mere variation og bredkronede løvtræer. Øge mængden af døende ved. Begræns æren.	Tyding, nedskæring og veteranisering. Struktur skabes ved at lave lysninger på 40-50 m i diameter eller koordiner.		Strukturhugst i bevoksningen og veteranisering.	afventer	2026	Tyding, veteranisering og nedskæring af ær.	afventer	2030	Tyding, veteranisering og nedskæring af ær.	afventer	2034
Knudskov	33 c	1,39	100	1,39	BØG	1919	32,1	52,5	462	642		Skabe mere variation og bredkronede løvtræer. Øge mængden af døende ved. Begræns æren.	Tyding, nedskæring og veteranisering.		Tyding og veteranisering.	afventer	2026	Tyding, veteranisering og nedskæring af ær.	afventer	2030	Veteranisering og nedskæring af ær.	afventer	2034
Knudskov	33 b	1,38	80	1,10	EG	1919	27,6	54,3	237	327		Egen bevares i videst muligt omfang. Udbredelsen af ær begrænses på arealet. Skabe mere variation og øge mængden af døende ved. Sikre at skovbrynet kan blive tætte med flere buske. Sikre naboer mod risikotræer.	Tyding, nedskæring og veteranisering.		Tyding og veteranisering. Fjerne risikotræer.	afventer	2026	Tyding, veteranisering og nedskæring af ær.	afventer	2030	Fjerne risikotræer, veteranisering og nedskæring af ær.	afventer	2034
Knudskov	33 a	0,25	80	0,20	BIR	1919	20,9	49,7	100	25		Lysåben skov. Øge mængden af døende ved. Sikre naboer mod risikotræer. Øge mængden af buske i skovbrynet.	Tyding, nedskæring og veteranisering.		Tyding og veteranisering. Fjerne risikotræer.	afventer	2026	Evt. plantning i brynet. Nedskæring af uønsket opvækst.	afventer	2030			
Knudskov	32 q	0,04	100	0,04	VÆR	0	0,0	0	0	0		Bredt tæt skovbryn. Bevares i den gode stand det er i dag. Mængden af døende ved øges. Vandhullet lystilles og bevares.	Skyggefulde arter tyndes væk, større træer og buske veteraniseres.	FSC - Mindre sø med skiftende vandstand.	Tyding og nedskæring af uønskede arter.	afventer	2026	Tyding og nedskæring af uønskede arter. Veteranisering.	afventer	2030			
Knudskov	32 p	0,46	80	0,37	RGR	1956	25,7	42,2	337	155	Indblanding af sgr	Nålen konverteres til hjemmehørende løv.	Afdrift af nålen. Hegning og tilplantning med hjemmehørende løvarter. Der skræbes før på det areal der ikke gentilplantes, der laves sandområder hvor jordbunden egner sig til det og der udlægges stenbunker og stakke med rødder. Der gentilplantes med hjemmehørende arter.		Afdrift af nålen.	afventer	2026	Afskrab af førne, etablering af sandområder, udlægning af sten, etablering af rodstakke og gentilplantning i hegning.	afventer	2026			
Knudskov	32 o	0,13	100	0,13	ASK	1995	12,7	13,7	77	10		Askemose/lavning. Øge mængden af døende ved.	Afdrift nålen. Veteranisering.		Afdrift af nålen.	afventer	2026	Veteranisering.	afventer	2030			
Knudskov	32 n	0,12	100	0,12	SØ	0	0,0	0	0	0		Det åbne vandspejl bevares.	Igen tiltag.										
Knudskov	32 m	0,34	100	0,34	THU	1996	8,0	9,1	115	39	Indblanding af løv	Nålen konverteres til hjemmehørende løvtræer og buske. Buske i brynet ind mod 32j.	Thujaen tyndes ud, så meget løv som muligt bevares. Ær begrænses på arealet. Mod nord 32j plantes buske.		Udtyding af nålen.	afventer	2026	Udtyding af nålen.	afventer	2028	Plantning af buske og nedskæring af ær.	afventer	2030
Knudskov	32 l	0,35	50	0,17	CYP	1919	21,0	53,4	160	56		Nålen konverteres til hjemmehørende løv.	Afdrift af nålen. Hegning og tilplantning med hjemmehørende løvarter.		Afdrift af nålen.	afventer	2026	Hegning og tilplantning.	afventer	2026			

Tølløse Dyrehave og Nederskov	18 a	1,05	100	1,05	SGR	1985	18,6	23,1	298	313	Queen Charlotte	Nålen afdrives og der gentilplantes i ambeformet felt for at sikre indre bryn og lys korridorer i sammenhæng med nabo bevoxsninger.	Afdrift, grene og toppe fjernes. Der skræbes førne på det areal der ikke gentilplantes. Der gentilplantes med hjemmehørende arter.	For tidlig afdrift skal søges hos NST.	Afdrift af nål.	afventer	2031	Delvis gentilplantning og førne afskrab.	afventer	2031	Udrensning af uønskede arter.	afventer	2033					
Tølløse Dyrehave og Nederskov	17 g	1,86	100	1,86	SGR	1985	18,6	23,1	298	554	Queen Charlotte	Nålen afdrives og der gentilplantes i ambeformet felt for at sikre indre bryn og lys korridorer i sammenhæng med nabo bevoxsninger. Der skræbes førne på det areal der ikke gentilplantes, der laves sandområder hvor jordbunden egner sig til det og der udlægges stenbunker og stakke med rødder. Der gentilplantes med hjemmehørende arter.	Afdrift, grene og toppe fjernes. Der skræbes førne på det areal der ikke gentilplantes. Der gentilplantes med hjemmehørende arter.	For tidlig afdrift skal søges hos NST.	Afdrift af nål.	afventer	2025	Delvis gentilplantning. Afskrab af førne, etablering af sandområder, udlægning af sten, etablering af rodstakke og gentilplantning.	afventer	2025	Udrensning af uønskede arter.	afventer	2033					
Tølløse Dyrehave og Nederskov	17 f	0,23	100	0,23	BØG	1919	32,1	52,5	461	106		Struktur i bøgeskoven min 2 forskellige aldre på arealet. Ær fjernes. Mængden af døende ved øges.	For at sikre lys til de næste årgange skal 1/3 af overstanderne skoves eller veteraniseres. Der skal tyndes af 2 omgange i underskoven, ær skal udryddes.		Tyding, veteranisering og nedskæring.	afventer	2025	Tyding i underskoven og nedskæring af ær.	afventer	2029	Tyding i underskoven og nedskæring af ær.	afventer	2033					
Tølløse Dyrehave og Nederskov	17 e	0,36	100	0,36	ASK	1940	23,1	46,5	150	54	Skovbryn	Skovbryn med blomstrende buske. Mængden af døende ved øges. Nåletræer begrænses i videst muligt omfang.	Nedskæring af selvsået sgr. Tyding og veteranisering. Evt. plantning med hjemmehørende buskarter.		Nedskæring af uønsket nål.	afventer	2025	Tyding og veteranisering.	afventer	2029	Evt. plantning/såning.	afventer	2029					
Tølløse Dyrehave og Nederskov	17 d	0,81	30	0,24	SKF	1900	17,1	24,8	45	37		Skovbryn med solitære skovfyr og blomstrende buske. Mængden af døende ved øges.	Tyding og veteranisering.		Tyding og veteranisering.	afventer	2025	Tyding og veteranisering.	afventer	2033								
Tølløse Dyrehave og Nederskov	17 b	1,07	20	0,21	ALØ	1966	25,4	38,4	20	4	Spredte ege og naturlig foryngelse af birk, hylde og hæg.	Skovbryn med blomstrende buske. Mængden af døende ved øges. Nåletræer begrænses i videst muligt omfang.	Nedskæring af selvsået sgr. Tyding og veteranisering. Evt. plantning med hjemmehørende buskarter.		Nedskæring af uønsket nål.	afventer	2025	Tyding og veteranisering.	afventer	2029	Evt. plantning/såning.	afventer	2029					
Tølløse Dyrehave og Nederskov	17 a	0,55	100	0,55	EG	1994	12,9	14,5	105	58		Egekronedannelse skal sikres. Nåletræer skal begrænses i videst muligt omfang. Brederes skovbryn med buske.	Nedskæring af selvsået sgr. Tyding og veteranisering af eg. Evt. plantning med hjemmehørende buskarter.		Nedskæring af uønsket nål. Tyding af eg.	afventer	2025	Tyding og veteranisering.	afventer	2029	Evt. plantning/såning.	afventer	2029	Tyding og veteranisering.	afventer	2034		
Tølløse Dyrehave og Nederskov	16 m	0,43	100	0,43	EG	1875	29,9	78,5	314	135		Egen bevares i videst muligt omfang. Mængden af døende ved øges. Ær udryddes.	Bøg og ask fældes eller veteraniseres. Ær fjernes.		Tyding, veteranisering og nedskæring.	afventer	2025	Tyding, veteranisering og nedskæring.	afventer	2029	Nedskæring.	afventer	2033					
Tølløse Dyrehave og Nederskov	16 k	0,47	100	0,47	EG	1890	29,4	70,1	323	152		Egen bevares i videst muligt omfang. Mængden af døende ved øges. Ær udryddes.	Bøg og ask fældes eller veteraniseres. Ær fjernes.		Tyding, veteranisering og nedskæring.	afventer	2025	Tyding, veteranisering og nedskæring.	afventer	2029	Nedskæring.	afventer	2033					
Tølløse Dyrehave og Nederskov	16 i	0,14	100	0,14	KRT	1997	0,0	0	0	0		Blandet løvskov. Mængden af døende ved øges. Ær udryddes.	Ekstensiv Tyding, veteranisering og nedskæring af ær.		Tyding og nedskæring.	afventer	2025	Tyding, veteranisering og nedskæring.	afventer	2029	Nedskæring.	afventer	2033					
Tølløse Dyrehave og Nederskov	16 h	2,14	100	2,14	BØG	1919	32,1	52,5	462	988	Meget homogen	Struktur i bøgeskoven min 2 forskellige aldre på arealet. Ær udryddes. Mængden af dødt ved øges. Grøften mod syd tilkastes.	For at sikre lys til de næste årgange skal 1/3 af overstanderne skoves eller veteraniseres. Der skal tyndes af 2 omgange i underskoven, ær skal udryddes. Grøft lukkes.		Tyding, veteranisering og nedskæring.	afventer	2025	Grøften lukkes	afventer	2026	Tyding i underskoven og nedskæring af ær.	afventer	2033					
Tølløse Dyrehave og Nederskov	16 g	0,20	100	0,20	ALØ	1976	20,4	26,4	295	0		Blandet løvskov. Mængden af døende ved øges. Ær udryddes.	Ekstensiv tyding, veteranisering og nedskæring af ær.		Tyding og nedskæring.	afventer	2025	Tyding, veteranisering og nedskæring.	afventer	2029	Nedskæring.	afventer	2033					
Tølløse Dyrehave og Nederskov	16 f	2,14	100	2,14	ASK	1929	23,7	53,1	163	348	Indbl af bøg i S	Blandet løvskov med flere aldre. Mængden af døende ved øges. Ær udryddes.	Ekstensiv tyding, veteranisering og nedskæring.		Tyding, veteranisering og nedskæring.	afventer	2025	Tyding, veteranisering og nedskæring.	afventer	2029	Nedskæring.	afventer	2033					
Tølløse Dyrehave og Nederskov	16 c	0,82	100	0,82	BIR	2007	5,0	7	0	0		Birk med blandet løv. Nåletræet fjernes i videst muligt omfang.	Tyding og nedskæring.		Tyding og nedskæring.	afventer	2025	Tyding og nedskæring.	afventer	2029	Nedskæring.	afventer	2033					
Tølløse Dyrehave og Nederskov	16 b	0,50	100	0,50	EG	1934	26,1	46,2	274	137		Sikre kronedannelsen på egen, underskov af blandet løv. Ær og nåletræer udryddes. Mængden af døende ved øges.	Tyding, veteranisering og nedskæring af uønskede arter.		Tyding, veteranisering og nedskæring.	afventer	2025	Tyding, veteranisering og nedskæring.	afventer	2029	Nedskæring.	afventer	2033					
Tølløse Dyrehave og Nederskov	16 a	1,34	100	1,34	SGR	1986	18,1	22,4	291	389	Yderhegn af eg og ask	Nålen afdrives og der gentilplantes i ambeformet felt for at sikre indre bryn og lys korridorer i sammenhæng med nabo bevoxsninger. Vandstande øges. Der skræbes førne på det areal der ikke gentilplantes, der laves sandområder hvor jordbunden egner sig til det og der udlægges stenbunker og stakke med rødder. Der gentilplantes med hjemmehørende arter.	Afdrift af nål. Der skræbes førne på det areal der ikke gentilplantes. Der gentilplantes med hjemmehørende arter. Grøften lukkes.	For tidlig afdrift skal søges hos NST.	Afdrift af nål.	afventer	2025	Afskrab af førne, etablering af sandområder, udlægning af sten, etablering af rodstakke og gentilplantning.	afventer	2025	Grøften lukkes.	afventer	2026	Udrensning i gentilplantning.	afventer	2033		
Tølløse Dyrehave og Nederskov	15 u	0,17	100	0,17	LYS	0	0,0	0	0	0		Skovbrynet skal gøres bredere med flere buske. Mængden af døende ved øges.	Tyding, veteranisering og tilplantning/såning.		Kraftig strukturhugst af bryn.	afventer	2025	Tilplantning/såning.	afventer	2025	Tyding og veteranisering.	afventer	2029					
Tølløse Dyrehave og Nederskov	15 t	0,29	100	0,29	UBV	0	0,0	0	0	0		Skovbrynet skal gøres bredere med flere buske. Mængden af døende ved øges.	Tyding, veteranisering og tilplantning/såning.		Kraftig strukturhugst af bryn.	afventer	2025	Tilplantning/såning.	afventer	2025	Tyding og veteranisering.	afventer	2029					
Tølløse Dyrehave og Nederskov	15 s	0,22	100	0,22	ASK	1955	21,6	37,6	182	40	Meget dårlig kvalitet	Blandet løvskov med flere aldre. Døende ved øges. Nål fjernes fra arealet.	Tyding, veteranisering og nedskæring af uønskede arter.		Tyding, veteranisering og nedskæring.	afventer	2025	Tyding, veteranisering og nedskæring.	afventer	2029	Nedskæring.	afventer	2033					
Tølløse Dyrehave og Nederskov	15 p	0,15	100	0,15	NOB	1978	16,3	25,7	214	32	Indbl af omo	Blandet løvskov. Nål og ær udryddes.	Udtyding af nål og ær.		Tyding.	afventer	2025	Tyding og nedskæring.	afventer	2029								
Tølløse Dyrehave og Nederskov	15 o	0,22	100	0,22	RGR	1960	24,9	38,8	405	89		Nålen afdrives og der gentilplantes i ambeformet felt for at sikre indre bryn og lys korridorer i sammenhæng med nabo bevoxsninger.	Afdrift af nål. Der gentilplantes med hjemmehørende arter.		Afdrift af nål.	afventer	2025	Gentilplantning.	afventer	2025	Udrensning i gentilplantning.	afventer	2033					
Tølløse Dyrehave og Nederskov	15 n	0,54	100	0,54	ÆR	1960	18,2	33	119	64	Skrubform	Blandet løvskov, med flere aldre. Ær og nåletræer udryddes. Mængden af døende ved øges.	Tyding, veteranisering og nedskæring af uønskede arter. Struktur skabes ved at lave lysninger på 40-50 m i diameter eller korridorer.		Kraftig strukturhugst, veteranisering og nedskæring.	afventer	2025	Tyding, veteranisering og nedskæring.	afventer	2029	Nedskæring.	afventer	2033					
Tølløse Dyrehave og Nederskov	15 m	0,39	100	0,39	HEL	1950	19,2	33,9	103	40	Blandet landhandel	Blandet løvskov, med flere aldre. Ær og nåletræer udryddes. Mængden af døende ved øges. Vandstanden øges.	Tyding, veteranisering og nedskæring af uønskede arter. Grøften lukkes.		Kraftig strukturhugst, veteranisering og nedskæring.	afventer	2025	Grøften lukkes.	afventer	2025	Tyding, veteranisering og nedskæring.	afventer	2029	Nedskæring.	afventer	2033		
Tølløse Dyrehave og Nederskov	15 k	0,48	100	0,48	NGR	1978	16,3	25,7	317	152	Indbl rgr i ø	Nålen afdrives og der gentilplantes i ambeformet felt for at sikre indre bryn og lys korridorer i sammenhæng med nabo bevoxsninger.	Afdrift af nål. Der skræbes førne på det areal der ikke gentilplantes. Der gentilplantes med hjemmehørende arter.		Afdrift af nål.	afventer	2025	Afskrab af førne og gentilplantning.	afventer	2025	Udrensning i gentilplantning.	afventer	2033					
Tølløse Dyrehave og Nederskov	15 i	0,11	100	0,11	RGR	1978	19,7	25	336	37		Nålen afdrives og efterlades til naturlig tilgroning.	Afdrift af nål. Der skræbes førne på det areal.		Afdrift af nål.	afventer	2025	Afskrab af førne.	afventer	2025	Nedskæring af uønskede arter.	afventer	2033					
Tølløse Dyrehave og Nederskov	15 h	1,78	100	1,78	BØG	1919	32,1	52,5	404	719		Struktur i bøgeskoven min 2 forskellige aldre på arealet. Ær udryddes. Mængden af dødt ved øges.	For at sikre lys til de næste årgange skal 1/3 af overstanderne skoves eller veteraniseres. Der skal tyndes af 2 omgange i underskoven, ær skal udryddes.		Tyding, veteranisering og nedskæring.	afventer	2025	Tyding i underskoven og nedskæring af ær.	afventer	2032								
Tølløse Dyrehave og Nederskov	15 f	0,92	100	0,92	EG	2001	10,1	10,9	72	66	Rgr indbl. i holme	Skabe mere variation. Sikre egens kronedannelse. Fjerne nåletræet. Fjerne rækkestrukturen.	Kraftig tyding og nedskæring. Struktur skabes ved at lave lysninger på 40-50 m i diameter eller korridorer.		Kraftig strukturhugst og nedskæring af nål.	afventer	2025	Tyding.	afventer	2029	Tyding og nedskæring af uønskede arter.	afventer	2033					

Tølløse Dyrehave og Nederskov	15 e	1,67	100	1,67	UBV	2022	0,0	0	0	0	Selvfornyet sgr mod vest.	Lysåben skov med solitære træer. Nål fjernes.	Plant yderligere træer og buske på arealet. Nedsikring af nål og ær.			afventer	2025	Nedsikring af uønskede arter.	afventer	2025	Nedsikring af uønskede arter.	afventer	2029						
Tølløse Dyrehave og Nederskov	15 d	0,23	80	0,18	RGR	1935	28,5	63,5	387	89	Meget tynd	Lysåben skov med solitære træer. Nål fjernes.	Nåletræet afdrives, eksisterende løvtræer bevares.	Afdrift af nål.		afventer	2025	Nedsikring af uønskede arter.	afventer	2029									
Tølløse Dyrehave og Nederskov	15 c	0,69	100	0,69	SGR	1987	17,7	21,7	284	196	Queen Charlotte	Nålen afdrives og der gentilplantes i åbneformet felt for at sikre indre bryn og lys korridorer i sammenhæng med nabo bevostringer. Shelter bevares.	Afdrift af nål, eksisterende løvtræer bevares. Der gentilplantes med hjemmehørende arter.	For tidlig afdrift skal søges hos NST.	Afdrift af nål.		afventer	2025	Gentilplantning.	afventer	2025	Udrrensning i gentilplantning.	afventer	2033					
Tølløse Dyrehave og Nederskov	15 b	0,32	100	0,32	RGR	1986	16,6	19,6	266	85	Buderupholm	Lysåben skov med solitære træer. Nål fjernes.	Udtynding af nål over to gange, eksisterende løvtræer bevares. Der kan evt. gentilplantes med hjemmehørende arter.	Udtynding af nål.		afventer	2025	Udtynding af nål.	afventer	2029	Evt. gentilplantning.	afventer	2029	Nedsikring af uønskede arter.	afventer	2033			
Tølløse Dyrehave og Nederskov	15 a	0,48	100	0,48	NGR	1978	16,3	25,7	294	141		Lysåben skov med solitære træer. Nål fjernes.	Udtynding af nål over to gange, eksisterende løvtræer bevares. Der kan evt. gentilplantes med hjemmehørende arter.	Udtynding af nål.		afventer	2025	Udtynding af nål.	afventer	2029	Evt. gentilplantning.	afventer	2029	Nedsikring af uønskede arter.	afventer	2033			
Tølløse Dyrehave og Nederskov	14 p	0,23	100	0,23	HEL	1985	13,2	15,9	57	13	Fasanudsætning, undervækst af ask og bir	Blandet bredkronet løvskov. Mængden af døende ved øges.	Ekstensiv tynding og veteranisering. Nedsikring af uønskede arter.	Ekstensiv tynding og veteranisering.		afventer	2025	Nedsikring af uønskede arter.	afventer	2029									
Tølløse Dyrehave og Nederskov	14 n	0,23	100	0,23	BØG	1945	28,5	38,3	270	62		Blandet bredkronet løvskov. Mængden af døende ved øges.	Ekstensiv tynding og veteranisering. Nedsikring af uønskede arter.	Ekstensiv tynding og veteranisering.		afventer	2025	Nedsikring af uønskede arter.	afventer	2029									
Tølløse Dyrehave og Nederskov	14 m	0,17	100	0,17	UBV	0	0,0	0	0	0		Skovbryn med blomstrende buske. Mængden af døende ved øges. Nåletræet begrænses i videst muligt omfang.	Nedsikring af selvsæt sgr. Tynding og veteranisering.			afventer	2025	Tynding og veteranisering.	afventer	2029									
Tølløse Dyrehave og Nederskov	14 k	0,41	100	0,41	ÆR	1987	15,4	17,5	110	45		Æren begrænses i videst muligt omfang. Blandet løvskov i flere aldre.	Kraftig tynding og nedsikring. Evt. underplantning med hjemmehørende arter.			afventer	2025	Tynding.	afventer	2029	Tynding og nedsikring af uønskede arter.	afventer	2033						
Tølløse Dyrehave og Nederskov	14 i	3,42	100	3,42	SGR	1984	19,0	23,8	273	933	Rækkevis indbl af eg	Egeskov med underskov af hjemmehørende buske og enkelte træer. Det forsøges at opbevare rækkestrukturen i egen.	Udtynding af nål over to gange, eksisterende egtræer bevares. Der skal gentilplantes med hjemmehørende arter. Der skræbes førne på det areal der ikke gentilplantes, der laves sandområder hvor jordbunden egner sig til det og der udlægges stenbunker og stakke med rødder.	Udtynding af nål.		afventer	2025	Udtynding af nål.	afventer	2029	Underplantning. Afkrab af førne, etablering af sandområder, udlægning af sten og etablering af rodstakke.	afventer	2029	Nedsikring af uønskede arter.	afventer	2033			
Tølløse Dyrehave og Nederskov	14 h	0,81	100	0,81	BØG	1937	29,9	42,6	261	211		Struktur i bøgeskoven min 2 forskellige aldre på arealet. Ær udryddes. Mængden af dødt ved øges.	For at sikre lys til de næste årgange skal 1/3 af overstanden skoves eller veteraniseres. Der skal tyndes af 2 omgange i underskoven, ær skal udryddes.	Tynding, veteranisering og nedsikring.		afventer	2025	Tynding i underskoven og nedsikring af ær.	afventer	2032									
Tølløse Dyrehave og Nederskov	14 g	0,55	100	0,55	UBV	0	0,0	0	80	44		Skovbryn med blomstrende buske. Mængden af døende ved øges. Lysåben løvskov bag bryn. Ær begrænses i videst muligt omfang.	Tynding, veteranisering og nedsikring af ær.	Tynding, veteranisering og nedsikring.		afventer	2025	Tynding, veteranisering og nedsikring.	afventer	2029	Nedsikring af ær.	afventer	2033						
Tølløse Dyrehave og Nederskov	14 f	0,51	100	0,51	UBV	0	0,0	0	0	0		Blandet løvskov. Mængden af døende ved øges. Ær begrænses i videst muligt omfang.	Tynding, veteranisering og nedsikring af ær.	Tynding, veteranisering og nedsikring.		afventer	2025	Tynding, veteranisering og nedsikring.	afventer	2029	Nedsikring af ær.	afventer	2033						
Tølløse Dyrehave og Nederskov	14 e	0,28	100	0,28	ÆR	1954	18,5	36,5	218	61	Indbl af lær ud mod mark	Blandet løvskov, lærken bevares. Mængden af døende ved øges. Ær begrænses i videst muligt omfang.	Tynding, veteranisering og nedsikring af ær.	Tynding, veteranisering og nedsikring.		afventer	2025	Tynding, veteranisering og nedsikring.	afventer	2029	Nedsikring af ær.	afventer	2033						
Tølløse Dyrehave og Nederskov	14 d	0,29	100	0,29	ÆR	1972	17,3	26,1	107	31		Blandet løvskov. Mængden af døende ved øges. Ær begrænses i videst muligt omfang.	Tynding, veteranisering og nedsikring af ær.	Tynding, veteranisering og nedsikring.		afventer	2025	Tynding, veteranisering og nedsikring.	afventer	2029	Nedsikring af ær.	afventer	2033						
Tølløse Dyrehave og Nederskov	14 c	0,85	100	0,85	ÆR	1954	18,5	36,5	195	165		Skovbryn med blomstrende buske. Mængden af døende ved øges. Lysåben løvskov bag bryn. Ær begrænses i videst muligt omfang.	Tynding, veteranisering og nedsikring af ær.	Tynding, veteranisering og nedsikring.		afventer	2025	Tynding, veteranisering og nedsikring.	afventer	2029	Nedsikring af ær.	afventer	2033						
Tølløse Dyrehave og Nederskov	14 b	0,14	100	0,14	HEL	1956	18,6	30,8	93	13		Bevares som HEL. Ær begrænses i videst muligt omfang.	Nedsikring af ær.	Nedsikring af ær.		afventer	2025												
Tølløse Dyrehave og Nederskov	14 a	0,58	70	0,41	CYP	1976	14,9	17,1	153	89		Lysåben skov med solitære træer. Nål fjernes.	Afdrift og gentilplantning.	Afdrift af nål.		afventer	2033	Gentilplantning.	afventer	2033									
Tølløse Dyrehave og Nederskov	13 m	0,70	100	0,70	UBV	0	0,0	0	0	0		Skovbryn med blomstrende buske. Mængden af døende ved øges. Lysåben løvskov bag bryn. Ær begrænses i videst muligt omfang.	Tynding, veteranisering og nedsikring af ær.	Tynding, veteranisering og nedsikring.		afventer	2025	Tynding, veteranisering og nedsikring.	afventer	2029	Nedsikring af ær.	afventer	2033						
Tølløse Dyrehave og Nederskov	13 k	0,32	100	0,32	SGR	1984	19,0	23,8	303	97		Blandet løvskov. Nål fjernes.	Udtynding af nål over to gange, eksisterende løvtræer bevares. Der kan evt. gentilplantes med hjemmehørende arter.	Udtynding af nål.		afventer	2025	Udtynding af nål.	afventer	2029	Evt. gentilplantning.	afventer	2029	Nedsikring af uønskede arter.	afventer	2033			
Tølløse Dyrehave og Nederskov	13 i	0,24	80	0,19	LÆR	1953	27,0	46,7	126	30		Blandet løvskov, lærken bevares. Nål fjernes. Mængden af døende ved øges.	Udtynding af nål over to gange, eksisterende løvtræer bevares. Der kan evt. gentilplantes med hjemmehørende arter.	Udtynding af nål.		afventer	2025	Udtynding af nål og veteranisering.	afventer	2029	Evt. gentilplantning.	afventer	2029	Nedsikring af uønskede arter.	afventer	2033			
Tølløse Dyrehave og Nederskov	13 h	1,32	100	1,32	BØG	1955	26,3	32,9	301	398	Indblanding af ær.	Arealet skal være domineret af bæg og andre hjemmehørende arter. Ær fjernes i videst muligt omfang. Mængden af døende ved øges.	Tynding, veteranisering og nedsikring af ær. Struktur skabes ved at lave lysninger på 40-50 m i diameter.	Kraftig strukturhugst, veteranisering og nedsikring.		afventer	2025	Tynding, veteranisering og nedsikring af ær.	afventer	2029	Nedsikring af ær.	afventer	2033						
Tølløse Dyrehave og Nederskov	13 g	1,62	100	1,62	BØG	1955	26,3	32,9	331	536	Holm af lær i SV fra 1980	Arealet skal være domineret af bæg og andre hjemmehørende arter. Lærken bevares. Ær fjernes i videst muligt omfang. Mængden af døende ved øges.	Tynding og veteranisering. Struktur skabes ved at lave lyskoridorer.	Kraftig strukturhugst, veteranisering og nedsikring.		afventer	2025	Tynding, veteranisering og nedsikring af ær.	afventer	2029	Nedsikring af ær.	afventer	2033						
Tølløse Dyrehave og Nederskov	13 f	2,27	100	2,27	BØG	1918	32,1	53,1	282	641		Lysåben løvskov, med tætte holme domineret af bæg. Mængden af døende ved øges.	Tynding og veteranisering. Struktur skabes ved at lave lyskoridorer.	Kraftig strukturhugst og veteranisering.		afventer	2025	Tynding, veteranisering og nedsikring af ær.	afventer	2029									
Tølløse Dyrehave og Nederskov	13 e	0,44	100	0,44	UKU	2012	0,0	0	0	0		Lysåben løvskov, med tætte holme domineret af bæg og blomstrende buske. Mængden af døende ved øges. Lavning stilles under vand.	Tynding og veteranisering. Struktur skabes ved at lave lyskoridorer. lukning af grøft.	Kraftig strukturhugst og veteranisering.		afventer	2025	Tynding, veteranisering, tilkastning af grøft og nedsikring af ær.	afventer	2029									
Tølløse Dyrehave og Nederskov	13 d	0,88	100	0,88	ASK	1955	21,6	37,6	134	118		Blandet løvskov med stor andel af døende ved øges.	Ekstensiv tynding og veteranisering.	Tynding og veteranisering.		afventer	2025	Tynding og veteranisering.	afventer	2029									
Tølløse Dyrehave og Nederskov	13 c	0,36	50	0,18	BØG	1880	34,2	74,3	158	57		Lysåben løvskov, med tætte holme domineret af bæg. Mængden af døende ved øges.	Tynding og veteranisering.	Tynding og veteranisering.		afventer	2025	Tynding, veteranisering og nedsikring af ær.	afventer	2029									
Tølløse Dyrehave og Nederskov	13 a	0,51	100	0,30	UKU	2012	0,0	0	0	0	SGR og Birk	Lysåben skov med solitære løvtræer. Nål fjernes.	Tynding af løv og nedsikring af nål.	Tynding og nedsikring.		afventer	2025	Tynding og nedsikring.	afventer	2029	Tynding og nedsikring.	afventer	2033						
Tølløse Dyrehave og Nederskov	12 i	0,21	100	0,21	EG	1923	27,3	52,1	290	61	Underskov af ær 4-6m	Egene skal bevares, derfor skal der sikres lys på arealet, ær fjernes og bæg veteraniseres.	Tynding, veteranisering og nedsikring af ær.	Tynding, veteranisering og nedsikring.		afventer	2025	Tynding, veteranisering og nedsikring.	afventer	2029	Nedsikring af ær.	afventer	2033						
Tølløse Dyrehave og Nederskov	12 h	0,13	100	0,13	ÆR	1986	15,6	18	100	13	Skrub	Blandet løvskov, ær fjernes videst muligt.	Tynding og nedsikring af ær.	Tynding og nedsikring.		afventer	2025	Tynding og nedsikring.	afventer	2029	Tynding og nedsikring.	afventer	2033						
Tølløse Dyrehave og Nederskov	12 g	1,22	60	0,73	BØG	1860	34,6	85,6	306	373	Indbl ask og ær, opv. af ær	Arealet skal være domineret af bæg og andre hjemmehørende arter. Ær fjernes i videst muligt omfang. Mængden af døende ved øges.	Tynding, veteranisering og nedsikring af ær.	Tynding, veteranisering og nedsikring.		afventer	2025	Tynding, veteranisering og nedsikring af ær.	afventer	2029	Nedsikring af ær.	afventer	2033						
Tølløse Dyrehave og Nederskov	12 f	1,36	100	1,36	ÆR	1954	18,5	36,5	153	207	Indbl af ask og bæg	Blandet løvskov. Mængden af døende ved øges. Ær begrænses i videst muligt omfang.	Tynding, veteranisering og nedsikring af ær.	Tynding, veteranisering og nedsikring.		afventer	2025	Tynding, veteranisering og nedsikring.	afventer	2029	Nedsikring af ær.	afventer	2033						

Tølløse Dyrehave og Nederskov	12 e	0,96	100	0,96	BØG	1895	33,7	65,8	399	383	Struktur i bøgeskoven min 2 forskellige aldre på arealet. Ær fjernes. Mængden af døende ved øges. Mod syd skal skabes en allé fornemmelse ved udtynding af underskoven.	For at sikre lys til de næste årgange skal 1/3 af overstanderen skoves eller veteraniseres. Der skal tyndes i underskoven, ær skal udryddes. Mod syd skal underskoven afdrives og knuses for at sikre lys langs vejen og skabe alléen.	Tynding og veteranisering. Afdrift og knusning af underskoven mod vejen.	afventer	2025	Tynding, veteranisering og nedskæring af ær.	afventer	2029	Nedskæring af ær.	afventer	2033						
Tølløse Dyrehave og Nederskov	12 d	1,34	100	1,34	CYP	1974	15,4	18	228	305	Lysåben skov med solitære træer. Nålfjernes.	Afdrift og gentilplantning.	Afdrift af nål.	afventer	2033	Gentilplantning.	afventer	2033									
Tølløse Dyrehave og Nederskov	12 c	1,52	100	1,52	ÆR	1908	19,3	63,3	172	262	Indblibet	Arealet skal være domineret af bøg og andre hjemmehørende arter. Ær fjernes i videst muligt omfang. Lavning afdrives og stilles under vand.	Tynding og veteranisering af ær. Lavning afdrives. Kan evt. underplantes med andre hjemmehørende arter. Stilles under vand.	Tynding, veteranisering og afdrift af lavning.	afventer	2025	Tynding, veteranisering, nedskæring af ær og tilkastning af grøft.	afventer	2029	Nedskæring af ær.	afventer	2033					
Tølløse Dyrehave og Nederskov	12 b	0,54	100	0,54	BØG	1875	34,3	77,1	506	273	Indblibet af ahorn	Struktur i bøgeskoven min 2 forskellige aldre på arealet. Ær fjernes. Mængden af døende ved øges.	For at sikre lys til de næste årgange skal 1/3 af overstanderen skoves eller veteraniseres. Der skal tyndes af 2 omgange i underskoven, ær skal udryddes.	Tynding, veteranisering og nedskæring.	afventer	2025	Tynding i underskoven og nedskæring af ær.	afventer	2029	Tynding i underskoven og nedskæring af ær.	afventer	2033					
Tølløse Dyrehave og Nederskov	12 a	1,21	100	1,21	EG	1875	29,9	78,5	334	404	Kåret bevoksning - F.425	Egene skal bevares, derfor skal der sikres lys på arealet, nål og ær fjernes og bøg veteraniseres.	Udtynding af nål og ær af en omgang. Veteranisering af bøg.	Tynding, veteranisering og nedskæring.	afventer	2025	Nedskæring af ær.	afventer	2029	Nedskæring af ær.	afventer	2033					
Tølløse Dyrehave og Nederskov	11 a	5,41	100	5,41	BØG	1995	12,2	11,7	111	601	Struktur i bøgeskoven min 3 forskellige aldre på arealet. Ær fjernes. Mængden af dødt ved øges. Mod syd skal skabes en allé fornemmelse ved udtynding af underskoven.	For at sikre lys til de næste årgange skal 1/3 af overstanderen skoves eller veteraniseres. Der skal tyndes af 2-3 omgange i underskoven, ær skal udryddes. Mod syd skal underskoven afdrives og knuses for at sikre lys langs vejen og skabe alléen.	Tynding og veteranisering. Afdrift og knusning af underskoven mod vejen.	afventer	2025	Tynding, veteranisering og nedskæring af ær.	afventer	2029	Tynding underskoven og nedskæring af ær.	afventer	2033						
Tølløse Dyrehave og Nederskov	10 b	0,52	100	0,52	BØG	1885	34,0	71,4	500	260	Eg bøg ask	De gamle bøger skal i videst mulig omfang bevares, risikotræer skoves. Døende ved øges.	Udtynding af risikotræer og evt. veteranisering.	Udtynding af risikotræer og evt. veteranisering.	afventer	2025	Udtynding af risikotræer og evt. veteranisering.	afventer	2033								
Tølløse Dyrehave og Nederskov	10 a	2,82	100	2,82	BØG	1990	14,4	14,3	144	406	Selvfornyelse	Struktur i bøgeskoven min 3 forskellige aldre på arealet. Ær fjernes. Mængden af dødt ved øges. Mindesmærke bevares. Mod syd skal skabes en allé fornemmelse ved udtynding af underskoven.	For at sikre lys til de næste årgange skal 1/3 af overstanderen skoves eller veteraniseres. Der skal tyndes af 2-3 omgange i underskoven, ær skal udryddes. Mod syd skal underskoven afdrives og knuses for at sikre lys langs vejen og skabe alléen.	Tynding og veteranisering. Afdrift og knusning af underskoven mod vejen.	afventer	2025	Tynding, veteranisering og nedskæring af ær.	afventer	2029	Tynding underskoven og nedskæring af ær.	afventer	2033					
Tølløse Dyrehave og Nederskov	9 e	3,50	100	3,50	ASK	1989	14,6	17,2	69	241	Arealet skal være lysåbent løvskov med holme af overstandere. Arealet gøres vådere. Der skal laves paddekrab.	Asken er i opløsning, der hvor der ikke er selvfornyelse afdrives ask for at sikre mere lys, holme af ung løv tyndes kraftigt for at sikre kronedannelsen. Grøften stoppes, der laves paddekrab.	FSC - Urørt. Her skal skrives en afvigelse.	Strukturhugst med minimalt udtag.	afventer	2025	Tilkastning af grøft og paddekrab.	afventer	2025	Nedskæring af ær.	afventer	2033					
Tølløse Dyrehave og Nederskov	9 c	0,18	100	0,18	ÆR	1955	18,5	35,9	156	28	Skovbryn med blomstrende buske. Lysåben løvskov. Mængden af døende/dødt ved øges.	Ær afdrives/veteraniseres og der kan evt. efterbedres i brynet. Alt skovet træ bliver liggende som spirely for nye bryn.	FSC - Urørt. Her skal skrives en afvigelse.	Struktur skovning uden udtag.	afventer	2025	Evt. efterbedring med buske.	afventer	2025	Tynding underskoven og nedskæring af ær.	afventer	2029	Tynding underskoven og nedskæring af ær.	afventer	2033		
Tølløse Dyrehave og Nederskov	9 b	0,50	100	0,50	BØG	1880	34,2	74,3	368	184	Arealet skal være domineret af bøg og andre hjemmehørende arter. Ær fjernes i videst muligt omfang.	Udtynding af ær og veteraniseres.	FSC - Urørt. Her skal skrives en afvigelse.	Udtynding af ær og veteraniseres.	afventer	2025	Udtynding af ær og veteraniseres.	afventer	2029	Nedskæring af ær.	afventer	2033					
Tølløse Dyrehave og Nederskov	9 a	0,85	100	0,85	SGR	1978	21,4	28,4	345	293	Lysåben løvskov og gøres vådere. Ær og sitka overstandere skoves.	Ær og sitka skoves uden udtag, stilles under vand.	FSC - Urørt. Her skal skrives en afvigelse.	Struktur skovning uden udtag.	afventer	2025	Tilkastning af grøft og paddekrab.	afventer	2025								
Tølløse Dyrehave og Nederskov	8 b	2,78	100	2,78	ASK	1989	14,6	17,2	69	192	Arealet skal være lysåbent løvskov med holme af overstandere. Arealet gøres vådere. Der skal laves paddehuller.	Asken er i opløsning, der hvor der ikke er selvfornyelse afdrives ask for at sikre mere lys, holme af ung løv tyndes kraftigt for at sikre kronedannelsen.	FSC - ekstensiv drift. Skriv afvigelse.	Strukturhugst.	afventer	2025	Tilkastning af grøft og paddekrab.	afventer	2025	Nedskæring af ær.	afventer	2033					
Tølløse Dyrehave og Nederskov	8 a	0,72	100	0,72	ÆR	1955	18,5	35,9	152	109	Meget åben, tæt foryng. af ask i ø	Lysåben blandet løvskov. Mængden af døende ved øges. Ær fjernes videst muligt.	Tynding, veteranisering, skovning af risikotræer og nedskæring af ær.	FSC - ekstensiv drift. Skriv afvigelse.	Tynding og skovning risikotræer.	afventer	2025	Tynding og nedskæring af ær.	afventer	2029	Nedskæring af ær.	afventer	2033				
Tølløse Dyrehave og Nederskov	7 f	0,42	70	0,29	BØG	1855	34,7	88,5	357	150	Lysåben blandet løvskov. Mængden af døende ved øges. Ær fjernes.	Tynding, veteranisering, skovning af risikotræer og nedskæring af ær.	Tynding og skovning risikotræer.	afventer	2025	Tynding og nedskæring af ær.	afventer	2029	Nedskæring af ær.	afventer	2033						
Tølløse Dyrehave og Nederskov	7 e	0,01	100	0,01	UBV	0	0,0	0	0	0	Indkørsel til kofold.	Igen tiltag.															
Tølløse Dyrehave og Nederskov	7 d	0,14	100	0,14	LYS	0	0,0	0	0	0	Lysåben skov. Stensætning bevares.	Igen tiltag.															
Tølløse Dyrehave og Nederskov	7 c	0,40	100	0,40	ASK	1989	14,6	17,2	70	28	Arealet skal være lysåbent løvskov med holme af overstandere. Arealet gøres vådere. Der skal laves paddekrab.	Asken er i opløsning, der hvor der ikke er selvfornyelse afdrives ask for at sikre mere lys, holme af ung løv tyndes kraftigt for at sikre kronedannelsen. Grøften stoppes, der laves paddekrab.	Strukturhugst.	afventer	2025	Tilkastning af grøft og paddekrab.	afventer	2025	Nedskæring af ær.	afventer	2033						
Tølløse Dyrehave og Nederskov	7 b	0,38	100	0,38	KRA	0	0,0	0	0	0	Krat med stor andel dødt ved. Risikotræer lang vejen skoves og efterlades.	Skovning risikotræer.	afventer	2025	Skovning risikotræer.	afventer	2033										
Tølløse Dyrehave og Nederskov	7 a	6,52	100	6,52	EG	1875	29,9	78,5	325	2 118	Kåret bevoksning - F.425 døende, tæt underskov, enkelte ask i mellemetage	Lysåben egeskov, med en begrænset underskov. Ær fjernes og hæg begrænses videst muligt.	Udtynding af skygge arter i overetagen. Nedskæring/optrækning af ær og hæg. Veteranisering.	Nedskæring/optrækning af ær og hæg.	afventer	2025	Udtynding af skyggearter i overetagen. Veteranisering.	afventer	2028	Nedskæring og veteranisering.	afventer	2033					
Tølløse Dyrehave og Nederskov	6 d	0,13	100	0,13	HUS	0	0,0	0	0	0	Skovbørnehave.	Skovning risikotræer.	afventer	2025	Skovning risikotræer.	afventer	2029	Skovning risikotræer	afventer	2033							
Tølløse Dyrehave og Nederskov	6 c	0,23	100	0,23	EG	1875	29,9	78,5	335	77	Kåret bevoksning - F.425 døende, tæt underskov, enkelte ask i mellemetage	Lysåben egeskov, med en begrænset underskov. Ær fjernes og hæg begrænses videst muligt.	Udtynding af skygge arter i overetagen. Nedskæring/optrækning af ær og hæg. Veteranisering.	Nedskæring/optrækning af ær og hæg.	afventer	2025	Udtynding af skyggearter i overetagen. Veteranisering.	afventer	2028	Nedskæring og veteranisering.	afventer	2033					
Tølløse Dyrehave og Nederskov	6 b	4,02	100	4,02	EG	1890	29,4	70,1	324	1 303	Kåret bevoksning - F.425 døende, tæt underskov i S	Lysåben egeskov, med en begrænset underskov. Ær fjernes og hæg begrænses videst muligt.	Udtynding af skygge arter i overetagen. Nedskæring/optrækning af ær og hæg. Veteranisering.	Nedskæring/optrækning af ær og hæg.	afventer	2025	Udtynding af skyggearter i overetagen. Veteranisering.	afventer	2028	Nedskæring og veteranisering.	afventer	2033					
Tølløse Dyrehave og Nederskov	6 a	0,19	100	0,19	NGR	1973	17,9	28,2	358	68	Skovbryn med blomstrende buske. Lysåben egeskov.	Afdrift af nål, evt. efterbedring med buske i bryn.	Afdrift af nål.	afventer	2028	Evt. efterbedring med buske.	afventer	2028									
Tølløse Dyrehave og Nederskov	5 c	0,17	100	0,17	SØ	0	0,0	0	0	0	Lysåben sø.	Igen tiltag.															
Tølløse Dyrehave og Nederskov	5 b	0,89	100	0,89	KRA	0	0,0	0	0	0	Ellesump på eng	Igen tiltag.															
Tølløse Dyrehave og Nederskov	5 a	4,48	100	4,48	ENG	0	0,0	0	0	0	Lysåben eng med naturlig vanddynamik.	Egen holdes lysåben. Vandløbet kan genslynges. Pilekattet kan ryddes for at sikre den lysåbne natur.	\$3 eng og vandløb genslyngning og rydning kræver dispensation.	Rydning af pilekrat.	afventer	2028	Genslyngning af vandløb.	afventer	2028								
Tølløse Dyrehave og Nederskov	4 t	0,14	100	0,14	UBV	0	0,0	0	0	0	Shelterplads med enkelt træer rundt om pladsen.	Risikotræer skoves, evt. et nyt eller ekstra shelter.	Skovning af risikotræer.	afventer	2025	Etablere nyt/renovere shelter.	afventer	2028									
Tølløse Dyrehave og Nederskov	4 s	0,29	100	0,29	VÆR	0	0,0	0	0	0	Lysåben læhegn/skovbryn med store veterantræer og enkelte buske	Tynding og veteranisering.	afventer	2028													
Tølløse Dyrehave og Nederskov	4 r	2,26	100	2,26	RGR	1988	15,8	18,4	252	569	Stilde	Lysåben overdrev med holme af buske og enkelt træer.	Afdrift af nål, efterlad løvtræer. Plantning af holme, på ikke tilplantede arealer afskrabes førnen, samles i biomiljø midt på arealet. Der laves sandområder hvor jordbunden egner sig til det og der udlægges stenbunker og stakke med rødder. Der gentilplantes med hjemmehørende arter.	For tidlig afdrift skal søges hos NST.	Afdrift af nål.	afventer	2028	Tilplantning af holme	afventer	2028	Afskrab af førne, etablering af sandområder, udlægning af sten, etablering af rodstakke.	afventer	2029				

Tølløse Dyrehave og Nederskov	4 p	0,60	100	0,60	BØG	1934	30,3	44,3	400	240	Meget dårlig kvalitet, indbl af rgr	Lysåben blandet løvskov. Mængden af døde ved øges.	Tyding og veteranisering.		Tyding og veteranisering.	afventer	2025	Tyding og veteranisering.	afventer	2031							
Tølløse Dyrehave og Nederskov	4 m	0,89	100	0,89	NGR	1978	16,3	25,7	316	281	Holm af asp og rgr - remise	Lysåben overdrev med holme af buske og enkelte træer. Der skræbes førne på det areal der ikke gentilplantes, der laves sandområder hvor jordbunden egner sig til det og der udlægges stenbunker og stakke med rødder. Der gentilplantes med hjemmehørende arter.	Afdrift af nål, efterlad løvtræer. Plantning af holme, på ikke tilplantede arealer afskræbes førnen, samles i biomile midt på arealet.		Afdrift nål.	afventer	2028	Tilplantning af holme. Afskrab af førne, etablering af sandområder, udlægning af sten og etablering af rodstakke.	afventer	2028	Afskrab af førne.	afventer	2029				
Tølløse Dyrehave og Nederskov	4 l	0,31	100	0,31	NOB	1977	16,7	26,2	326	101		Lysåben overdrev med holme af buske og enkelte træer.	Afdrift af nål, efterlad løvtræer. Plantning af holme, på ikke tilplantede arealer afskræbes førnen, samles i biomile midt på arealet.		Afdrift nål.	afventer	2028	Tilplantning af holme.	afventer	2028	Afskrab af førne.	afventer	2029				
Tølløse Dyrehave og Nederskov	4 k	0,59	100	0,59	NOB	1977	16,7	26,2	325	192		Lysåben overdrev med holme af buske og enkelte træer.	Afdrift af nål, efterlad løvtræer. Plantning af holme, på ikke tilplantede arealer afskræbes førnen, samles i biomile midt på arealet. grene og toppe efterlader i ringborg som spirely.		Afdrift nål.	afventer	2028	Tilplantning af holme.	afventer	2028	Afskrab af førne.	afventer	2029				
Tølløse Dyrehave og Nederskov	4 i	0,15	100	0,15	RGR	1978	19,7	25	313	47		Lysåben overdrev med holme af buske og enkelte træer.	Afdrift af nål, efterlad løvtræer. Plantning af holme, på ikke tilplantede arealer afskræbes førnen, samles i biomile midt på arealet.		Afdrift nål.	afventer	2028	Tilplantning af holme.	afventer	2028	Afskrab af førne.	afventer	2029				
Tølløse Dyrehave og Nederskov	4 h	1,22	100	1,22	NGR	1991	11,3	17,9	188	229	Ambrolauri Tlugi	Lysåben overdrev med holme af buske og enkelte træer.	Tyding og afdrift af nål, efterlad løvtræer. Plantning af holme, på ikke tilplantede arealer afskræbes førnen, samles i biomile midt på arealet. Grene og toppe efterlader i ringborg som spirely.	For tidlig afdrift skal søges hos NST.	Udtynding af nål.	afventer	2025	Afdrift nål.	afventer	2031	Tilplantning af holme.	afventer	2031	Afskrab af førne.	afventer	2032	
Tølløse Dyrehave og Nederskov	4 g	1,04	100	1,04	UBV	2022	0,0	0	0	0	Rgr afdrift	Lysåben overdrev med holme af buske og enkelte træer.	Plantning af holme, på ikke tilplantede arealer afskræbes førnen, samles i biomile midt på arealet.		Tilplantning af holme.	afventer	2025	Afskrab af førne.	afventer	2025							
Tølløse Dyrehave og Nederskov	4 f	0,94	80	0,75	BØG	1991	14,0	13,8	116	109	Holland, hullet	Bredkronet bøgeskov med enkelte lærk.	Lærken begrænses, men fjernes ikke helt. Tyding af bøgen.		Strukturhugst.	afventer	2025	Tyding.	afventer	2029	Tyding.	afventer	2033				
Tølløse Dyrehave og Nederskov	4 e	0,58	100	0,58	LÆR	1938	28,5	55,7	209	121		Blandt løv/lærke skov. Mængden af døde ved øges. Lyskorridor mellem 4ad.	Tyding og veteranisering. Afdrift lyskorridor mellem 4ad.		Strukturhugst.	afventer	2025	Tyding.	afventer	2029	Tyding.	afventer	2033				
Tølløse Dyrehave og Nederskov	4 d	0,18	100	0,18	RGR	1979	19,3	24,3	311	56		Lysåben skov med solitære egetræer.	Afdrift af nål. Plantning af solitære egetræer.	For tidlig afdrift skal søges hos NST.	Afdrift nål.	afventer	2031	Plantning af eg.	afventer	2031							
Tølløse Dyrehave og Nederskov	4 c	0,34	90	0,31	LÆR	1954	26,9	46,1	188	64		Lysåben læhegn/skovbryn med store veterantræer og enkelte buske. Overstander af bredkronede lærk.	Tyding og veteranisering.		Strukturhugst.	afventer	2025	Tyding og veteranisering.	afventer	2029	Tyding og veteranisering.	afventer	2033				
Tølløse Dyrehave og Nederskov	4 b	1,13	100	1,13	NGR	1994	9,9	15,8	157	177	Ambrolauri Tlugi	Lysåben overdrev med holme af buske og enkelte træer.	Tyding og afdrift af nål, efterlad løvtræer. Plantning af holme, på ikke tilplantede arealer afskræbes førnen, samles i biomile midt på arealet.	For tidlig afdrift skal søges hos NST.	Udtynding af nål.	afventer	2025	Afdrift nål.	afventer	2031	Tilplantning af holme.	afventer	2031	Afskrab af førne.	afventer	2032	
Tølløse Dyrehave og Nederskov	4 a	0,85	100	0,85	NGR	1987	13,0	20,5	229	195	Ambrolauri Tlugi	Lysåben skov med solitære egetræer.	Afdrift af nål. Plantning af solitære egetræer.	For tidlig afdrift skal søges hos NST.	Afdrift nål.	afventer	2031	Plantning af eg.	afventer	2031							
Tølløse Dyrehave og Nederskov	3 f	0,03	100	0,03	UBV	0	0,0	0	0	0	P-plads	Opretholdes, risikotræer skoves.	Skovning risikotræer.		Skovning risikotræer.	afventer	2025	Skovning risikotræer.	afventer	2033							
Tølløse Dyrehave og Nederskov	3 e	2,27	100	2,27	EG	1891	29,3	69,6	323	734	Kåret bevoksning - F.425 døde, underskov af elm	Lysåben egeskov, med en begrænset underskov. Ær fjernes og hæg begrænses videst muligt. Tæt bryn mod vest, risikotræer fjernes.	Udtynding i skovbryn. Nedskæring/optrækning af ær og hæg. Veterisering.		Nedskæring af ær og skove risikotræer.	afventer	2025	Udtynding i skovbryn. Veterisering.	afventer	2028	Nedskæring og veteranisering.	afventer	2033				
Tølløse Dyrehave og Nederskov	3 d	3,30	100	3,30	EG	1887	29,5	71,8	326	1 076	Kåret bevoksning - F.425 (syd for spor) underskov af Elm aftagende mod N	Lysåben egeskov, med en begrænset underskov. Ær fjernes og hæg begrænses videst muligt. Tæt bryn mod vest, risikotræer fjernes.	Udtynding i skovbryn. Nedskæring/optrækning af ær og hæg. Veterisering.		Nedskæring af ær og skove risikotræer.	afventer	2025	Udtynding i skovbryn. Veterisering.	afventer	2028	Nedskæring og veteranisering.	afventer	2033				
Tølløse Dyrehave og Nederskov	3 c	0,34	100	0,34	ASK	1955	21,6	37,6	129	44		Aske/ellemose.	Grøften lukkes. Nedskæring af uønsket opvækst.	FSC - Mindre mose uden tilgroning m løvpvækst.	Grøften lukkes. Nedskæring af uønsket opvækst.	afventer	2025	Nedskæring af uønsket opvækst.	afventer	2033							
Tølløse Dyrehave og Nederskov	3 b	0,10	100	0,10	BØG	1975	20,4	22,2	240	24	Stor højdespredning	Blandt løvskov, mængden af døde ved øges.	Tyding og veteranisering.		Tyding og veteranisering.	afventer	2025	Tyding og veteranisering.	afventer	2029	Tyding og veteranisering.	afventer	2033				
Tølløse Dyrehave og Nederskov	3 a	0,52	100	0,52	LÆR	1946	27,8	51	208	108	Enkelte RGR ved p-plads	Blandt løv/lærke skov. Mængden af døde ved øges.	Tyding og løvtræer og veteranisering. Andet nål fjernes.		Strukturhugst, andet nål skoves.	afventer	2025	Tyding og veteranisering.	afventer	2029	Tyding og veteranisering.	afventer	2033				
Tølløse Dyrehave og Nederskov	2 a	1,71	100	1,71	UBV	2020	0,0	0	0	0	Enkelte overstandere af eg og ær	Lysåben areal med solitære træer. Ellesump mod vest. Generelt for afd. 2 skal grøfterne lukkes.	Udtynding af de sidste nåltræer. Nedskæring af uønsket opvækst.	FSC - Ellesump uden tegn på støvning, i vest siden.	Udtynding af nål.	afventer	2025	Nedskæring af uønskede arter og lukning af grøfter i 2a,b,c,m.	afventer	2029	Nedskæring af uønskede arter.	afventer	2033				
Tølløse Dyrehave og Nederskov	2 b	0,23	100	0,23	BØG	1997	11,3	10,7	100	23		Bredkronet bøgeskov.	Tyding og veteranisering.		Tyding og veteranisering.	afventer	2025	Tyding og veteranisering.	afventer	2029	Tyding og veteranisering.	afventer	2033				
Tølløse Dyrehave og Nederskov	2 k	0,17	60	0,10	ASK	1952	22,0	39,4	82	14	Blødbund med stagnerende vand	Askemose.	Udtynding af nål og nedskæring af uønskede arter.		Udtynding af nål og nedskæring af uønskede arter.	afventer	2025	Nedskæring af uønsket opvækst.	afventer	2029	Nedskæring af uønsket opvækst.	afventer	2033				
Tølløse Dyrehave og Nederskov	2 m	1,34	100	1,34	BØG	1997	11,3	10,7	99	132		Delvist lysåben bøgeskov. Mængden af døde ved øges.	Tyding, afdrift af lavning. Veterisering.		Strukturhugst.	afventer	2025	Tyding og veteranisering.	afventer	2029	Tyding og veteranisering.	afventer	2033				
Tølløse Dyrehave og Nederskov	2 p	0,16	100	0,16	ASK	1952	22,0	39,4	262	42		Blandt løv/lærkeskov. Andet nål fjernes. Mængden af døde ved øges.	Udtynding af nål og veteranisering. Mængden af døde ved øges.		Udtynding af nål.	afventer	2025	Nedskæring af uønskede arter og veteranisering.	afventer	2029	Nedskæring af uønskede arter.	afventer	2033				
Tølløse Dyrehave og Nederskov	2 f	0,57	100	0,72	EG	2001	10,1	10,9	72	41	Kirsebær rgr indbl.	Blandt bredkronet løvskov. Egene fremmes.	Tyding og veteranisering.		Tyding.	afventer	2025	Tyding og veteranisering.	afventer	2029	Tyding og veteranisering.	afventer	2033				
Tølløse Dyrehave og Nederskov	2 o	0,23	100	0,23	LÆR	1934	28,8	58	252	58		Blandt løv/lærkeskov. Andet nål fjernes. Mængden af døde ved øges.	Udtynding af nål og veteranisering.		Udtynding af nål.	afventer	2025	Nedskæring af uønskede arter og veteranisering.	afventer	2029	Nedskæring af uønskede arter.	afventer	2033				
Tølløse Dyrehave og Nederskov	2 e	0,24	100	0,24	BØG	1998	10,8	10,1	92	22		Blandt bredkronet løvskov. Egene fremmes.	Tyding og veteranisering.		Tyding.	afventer	2025	Tyding og veteranisering.	afventer	2029	Tyding og veteranisering.	afventer	2033				
Tølløse Dyrehave og Nederskov	2 g	0,40	100	0,40	SKF	1932	17,0	24,7	323	129		Blandt løv/skovlyr skov. Andet nål fjernes. Mængden af døde ved øges.	Udtynding af nål og veteranisering.		Udtynding af nål.	afventer	2025	Nedskæring af uønskede arter og veteranisering.	afventer	2029	Nedskæring af uønskede arter.	afventer	2033				
Tølløse Dyrehave og Nederskov	2 h	0,08	100	0,08	NOB	1977	16,7	26,2	325	26		Lysåben skov med solitære egetræer.	Afdrift af nål. Plantning af solitære egetræer.		Afdrift nål.	afventer	2025	Plantning af eg.	afventer	2025	Nedskæring af uønskede arter.	afventer	2033				
Tølløse Dyrehave og Nederskov	2 d	0,18	100	0,18	DGR	1977	29,3	40,2	344	62		Lysåben skov med solitære egetræer.	Afdrift af nål. Plantning af solitære egetræer.		Afdrift nål.	afventer	2025	Plantning af eg.	afventer	2025	Nedskæring af uønskede arter.	afventer	2033				
Tølløse Dyrehave og Nederskov	2 c	0,45	100	0,45	ASK	1952	22,0	39,4	118	53		Askemose.	Ingen tiltag.	FSC - Urørt.													
Tølløse Dyrehave og Nederskov	2 b	0,42	80	0,34	BIR	1952	19,0	32,9	81	34		Blandt løvskov. Mængden af dødt ved øges.	Nedskæring af uønskede arter, efterlades på arealet.		Nedskæring af uønskede arter.	afventer	2025	Nedskæring af uønskede arter.	afventer	2029	Nedskæring af uønskede arter.	afventer	2033				
Tølløse Dyrehave og Nederskov	1 r	0,95	100	0,95	KRT	1997	0,0	0	0	0		Buskfyldt skovbryn, allé præge ind i skoven.	Tyding i brynet for buske. Tyding for at skabe allé præge.		Tyding i bryn.	afventer	2025	Tyding.	afventer	2029	Tyding.	afventer	2033				
Tølløse Dyrehave og Nederskov	1 p	4,41	100	4,41	EG	1990	14,3	16,6	122	539	Hundeskov	Bredkronet egeskov med tæt skovbryn. Hundeskoven bevares, nyt hegn og anlæg af bordebænkesæt i syd enden.	Tyding, nyt hegn og bordebænkesæt. Veterisering.		Tyding.	afventer	2025	Nyt hegn og bordebænkesæt.	afventer	2025	Tyding.	afventer	2029	Tyding og veteranisering.	afventer	2029	
Tølløse Dyrehave og Nederskov	1 o	0,03	100	0,03	SØ	0	0,0	0	0	0		Bevares.	Igen tiltag.														
Tølløse Dyrehave og Nederskov	1 m	0,35	100	0,35	NGR	1978	16,3	25,7	317	111		Lysåben moseflade. Der kan evt. graves i sø i vestsiden.	Afdrift af nålen, afskrab af førne og udgravning af sø. der laves sandområder hvor jordbunden egner sig til det og der udlægges stenbunker og stakke med rødder.		Afdrift nål.	afventer	2028	Afskrab af førne og gravning af sø. Etablering af sandområder, udlægning af sten, etablering af rodstakke.	afventer	2029	Nedskæring af uønskede arter.	afventer	2033				
Tølløse Dyrehave og Nederskov	1 k	0,45	100	0,45	EG	1993	13,2	15,1	109	49	Haderslev	Bredkronet egeskov. Ær fjernes.	Tyding og nedskæring af ær.		Tyding og nedskæring af ær.	afventer	2025	Tyding og nedskæring af ær.	afventer	2029	Tyding og nedskæring af ær.	afventer	2033				

Torbenlund og Fasanskoven/Holbæk Dyrehave	41 o	0,05	100	0,05	AAN	0	0,0	0	0	0	Blandet løvskov. Mængden af døende ved øges.	Tynding og veteranisering.		Tyndes og veteraniseres.	afventer	2026	Tyndes og veteraniseres.	afventer	2030	Tyndes og veteraniseres.	afventer	2034				
Torbenlund og Fasanskoven/Holbæk Dyrehave	41 k	0,89	100	0,89	ALØ	2009	13,0	15	372	330	Blandet løvskov. Mængden af døende ved øges.	Tynding og veteranisering.		Tyndes og veteraniseres.	afventer	2026	Tyndes og veteraniseres.	afventer	2030	Tyndes og veteraniseres.	afventer	2034				
Torbenlund og Fasanskoven/Holbæk Dyrehave	41 l	0,46	100	0,46	BØG	1935	30,2	43,7	394	181	Indblanding af andet løv	Blandet løvskov. Mængden af døende ved øges.	Tynding og veteranisering.		Tyndes og veteraniseres.	afventer	2026	Tyndes og veteraniseres.	afventer	2030	Tyndes og veteraniseres.	afventer	2034			
Torbenlund og Fasanskoven/Holbæk Dyrehave	41 j	0,26	100	0,26	ASK	1935	23,4	49,5	158	41	Blandet bredkronet løvskov. Egene bevares videst muligt. Mængden af døende ved øges.	Tynding og veteranisering.		Tynding og veteranisering.	afventer	2026	Veteraniseres.	afventer	2030							
Torbenlund og Fasanskoven/Holbæk Dyrehave	41 i	0,46	100	0,46	EG	1995	12,5	14	100	46	Indblanding af andet løv	Blandet bredkronet løvskov. Egene bevares videst muligt. Mængden af døende ved øges. Bredt bryn med buske.	Tynding i bryn, tynding og veteranisering.		Strukturhugst og tynding i bryn.	afventer	2026	Tyndes og veteraniseres.	afventer	2030	Tyndes og veteraniseres.	afventer	2034			
Torbenlund og Fasanskoven/Holbæk Dyrehave	41 h	0,74	80	0,59	EG	1998	11,3	12,5	74	55	Indblanding af andet løv og ngr	Blandet bredkronet løvskov. Egene bevares videst muligt. Mængden af døende ved øges.	Tynding og veteranisering.		Strukturhugst.	afventer	2026	Tyndes og veteraniseres.	afventer	2030	Tyndes og veteraniseres.	afventer	2034			
Torbenlund og Fasanskoven/Holbæk Dyrehave	41 g	0,48	80	0,38	ASK	1991	14,0	16	52	25	Indblanding af dgr og andet løv gl. lærk i S	Blandet løvskov. Mængden af døende ved øges. Nål fjernes.	Udtynding af nål og veteranisering.		Udtynding af nål og veteranisering.	afventer	2026	Veteranisering.	afventer	2030						
Torbenlund og Fasanskoven/Holbæk Dyrehave	41 f	0,95	100	0,95	EG	1986	15,6	18,7	139	132	Blandet bredkronet løvskov. Egene bevares videst muligt. Mængden af døende ved øges.	Tynding og veteranisering.		Strukturhugst.	afventer	2026	Tyndes og veteraniseres.	afventer	2030	Tyndes og veteraniseres.	afventer	2034				
Torbenlund og Fasanskoven/Holbæk Dyrehave	41 e	0,57	100	0,57	EG	1935	26,0	45,7	274	156	Indblanding af reg i S	Blandet bredkronet løvskov. Egene bevares videst muligt. Mængden af døende ved øges.	Tynding og veteranisering.		Tynding og veteranisering.	afventer	2026	Tyndes og veteraniseres.	afventer	2030	Tyndes og veteraniseres.	afventer	2034			
Torbenlund og Fasanskoven/Holbæk Dyrehave	41 d	0,17	100	0,17	SØ	0	0,0	0	0	0	Sø med åbent vandspejl.	Ingen tiltag.	FSC- 2x sø med blankt vand omgivet af græssede arealer.													
Torbenlund og Fasanskoven/Holbæk Dyrehave	41 c	0,39	70	0,27	EG	1935	26,0	45,7	192	75	Indblanding af rel og bir i S del af dyrehave	Blandet bredkronet løvskov. Mængden af døende ved øges.	Tynding og veteranisering.		Tynding og veteranisering.	afventer	2026	Tyndes og veteraniseres.	afventer	2030	Tyndes og veteraniseres.	afventer	2034			
Torbenlund og Fasanskoven/Holbæk Dyrehave	41 b	1,33	80	1,06	ASK	1935	23,4	49,5	125	166	Indblanding af andet løv og rgr del af dyrehave	Blandet løvskov. Mængden af døende ved øges. Der skoves frit omkring søen. Nål fjernes. Der laves sandområder hvor jordbunden egner sig til det og der udlægges stenbunker.	Udtynding af nål, afdrift omkring søen og veteranisering.		Udtynding af nål og afdrift omkring søen, udlægning af sten og sand.	afventer	2026	Veteranisering.	afventer	2030						
Torbenlund og Fasanskoven/Holbæk Dyrehave	41 a	0,58	100	0,58	BØG	1942	29,0	39,9	402	233	Skov med allé præg. Der tages hensyn til klatreparken.	Fjerne risikotræer.		Fjerne risikotræer.	afventer	2026	Fjerne risikotræer.	afventer	2034							
Torbenlund og Fasanskoven/Holbæk Dyrehave	40 j	0,19	100	0,19	BØG	1942	29,0	39,9	400	76	Bredt bryn med blomstrende buske. Bredkronede bøg, øge mængden af døende ved.	Tynding og veteranisering.		Tynding i bryn.	afventer	2026	Tyndes og veteraniseres.	afventer	2030							
Torbenlund og Fasanskoven/Holbæk Dyrehave	40 i	0,07	100	0,07	UBV	0	0,0	0	0	0	Åben plads til formiddling.	Fjerne risikotræer.		Fjerne risikotræer.	afventer	2026	Fjerne risikotræer.	afventer	2034							
Torbenlund og Fasanskoven/Holbæk Dyrehave	40 h	0,26	60	0,16	ALØ	1991	11,6	12,9	104	27	Ær, ask, bir, elm og rel naturlig opvækst	Blandet bredkronet løvskov. Mængden af døende ved øges. Rødgran fjernes, naturlig tilgroning.	Udtynding af nål. Tynding og veteranisering.		Udtynding af nål. Tynding og veteranisering.	afventer	2026	Tyndes og veteraniseres.	afventer	2034						
Torbenlund og Fasanskoven/Holbæk Dyrehave	40 g	0,28	100	0,28	REG	1967	20,8	28,6	204	57	Indblanding af ask	Rødeg tyndes væk til fordel for kirsebær, elm, birk, tjørn og eg. Ær fjernes.	Tynding og veteranisering.	Muligvis højrygget ager.	Tynding og veteranisering.	afventer	2026	Tyndes og veteraniseres.	afventer	2030	Tyndes og veteraniseres.	afventer	2034			
Torbenlund og Fasanskoven/Holbæk Dyrehave	40 f	0,10	80	0,08	ÆR	1995	13,7	12,9	70	7	Indblanding af andet løv	Rødeg tyndes væk til fordel for kirsebær, elm, birk, tjørn og eg. Ær fjernes.	Tynding og veteranisering.	Muligvis højrygget ager.	Tynding og veteranisering.	afventer	2026	Tyndes og veteraniseres.	afventer	2030	Tyndes og veteraniseres.	afventer	2034			
Torbenlund og Fasanskoven/Holbæk Dyrehave	40 e	0,26	100	0,26	REL	1970	16,6	23,6	135	35	Indblanding af andet løv og nål	Blandet bredkronet løvskov. Mængden af døende ved øges.	Tynding og veteranisering.		Tynding og veteranisering.	afventer	2026	Tyndes og veteraniseres.	afventer	2030	Tyndes og veteraniseres.	afventer	2034			
Torbenlund og Fasanskoven/Holbæk Dyrehave	40 d	0,42	100	0,42	BØG	1917	32,2	53,6	464	195	Struktur i bøgeskoven min 2 forskellige aldre på arealet. Ær fjernes. Mængden af døende ved øges. Der tages hensyn til klatreparken.	For at sikre lys til de næste årgange skal 1/3 af overstanderen skoves eller veteraniseres. Toppe efterlades som spirely. Rødeg fjernes.	Muligvis højrygget ager.	Tynding, veteranisering og nedskæring.		afventer	2026	Tynding og nedskæring af uønskede arter.	afventer	2030	Nedskæring af uønskede arter og veteranisering.	afventer	2034			
Torbenlund og Fasanskoven/Holbæk Dyrehave	40 c	0,25	100	0,25	BØG	1986	16,1	16,4	172	43	Indblanding af andet løv i Ø	Struktur i bøgeskoven min 2 forskellige aldre på arealet. Ær fjernes. Mængden af døende ved øges.	For at sikre lys til de næste årgange skal 1/3 af overstanderen skoves eller veteraniseres. Toppe efterlades som spirely.	Tynding, veteranisering og nedskæring.		afventer	2026	Tynding i underskoven og nedskæring af ær.	afventer	2030	Tynding i underskoven og nedskæring af ær.	afventer	2034			
Torbenlund og Fasanskoven/Holbæk Dyrehave	40 b	0,28	70	0,20	VÆR	0	0,0	0	0	0	Bredt skovbryn med blomstrende buske og store landskabelige træer.	Tynding, Ær fjernes eller veteraniseres.		Tynding i bryn.	afventer	2026	Tyndes og veteraniseres.	afventer	2030							
Torbenlund og Fasanskoven/Holbæk Dyrehave	40 a	0,76	100	0,76	BØG	1957	25,9	31,8	341	259	Holm af ældre løv i V indblanding af andet løv	Struktur i bøgeskoven min 2 forskellige aldre på arealet. Ær fjernes. Mængden af døende ved øges.	For at sikre lys til de næste årgange skal 1/3 af overstanderen skoves eller veteraniseres. Toppe efterlades som spirely.	Tynding, veteranisering og nedskæring.		afventer	2026	Tynding i underskoven og nedskæring af ær.	afventer	2030	Tynding i underskoven og nedskæring af ær.	afventer	2034			
Torbenlund og Fasanskoven/Holbæk Dyrehave	44 a	0,82	100	0,82	EG	1990	15,0	18	150	150	Alder ukendt	Bredkronede ege. Rækkestrukturen ophæves.	Tynding og veteranisering. Struktur skabes ved at lave lysninger på 40-50 m i diameter eller koordorer.	Kraftig strukturhugst i bevoksningen.	afventer	2026	Tyndes og veteraniseres.	afventer	2030	Tyndes og veteraniseres.	afventer	2034				
Torbenlund og Fasanskoven/Holbæk Dyrehave	44 b	0,89	100	0,89	ALØ	2000	12,0	15	100	100	Arboret, alder ukendt	Arboretet bevares.	Tynding.		Tyndes.	afventer	2026	Tyndes.	afventer	2034						
Holbæk Fæld																										
Holbæk Fæld	64 a	1,09	100	1,09	EG	2009	6,7	7	32	35	Bredkronet blandet løvskov med bredt naturligt skovbryn.	Tynding og veteranisering. Struktur skabes ved at lave lysninger på 40-50 m i diameter eller koordorer.	Kraftig strukturhugst i bevoksningen, samt kraftig gennemtynding af bryn.	afventer	2027	Tynding og veteranisering.	afventer	2032								
Holbæk Fæld	63 f	0,40	100	0,40	VÆR	0	0,0	0	0	0	Bredt naturligt skovbryn. Med blomstrende buske.	Tynding og veteranisering.		Kraftig strukturhugst af bryn.	afventer	2027	Tynding og veteranisering.	afventer	2032							
Holbæk Fæld	63 e	1,30	100	1,30	EG	2012	5,4	5,7	26	34	Bredkronet blandet løvskov.	Tynding og veteranisering.		Ekstensiv tynding	afventer	2027	Ekstensiv tynding.	afventer	2032							
Holbæk Fæld	63 d	0,59	70	0,41	VÆR	0	0,0	0	0	0	Bredt naturligt skovbryn. Med blomstrende buske.	Tynding og veteranisering.		Kraftig strukturhugst af bryn.	afventer	2027	Tynding og veteranisering.	afventer	2032							
Holbæk Fæld	63 c	1,58	100	1,58	BØG	1996	11,8	11,2	108	170	Indblanding af andet løv	Bredkronet blandet løvskov.	Tynding og veteranisering.		Kraftig strukturhugst.	afventer	2027	Tynding og veteranisering.	afventer	2032						
Holbæk Fæld	63 b	1,19	50	0,59	SKF	1972	14,6	21,4	52	61	Indblanding af løv	Blandskov med skovfyr og blandet løv. Øvrige nålearter fjernes. Mængden af døende ved øges.	Tynding og veteranisering.		Kraftig strukturhugst.	afventer	2027	Tynding og veteranisering.	afventer	2032						
Holbæk Fæld	63 a	1,50	90	1,35	BØG	1996	11,8	11,2	97	146	Bredkronet blandet løvskov med bredt naturligt skovbryn.	Tynding. Struktur skabes ved at lave lysninger på 40-50 m i diameter.		Kraftig strukturhugst i bevoksningen, samt kraftig gennemtynding af bryn.	afventer	2027	Tynding og veteranisering.	afventer	2032							
Holbæk Fæld	62 f	0,05	100	0,05	SØ	0	0,0	0	0	0	Sø med åbent vandspejl, med lave paddeegnede brinker.	Tynding rundt om søen og udjævning af brinken.	\$3 sø, udjævning skal ansøges.	Tynding.	afventer	2027	Udjævning af brinken.	afventer	2027							
Holbæk Fæld	62 e	0,07	70	0,05	POP	1965	17,4	26,2	29	2	Indblanding af andet løv og ældre ask	Veteraniserede popeler med underskov af blandet løv.	Tynding og veteranisering.		Tynding og veteranisering.	afventer	2027									
Holbæk Fæld	62 d	0,01	100	0,01	SØ	0	0,0	0	0	0	Sø med åbent vandspejl, med lave paddeegnede brinker.	Tynding rundt om søen og udjævning af brinken.	\$3 sø, udjævning skal ansøges.	Tynding.	afventer	2027	Udjævning af brinken.	afventer	2027							
Holbæk Fæld	62 c	0,08	100	0,08	UBV	0	0,0	0	0	0	Lysåben skov med solitære træer.	Tynding og nedskæring af uønskede arter.		Tynding og nedskæring af uønskede arter.	afventer	2027	Tynding og nedskæring af uønskede arter.	afventer	2032							
Holbæk Fæld	62 b	0,15	70	0,11	ASK	1991	14,0	16	47	7	Indblanding af andet løv og ældre ask	Blandet løvskov. Mængden af døende ved øges.	Tynding og veteranisering.		Tynding og veteranisering.	afventer	2027	Tynding og veteranisering.	afventer	2032						
Holbæk Fæld	62 a	1,12	40	0,45	RGR	1975	20,7	27,1	133	149	Stormfaldshul i S holm af skf i N	Blandet løvskov med stor andel af buske. I lavningerne lysåbent. Mængden af døende ved øges. Mere vand i lavningen.	Tynding, afdrift af lavninger og veteranisering. evt. padeskrab. Udlægning af kvas og sten.	Tynding, afdrift og veteranisering.	afventer	2027	Tynding og veteranisering. Udlægning af sten.	afventer	2032							
Holbæk Fæld	61 d	1,60	100	1,60	EG	2000	10,5	11,4	62	100	Bredkronet blandet løvskov. Golfbanen bevares.	Tynding og veteranisering. Struktur skabes ved at lave lysninger på 40-50 m i diameter.		Kraftig strukturhugst.	afventer	2027	Tynding og veteranisering.	afventer	2032							
Holbæk Fæld	61 c	0,83	100	0,83	BØG	2000	9,9	9,1	69	57	Bredkronet blandet løvskov. Golfbanen bevares.	Tynding og veteranisering. Struktur skabes ved at lave lysninger på 40-50 m i diameter.		Kraftig strukturhugst.	afventer	2027	Tynding og veteranisering.	afventer	2032							

Økonomisk overslag på skovningsindtægter Holbæk Kommune

År 0-10 i forbindelse med omlægning fra konventionel drift til "Urørt"

Omkostninger og priser der danner grundlag for de driftsøkonomiske modeller

Klipning flis	92,75 kr/kbm
Udkørsel flis	119,25 kr/kbm
Tyding ung løv	95 kr/kbm
Tyding mellemaldrende løv	85 kr/kbm
Tyding gammel løv	110 kr/kbm
Udkørsel løv maskinskovet	55 kr/kbm
Udkørsel løv håndskovet	65 kr/kbm
Afdrift nål	55 kr/kbm
Udkørsel afdrift nål	47 kr/kbm

Beregning af økonomisk potentiale ved udtagsprocenter

Model	Udtag m3/ha	% udtag	Kr i g.snit/m3 - salg	Kr i g.snit - oparbejd	Antal behandlinger	Sum
Model 1 flis <25	35	90%	470	212	3	22.155 kr.
Model 2 ung løv 25-40	80	70%	510	150	2	33.120 kr.
Model 3 mellem løv 40-60	100	70%	560	140	2	50.400 kr.
Model 4 gammel løv <60	320	15%	604	175	1 -	27.013 kr.
Model 5 afdrift nål	267	100%	401	102	1	79.726 kr.

Resultat

Nål	Løv	Samlet kr
2.829.310 kr.	3.781.040 kr.	<u>6.610.350 kr.</u>

Fordeling i skovene

	Nål	Løv
Knudskov	265.488 kr.	1.120.740 kr.
Tølløsedyrehave og Nerderskoven	2.376.465 kr.	1.456.611 kr.
Tuse eng	- kr.	54.208 kr.
Kalvemosen	- kr.	337.184 kr.
Holbæk Dyrehave	37.471 kr.	428.731 kr.
Holbæk Fælled	114.806 kr.	184.110 kr.
Bjerregårdsskoven	35.080 kr.	199.456 kr.
Drivsåten	- kr.	- kr.
Jyderup sportsplads nord	- kr.	- kr.
Jyderup sportsplads syd	- kr.	- kr.
Skellingsted Frilufts område	- kr.	- kr.

Information om Holbæk Kommunes skoves overgang til urørt skov og ny forvaltningsplan

Indledning	2
Baggrund.....	2
Fremtidens kommunale skove i Holbæk Kommune.....	2
Holbæk kommunes skove i dag.....	3
Biodiversitet	3
Klima	4
Forklaring på udvalgte begreber og fagord	4
Urørt skov	4
Ordforklaring - udvalgte skovbrugsfagord.....	5
Omstillingsperiode.....	7
Virkemidler til at opnå mere biodiversitet i skovene	8
Målsætninger for de enkelte skove	11
Tølløse skov.....	11
Knudskov.....	11
Bjerregårdsskoven.....	11
Torbenlund Skov og Fasanskoven	12
Kalvemosen.....	12
Drivsåtskoven	13
Jyderup sportsplads.....	13
Skellingsted Friluftsområde	13
Tuse Enge	13
Holbæk Fælled	13
Links.....	14

Indledning

Holbæk Kommunes skove er indtil nu blevet drevet med salg af træ for øje. Det traditionelle skovbrug har begrænset skovens naturlige dynamikker, og det er gået ud over biodiversiteten.

Det ændrer sig nu.

Det er kommunens forpligtigelse at sikre en bæredygtig udvikling. Kommunens skove vil derfor, efter realisering af en ny forvaltningsplan, overgå til urørt skov. Planen bliver et vigtigt værktøj for kommunen, når vi skal omlægge driften af skovene, så vi sikrer, at vores børn og børnebørn kan opleve en langt rigere skovnatur. Planen går blandt andet ud på, at der ikke vil blive solgt træ fra skovene efter en omstillingsperiode på 10-15 år.

Vi slipper kort sagt skoven løs fra de "firkanter", som den hidtil er blevet dyrket i, og du vil i de kommende år kunne opleve skove med tiltagende variation og flere levesteder for dyr, planter, insekter og svampe. Det er vigtigt med levestederne, da flere af Danmarks truede arter knytter sig til skoven.

Hvis du synes, det lyder spændende, så læs videre og kig også på de kort og billeder, der ligger på siden. Det vil hjælpe dig til at forstå, hvad planerne er for de enkelte skove.

Baggrund

Fremtidens kommunale skove i Holbæk Kommune

Kommunalbestyrelsen har besluttet, at der skal være mere biodiversitet i de kommunale skove. Målet er, at skovene skal blive "urørt skov", hvor træ ikke længere tages ud af skovene til salg men i stedet bliver i skoven og indgår i det naturlige kredsløb. På sigt vil der kun blive lavet indgreb i skovene, der gavner biodiversiteten eller sikrer borgernes færdsel i skovene.

Som borger vil du i en årrække se, at der bliver fældet træer i skoven som hidtil. Det vil primært være træer af indførte arter, som "luges ud", fordi der er begrænset biodiversitet knyttet til dem. Det skyldes, at de ikke har været her længe nok til, at hjemmehørende arter af f.eks. insekter og svampe har lært at leve på dem.

Du vil også opleve, at skovene bliver gradvist forandrede. De vil komme til at se mere "rodede" ud med flere døde træer og liggende stammer og grene. Forhåbentlig vil du også komme til at synes, at skovene bliver mere spændende. Der vil fortsat være de samme stier, og med tiden vil der komme flere – måske også træstier over vand, når vi får det naturlige vand tilbage i skovene.

Indtægterne fra salg af træ i omstillingsperioden vil blive brugt til de tiltag og handlinger, der skal til, for at skoven hurtigere kan blive til urørt skov. Vi forventer

også, at der er penge til flere friluftsfaciliteter som f.eks. nye stier, bænke o.a. Du er velkommen til at skrive en kommentar til os med dine idéer.

For at sikre, at vi når vores mål med skovene, er der ved at blive udarbejdet en forvaltningsplan, som vil beskrive, hvordan den enkelte kommunale skov skal forvaltes. Det, du læser her, er en forkortet udgave af forvaltningsplanen.

Forvaltningsplanen bliver det vigtigste værktøj for kommunens "skovnaturmedarbejdere", men den vil også give dig en mulighed for at følge med i, hvad der skal ske i den enkelte skov. Den samlede forvaltningsplan bliver lagt op på kommunens hjemmeside, når den er færdig senere på året.

Holbæk kommunes skove i dag

Holbæk Kommune ejer 258 ha skov, fordelt på 10 skove og mindre lunde. Skovene har indtil for nylig været drevet med produktion af træ for øje. Det kan blandt andet ses ved, at det meste skov ikke er dannet ved naturlig tilgroning, men er blevet plantet. Oftest består bevoksningerne af den samme træart, alle træerne i en bevoksning er ca. lige høje og lige gamle, og skoven fremstår ensartet og velordnet. Mange af træarterne er ikke naturligt hjemmehørende i danske skove, som f.eks. sitkagran og rødeg.

Fordi skovene har været drænet og drevet som produktionsskov, rummer de meget få af de elementer, strukturer og dynamikker, der kendetegner en naturlig skov med høj biodiversitet: Store, gamle træer med huller og revner, hvor flagermus, fugle og egern kan bo. Døde træer som levesteder for insekter og svampe. Våde områder til vandlevende organismer, insekter, planter og som drikkested. Store dyrs skrab, bid og ekskrementer mm.

Inden arbejdet med forvaltningsplanen gik i gang, fik kommunen udarbejdet en "baseline rapport", der viser status på naturen og biodiversiteten i skovene, som de er i dag. Det er vigtigt for, at vi om nogle år kan måle på, om biodiversiteten i skovene har fået det bedre. Følg dette link, hvis du vil se rapporten: [Holbæk Kommune - Skovrapport](#).

Biodiversitet

Det står generelt skidt til med biodiversiteten i de danske skove. Mængden af dødt ved (træ), som er en af de vigtigste indikatorer for biodiversitet i skove, er der meget lidt af. Faktisk ligger de danske skove i bunden i EU, når det gælder dødt ved [kilde](#).

Størstedelen af de truede danske arter er oprindeligt skov-arter. Det skyldes, at Danmark engang var næsten helt dækket af skov. Derfor giver det god mening at arbejde med at forbedre naturen i netop vores skove.

Det største problem for biodiversiteten i skovene i Danmark og i Holbæk Kommune er, at vi mangler de helt gamle træer, veterantræerne, og dødt ved. Vi mangler også vand i skovene og de store dyr, græsserne (f.eks. okser/køer) og "browserne/nipperne" (f.eks. kronhjorte), der engang levede der og sikrede, at skovene ikke kun var lukkede og mørke. Derfor er det nødvendigt, at vi gør en aktiv indsats for at sætte

skub i de naturlige processer, der mangler i vores skove. Læs mere om det under afsnittet "virkemidler..".

Klima

Efter en længere periode med en høj CO₂-lagring, mens træerne vokser hurtigt, vil lagringen i en urørt skov dale, til den til sidst – om rigtig mange år - når et balancepunkt, hvorskovens nedbrydning af organisk stof udleder lige så meget CO₂ til atmosfæren, som den optager gennem fotosyntesen ([kilde fra KU](#))

Mange skovfolk hævder, at produktionsskov er bedre for klimaet end urørt skov, fordi CO₂ i lang tid vil være bundet i træet, når det f.eks. anvendes til konstruktionstræ, møbler mv. Problemet er bare, at tæt ved 90% af vores træforbrug i dag bruges som energikilde dvs. at det brændes af ([kilde fra KU](#)). Hvis vi blev gode til at bruge vores produktionstræ til byggeri, møbler o.lign. og ikke mindst til at genanvende disse materialer, kunne produktionsskove blive vigtige i bekæmpelsen af klimakrisen. Urørt skov er, som forholdene er i dag, således bedre for klimaet end produktionsskov.

Forklaring på udvalgte begreber og fagord

Urørt skov

Skovbrugere har i århundreder dyrket skovene, så de producerede træ hurtigt og effektivt, og det har skabt dårlige vilkår for biodiversiteten. I urørt skov tages der ikke træ ud af skoven. Der foretages kun indgreb, der understøtter skovnaturens udvikling henimod et mangfoldigt og modstandsdygtigt økosystem, hvis egne dynamikker medfører, at et væld af arter kan leve og trives.

Urørt skov er ikke en skov uden mennesker eller menneskelig aktivitet, tværtimod. Holbæk Kommune ønsker og understøtter aktivt borgernes brug og benyttelse af de kommunale skove.

I urørt skov skal der ifølge skovloven tages hensyn til landskab, naturhistorie, miljøbeskyttelse og friluftsliv. Der skal også fortsat være mulighed for at udvikle og tilpasse friluftsfaciliteter samt at udbygge med nye. Det vil fortsat stadig være sikkert at færdes på stierne i skovene.

Den urørte skov vil blive helt anderledes at besøge. Der vil være færre ensartede skovområder med træer af samme art og alder og tydelige overgange og lige linjer i skovene. Skovene vil derimod få lov at udvikle sig, så flere træarter trives sammen.

Der vil komme mere lys i skoven, så blomster og urter kan spire frem, og arter med bær, frugt og nødder kan etablere sig i indre skovbryn.

Hvor forholdene er til det, vil der blive lidt vådere i skovbunden (naturlig hydrologi), da grøfter ikke vil blive vedligeholdt. Dette er vigtigt, da mange dyr, insekter og planter trives i og ved fugtig jordbund og vand.

Den urørte skov er således ikke urørt. Sat lidt på spidsen kan man sige, at vi ophører med at *dyrke* skoven som en kornmark og nøjes i stedet med at understøtte naturens egne dynamikker. Vi håber derved også at understøtte menneskers oplevelse af større samhørighed med naturen.

Konkret indebærer urørt skov i kommuneskovene at:

- Al kommerciel skovhugst ophører efter 15. år.
- Al dødt ved bliver herefter i skoven, og der skabes løbende døde/døende træer.
- Minimal brug af maskiner uden for stier og veje.
- Ingen sprøjtning eller gødskning (det er der heller ikke i dag!).
- Naturlige dynamikker understøttes og fremmes aktivt f.eks. ved afgræsning med køer i dele af skovene, veteranisering af træer m.m.
- Naturlig hydrologi understøttes, og oprensning af grøfter ophører, hvor det er muligt.
- Ikke-hjemmehørende træarter fjernes, og invasive arter bekæmpes.
- Store, gamle træer f.eks. eg gives plads og mulighed for at udvikle stor krone.
- Naturlige strukturer i skovene understøttes ved at sikre, at gamle og unge træer vokser på samme areal, og lige linjer brydes.
- Der skabes områder med få eller ingen træer inde i de større skove, så skovenge og indre skovbryn kan udvikle sig.

Ordforklaring - udvalgte skovbrugsfagord

Løvtræ og nåletræ

Løvtræer er træer, der taber bladene, som f.eks. bøg. Nåletræer har nåle og er oftest grønne hele året som f.eks. rødgran.

Bevoksning.

En bevoksning består typisk af træer, der er plantet på samme tidspunkt ofte af samme træart eller med én dominerende træart.

Hugstmoden

En bevoksning er hugstmoden, når den når den alder, hvor den ifølge skovloven kan afdrives. For grantræ er det ca. 70 år og for bøg ca. 100 år

Hel eller delvis afdrift

Fældning af alle træer i en bevoksning eller i dele af en bevoksning. Når man afdriver en bevoksning, høster man den afgrøde, som træerne er. I skovloven er der regler om, at man først må afdrive en bevoksning, når den er hugstmoden.

Tynding

Fældning af træer før de er hugstmodne, for at reducere antallet af træer i en bevoksning, så de tilbageværende træer får mere plads til at vokse. Der kan også tyndes for at give mere lys til skovbunden, så skovbundsflora og med tiden nye træer kan spire frem. Der kan tyndes, så uønskede træarter fjernes eller for at fremme ensartethed i bevoksningen – eller uensartethed.

Hjemmehørende træarter

Træarter, som er naturligt forekommende i Danmark, kaldes "hjemmehørende træarter". Træarter, som er indført til landet, kaldes derfor "ikke-hjemmehørende træarter". Ikke-hjemmehørende træarter er fx douglasgran, sitkagran, cypres m.fl. Disse arter indgår kun i ringe grad i de naturlige økosystemer i Danmark. Et hjemmehørende træ som fx eg har derimod et væld af arter, der lever i, på eller af træet.

Skovgræsning, afgræsning

Når der indgår skov i et hegnet område, hvor der går fx græssende køer, kaldes det skovgræsning. Dyrenes græsning, skrab, gødning mv. skaber nogle af de naturlige dynamikker og levesteder, som har manglet i produktionsskoven. En stor del af de truede arter i skovnaturen knytter sig til lysåbne områder i skoven, som afgræsning er med til at skabe og vedligeholde.

Førne

Et lag af døde plantedele fx nåle fra grantræer. Førnen, der dannes under grantræer, er længe om at blive nedbrudt, og andre planter har svært ved at vokse frem i førnen.

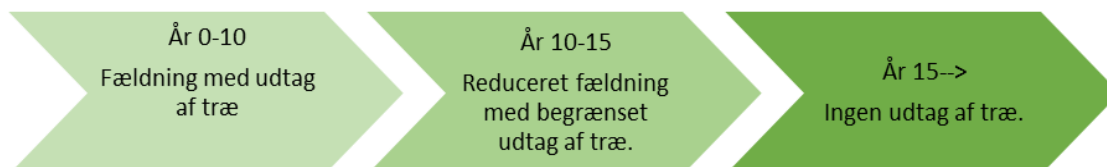
Omstillingsperiode

Over en periode på 15 år vil Holbæk Kommunes skove gå fra dyrket skov til urørt skov. I den urørte skov er kommerciel skovdrift ophørt, naturlige dynamikker udfolder sig og biodiversiteten understøttes aktivt. Ved at skabe optimale rammer for naturlige processer og ved at sikre, udbygge og fremskynde udviklingen af forhold og levesteder, som er nødvendige for biodiversiteten, vil vi skabe grundlaget for fremtidens naturlige skove i Holbæk Kommune.

Tidligt i omstillingsfasen sker de mest markante ændringer. Fx bliver der afdrevet bevoksninger i skovene med træarter, som ikke naturligt hører til i dansk natur. Der vil også blive skabt mere dødt ved (træ), både liggende og stående, for at skabe hårdt tiltrængte levesteder for arter, der lever af dødt ved. Vi forventer, at der ikke tages træ ud af skovene efter en periode på ca. 15 år. Træ der bliver fældet herefter, vil blive efterladt i skoven, til gavn for økosystemet.

Indtægterne fra salg af skovens træ i omstillingsperioden bruges til at finansiere de planlagte biodiversitetstiltag. Den værdi, der tages ud af skoven, føres derved tilbage igen og bidrager til en hurtigere omstilling af kommunens skove.

1 Model for udtagning af træ i omstillingsperioden

Forvaltningsplanens tidlige fase (0-10 år) kan betragtes som en naturgenopretningsfase, hvor indgreb vil skabe grundlaget for skovnaturens naturlige udvikling. Ikke-hjemmehørende træarter fjernes eller mindskes markant i antal, skovområder vil blive lysere og mere forskelligartede i arts- og alderssammensætningen af træerne. Der vil også blive skabt flere døde eller døende træer, og naturlige fugtighedsforhold (naturlig hydrologi) vil blive genskabt, hvor det er muligt.

I forvaltningsplanens sene fase (10-25 år) vil indgrebene være af mere understøttende art. Her vil de sidste uønskede træarter blive fjernet, og vi vil understøtte biodiversitetens udvikling ved bl.a. fortsat at skabe flere døde eller døende træer og forskellige levesteder for forskellige dyr og planter.

Der vil fortsat herefter være behov for løbende indgreb, der understøtter udviklingen. Det kan fx være at fjerne invasive arter, eller at sikre, at skovene ikke bliver for

ensartede eller for mørke. Efter ca. 150 år vil der forhåbentligt være et skovøkosystem i noget nær naturlig balance.

Igennem hele omstillingsperioden vil skovene fortsat være sikre at færdes i for brugerne, idet stier og faciliteter fortsat vil blive vedligeholdt.

Forvaltningsplanen revideres efter de første fem år for en ny femtenårig periode. Efter første revision bliver revisionsintervallet hver tiende år, hvor der igen planlægges for en ny femtenårig periode. I alle kommende revisioner af forvaltningsplanen, vil der være en offentlighedsfase med mulighed for at komme med forslag til planen. Der kan blive ændret i forvaltningsplanen løbende, hvis behovet opstår.

Virkemidler til at opnå mere biodiversitet i skovene

Veteranisering

Når træer bliver gamle, får de revner, huller, døde grene og råd, og dermed bliver de vigtige levesteder for dyr, fugle, insekter, planter og svampe mm. Sådanne oldinge kaldes "veterantræer", og dem mangler vi som nævnt i produktionsskovene, hvor træerne bliver fældet og solgt, mens de stadig er unge og sunde. Når vi arbejder for mere biodiversitet i skoven, kan vi "veteranisere" yngre træer, så de får de samme kvaliteter og funktioner som veteranerne. Det kan gøres ved fx at bore huller, skære sprækker, skære bark af, knække grene, sprænge trækroner, brænde lidt af træet/barken vælte træet mm. Så hvis du fremover ser nogle indgreb i træer, der kan se lidt voldsomme ud, skal du vide, at her er hjem for nye arter under opførelse.

Naturlig hydrologi

I en naturlig skov er der områder med vand – moser og vandhuller. Det er vigtigt for et mangfoldigt liv i skoven. Men i produktionsskovene har man gravet grøfter på kryds og tværs for at lede vandet væk, fordi de færreste produktionstræer kan gro i vand. Derfor skal grøfterne nu tilkastes og lukkes, så vandet - den naturlige hydrologi - kan komme tilbage i skoven. Hvis vandet mod forventning spærrer for en sti, vil kommunen bygge en træsti hen over vandet.

Dødt ved (træ)

I produktionsskove fjerner man typisk dødt ved, så det ikke er i vejen for skovdriften. I en naturlig skov får døde og døende træer lov til at blive stående eller liggende i skovbunden. Dødt ved er noget af det vigtigste at få tilbage i skovene for at opnå mere biodiversitet, da veddet i forskellige stadier af nedbrydning er det vigtigste levested for insekter, fugle, flagermus, svampe m.fl. Du vil derfor fremover kunne opleve en del mere "rod" i skovene, men vi skal nok sørge for, at det ikke er på stierne, og at skovturen forbliver sikker.

Skovgræsning

For meget længe siden, før vi begyndte at dyrke vores skove, gik der store planteædere som fx urokser, rundt i skovene. Langt senere lukkede bønder heste ud i skoven om vinteren, så de kunne klare sig selv med foder, indtil de skulle spændes for

ploven igen til foråret. Dyrene åd urter, kviste og bark, skrabede i jorden og lagde lorte. Det skabte en vigtig dynamik, der medvirkede til at gøre skovene lysere og fulde af liv. Da man for alvor begyndte at dyrke træ i skovene, blev dyrene lukket ude for at beskytte de små træer. I de senere år er man mange steder begyndt at genskabe de naturlige dynamikker ved hjælp af køer, heste og andre store dyr af hårdføre racer, der lever i skoven året rundt. I Holbæk Kommune har der i nogle år været græssende køer i en del af Tølløse Skov. Dyrene bliver tilset dagligt og har et skur, de kan gå ind i.

Brand

Ild har altid spillet en rolle i naturen, når lynet er slået ned i fx en skov. I produktionsskovene har man typisk fjernet træer, der havde brandskader. Men der er mange organismer, særligt svampe, der er specialiseret i at være de første, der tager bolig i træ, der er brændt. Derfor skal brandskadede træer blive stående, og der skal foretages kontrolleret afbrænding af dele af træer for at skabe nye levesteder. Det lyder måske dramatisk, men der er blot tale om et lille bål ved træets rødder, der brænder i ganske kort tid, typisk 15-20 minutter under konstant opsyn.

Nye skovbryn (indre og ydre)

I kanten af skoven er der meget lys, og i en naturlig skov er der derfor tætte ydre skovbryn med mange lyskrævende arter. Her findes blomstrende træer og buske, mange med bær og nødder til gavn for dyr og mennesker. Skovbrynet skaber også læ og dermed et lunt klima inde i skoven til gavn for mange organismer. Inde i skoven vil der være indre skovbryn fx rundt langs kanten af en skoveng, hvor der er mere lys. I produktionsskove er der ofte en brat overgang fra skoven til det åbne land, så der er mest mulig plads til at dyrke skov på. Men skovbryn kan heldigvis (gen)skabes, hvor de ikke findes. Der skal blot gives plads, så kommer arterne af sig selv, eller processen kan fremskyndes ved at indplante de træer og buske, der har tilpasset sig livet i skovbrynet.

Naturlig tilgroning (succession)

Når vi fremover afdriver bevoksninger med ikke-hjemmehørende træarter, kan vi vælge enten at 1) plante ny skov, som man normalt har gjort, 2) hjælpe på vej ved fx at plante eller så et lille antal træer af hjemmehørende arter eller 3) lade arealet gro til af sig selv. På de sidstnævnte to måder får vi en mere naturlig, blandet skov med træer af forskellige arter og aldre. Naturlig tilgroning kan tage lang tid på nogle arealer, hvor der i mellemtiden vil være gode forhold for de af skovbundens urter og buske, der kræver meget lys. Kombineret med græsning kan der her opstå skovenge til stor gavn for bl.a. sommerfugle samt indre skovbryn.

Afskrabning af førnelag

Ved at afskrabe førnelaget i områder, hvor der har været grantræer, kan vi skabe bedre mulighed for fremspiring af nye arter af træer, buske og urter. Førnen kan fx skrabes sammen i bunker, hvor den naturlige nedbrydning går hurtigere, og hvor svampe, insekter og smådyr kan trives.

Tynding

Når man fjerner en del af træerne i en bevoksning af typisk ensartede og ensaldrende træer, kaldes det tynding. Herved kan der skabes en mere varieret skov. Fx kan alle træer i et mindre område fjernes for at skabe lys til skovbunden, så nye træer eller urter kan spire frem. Man kan også tynde en type, art, eller størrelse træ ud af en bevoksning og på den måde styre bevoksningens vækst i en bestemt retning. Når vi går mod en mere naturlig skov, vil vi typisk tynde, så der skabes mere variation i alder, diameter, højde og artssammensætning.

Målsætninger for de enkelte skove

Tølløse skov

Tølløse skov er Holbæk Kommunes største skov på lige knap 143 hektar, beliggende sydvest for Tølløse by.

Skoven består af både unge og ældre bevoksninger og nogle få bevoksninger med gammelt løvtræ. Skoven har som mange andre af kommunens skove tidligere været dyrket og indrettet til produktion af træ. Der har blandt andet været plantet en del større bevoksninger med nåletræ, hvoraf noget allerede er blevet fjernet. Skoven har også tidligere været grøftet for at optimere produktionen af træ.

I den nordvestlige del er en mindre del af skoven indhegnet til hundeskov. En større del af skoven, Dyrehaven, er hegnet og græsses med kvæg.

Tølløse skov rummer et stort naturpotentiale på grund af sin størrelse og karakter. Der er fx mulighed for at skabe et stort sammenhængende område, som indeholder både genskabt naturlig hydrologi, græssende dyr og arealer med store veteraniserede træer.

Målet for Tølløse Skov er at gendanne den naturlige hydrologi i den sydøstlige del af skoven, samt udvide det eksisterende græsningsareal. En del af de store bøge- og egetræer veteraniseres eller fældes til dødt ved. De resterende arealer med nåletræ afdrives og efterlades til naturlig tilgroning eller suppleres med genplantning.

Knudskov

Knudskov på 39 hektar ligger centralt i Holbæk by, mellem Lundemarksvej og Skagerakvej.

Skoven er en blanding af yngre og nogle få ældre løvtræsbevoksninger, samt få bevoksninger med nåletræ. Skoven er inddelt i klart afgrænsede bevoksninger oftest kun med én træart og meget ens i alder og struktur.

Målet for Knudskov er at få brudt de afgrænsede bevoksninger op og få skabt en mere varieret struktur i skoven. De fleste af de ikke-hjemmehørende træarter fjernes helt, enkelte store karakteristiske træer blandt disse lades dog stå. En del af skovens store træer, især bøg, veteraniseres eller fældes til dødt ved. Langs kanten af skoven tyndes der hårdt for at fremme dannelsen af et nyt og bredere skovbryn. Etablering af græsning på engen og en del af skoven vest for, skal være med til at sikre lysåben natur i skoven og naturlige dynamikker.

De gode muligheder for færdsel på stierne inde i skoven sikres fortsat.

Bjerregårdsskoven

Bjerregårdsskoven ligger bag Svinninge skole, og er med sine 14 hektar en af kommunens lidt mindre skove. Skoven består primært af eg og bøg, der er blevet plantet i 1987.

Der er etableret en Discgolf bane igennem skoven, som bevares så længe, den benyttes.

Målet for skoven er at få brudt den ensartede struktur og få skabt mere variation i bevoksningerne. Det betyder, at skoven over flere omgange i omstillingsperioden vil skulle tyndes. Der er en enkelt nåletræsbevoksning i skoven, som vil blive fældet og konverteret til anden anvendelse. Skoleskoven vil blive plejet, så den fortsat kan bruges til formidling.

Torbenlund Skov og Fasanskoven

Torbenlund Skov ligger i forlængelse af Knudskov mellem Ladegårdsalleen og Omfartsvejen. Skoven er en del af Holbæk Dyrehave, hvor bl.a. dåvildt og krondyr er med til at sætte deres præg på skoven. Skoven indeholder også klatrebane i den nordlige del af skoven samt en række andre publikumsfaciliteter.

Skoven består primært af unge og mellemaldrende løvtræsbevoksninger, da det meste nåletræ og andre ikke-hjemmehørende træarter er blevet fjernet. Dyrene påvirker skoven og medvirker til at skabe en mere varieret struktur.

Målet er at bevare og fortsætte den udvikling, der har været indtil nu, samtidig med at der opretholdes gode adgangsmuligheder for publikum. De primære tiltag vil være fældning af træer i de yngre bevoksninger for at skabe en mere varieret struktur samt fældning af de sidste ikke-hjemmehørende træarter. Flere træer vil blive veteraniseret og fældet til dødt ved for at understøtte udviklingen af flere forskellige typer af levesteder. Hvor det er muligt og under hensyn til stier og faciliteter, vil der arbejdes på at forbedre den naturlige hydrologi ved bl.a. at åbne rørlagte grøfter.

Fasanskoven er en smal stribe skov mellem Holbæk Rideklub, Ladegårdsalleen og Holbæk Sportsby. Skoven er en blanding af nåletræer, asketræer og forskellige andre løvtræarter. Skovens tæthed varierer, da en del asketræer og nåletræer er gået ud eller væltet, hvilket har givet mere lys og plads til at ny opvækst kan komme frem.

Det tilbageværende nåletræ fjernes, hvorved der gives plads til naturlig tilgroning.

Kalvemosen

Mosen ligger i den sydlige del af Holbæk mellem Valdemar Sejrsvej og Roskildevej. De bevoksede arealer består primært af bøg, ask, birk, rødel og asp, samt pilekrat i selve mosen.

Kalvemosen har i sin nuværende tilstand en god naturværdi. Der gennemføres veteranisering og fældning til dødt ved i den nordlige del af området.

Det forventes, at vandstanden vil blive hævet i planperioden som led i et lavbundsprojekt.

Drivsåtskoven

Er en mindre skov ved Skarresø, vest for Jyderup by. Skoven består primært af gammel bøg og eg med undervækst af bøg og ahorn. Området har mange store, gamle træer og dermed stor naturværdi. Primære tiltag i skoven vil være veteranisering, fældning til dødt ved og beskæring.

Jyderup sportsplads

Ved Jyderup sportsplads ligger et mindre areal på højen mellem boldbanerne. Arealet har en stor variation af træarter. Nogle dele er tyndt bevokset med tjørn, mirabel og eg, mens andre dele er mere tæt bevokset med bøg, ahorn, eg og få ikke-hjemmehørende arter som fx rødeg.

Målet for arealet er at opretholde variationen. De få ikke-hjemmehørende træarter fældes og udlægges som dødt ved.

Skellingsted Friluftsområde

Arealet ligger vest for Skellingsted og rummer et mindre skovstykke på den sydlige skråning ned mod Åmosen. En del af egetræerne har brede kroner og generelt er der en god vekselvirkning mellem lysåbne arealer og tæt bevoksning. Der er enkelte steder mindre områder med nåltræer.

Nåltræer fældes for at give lys og plads til, at løvtræerne kan udvikle sig.

Tuse Enge

Området Tuse Enge ligger vest for Tuse by, ned til Kalvemose å. Den sydlige del af området er et delvist fugtigt areal ned til åen, primært bevokset med rødel, omkranset af eg, tjørn, hassel og en variation af andre buske. Mod vest breder mosen sig i et tæt pilekrat.

I mosen ryddes uønsket opvækst og evt. dele af pilekrattet for at få skabt variation. Der tyndes ud i kantbevoksningen, så træerne får plads til at udvikle sig.

Mod nord langs byen op til Tuse Byvej ligger en smal, bevokset stribe med frugttræer, som er groet til med blandet andet birk og pil.

Der tyndes og gives dermed plads til at frugttræerne kan trives.

Holbæk Fælled

Fælleden er omfattet af en fredning og en helhedsplan, som regulerer områdets udvikling. De bevoksede arealer på Fælleden fordeler sig på 5 mindre skove, som er plantet mellem 1996 og 2012. Bevoksningerne er meget tætte og ensartede.

Målet er at få tyndet bevoksningerne med henblik på at skabe en varieret struktur.

Links

[Klimastrategien Holbæk 2050 \(holbaek.dk\)](#)

[Holbæk Kommune - Skovrapport](#)

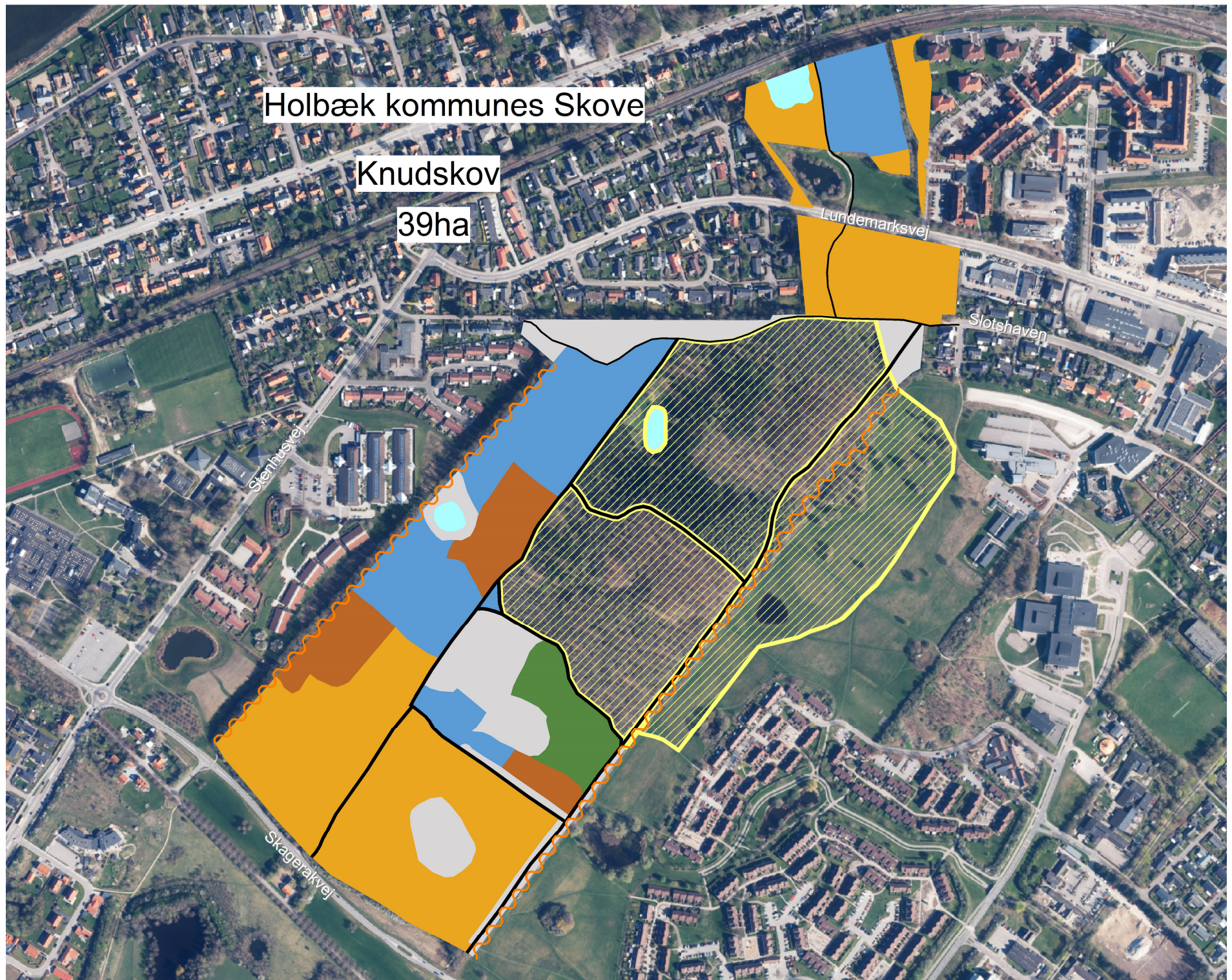
- Veteraniseret skov
- Granskov til løvskov
- Ændring af træarter
- Tyndes for at skabe variation
- Græsningsskov
- Ny græsningsskov
- Ekstensive plejetiltag
- Græsset eng
- Sø
- Naturlig hydrologi
- Nyt skovbryn
- Sti
- Vej

Holbæk kommunes Skove

Knudskov

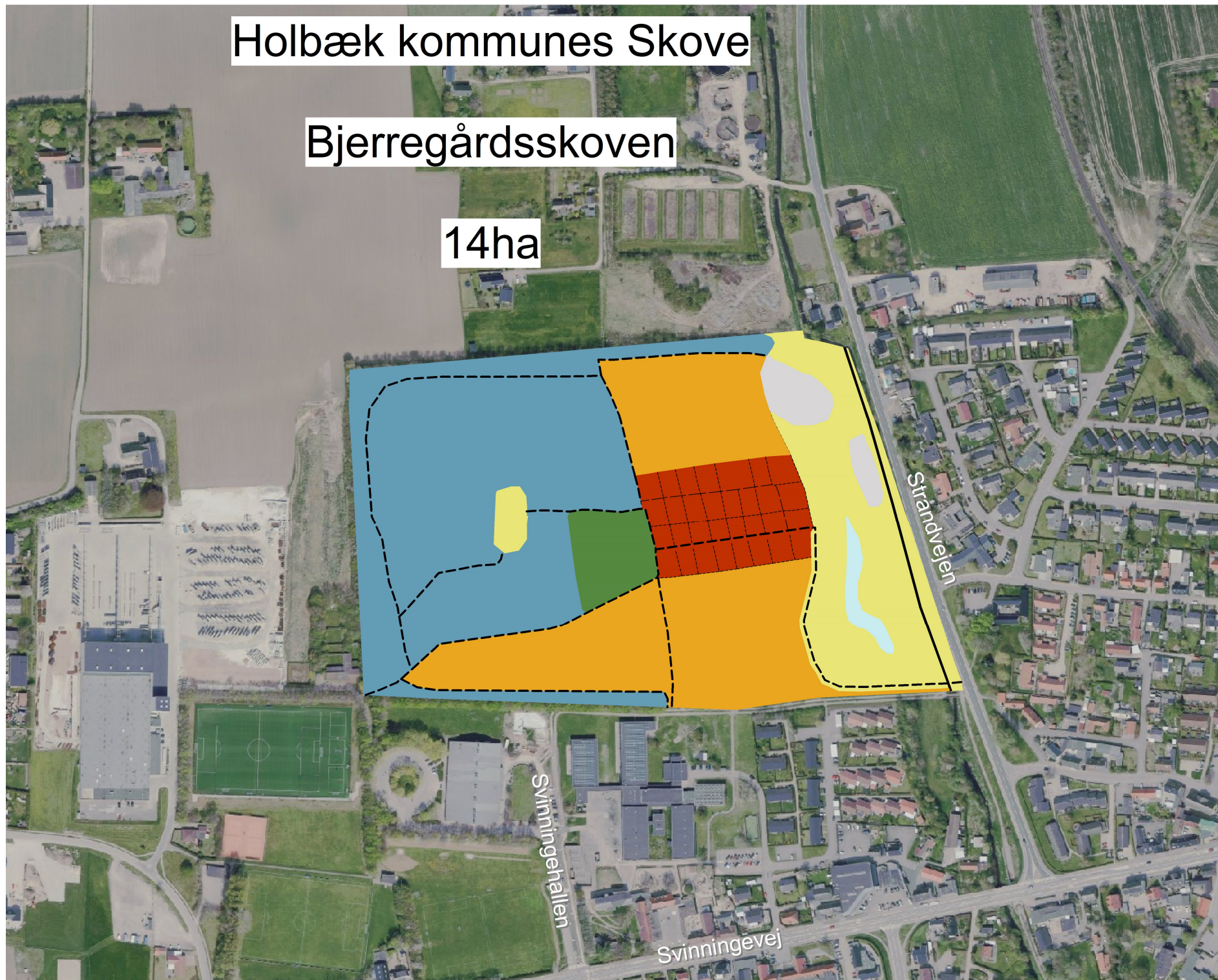
39ha

Holbæk kommunes Skove

Bjerregårdsskoven

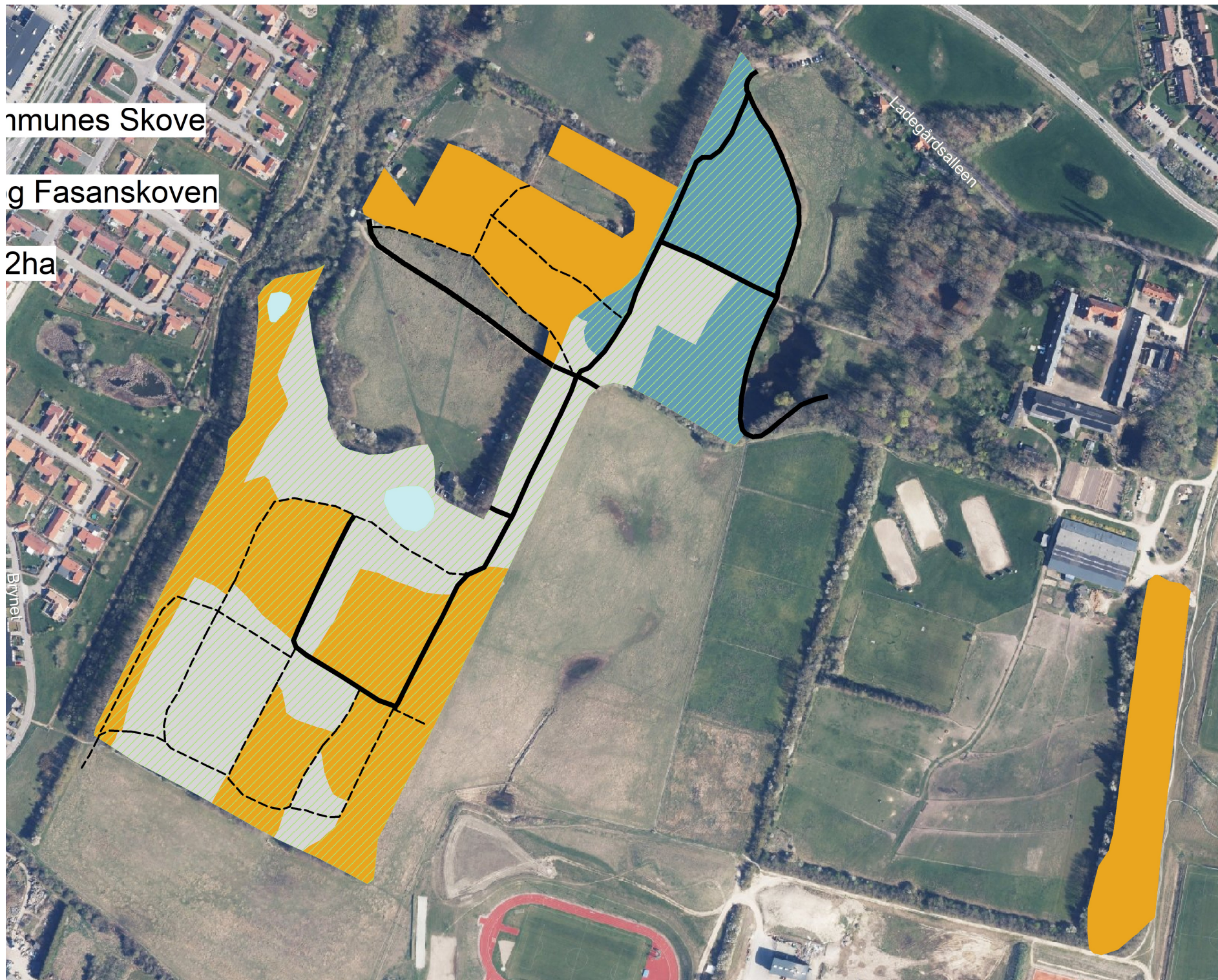
14ha

ommunes Skove

og Fasanskoven

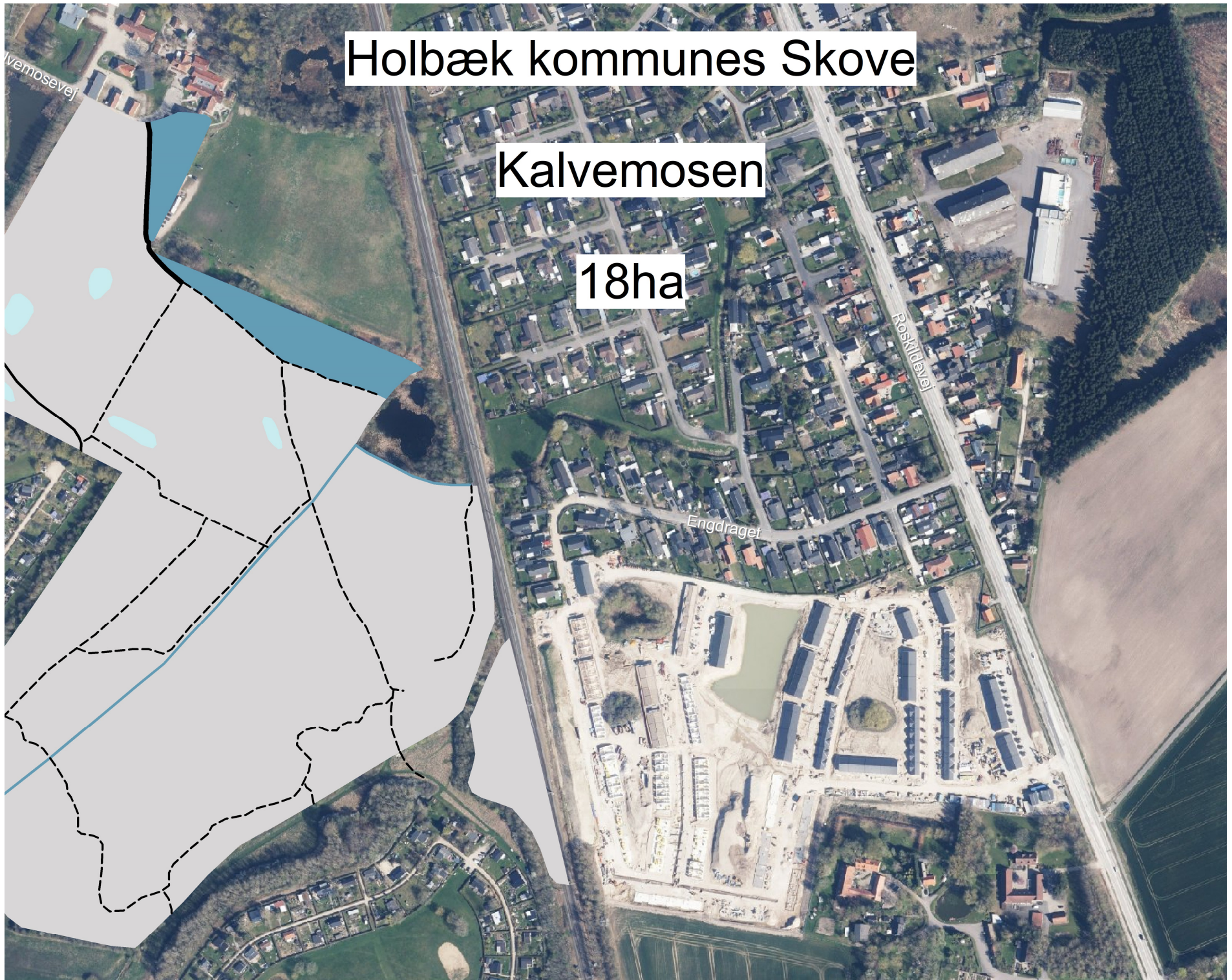
2ha

Holbæk kommunes Skove

Kalvemosen

18ha

Holbæk Kommunes Skove
Drivsåt Skoven
4ha

Drivsåvej

Slagelsevej

Vibæk Kommunes Skove

Vinderup Sportsplads

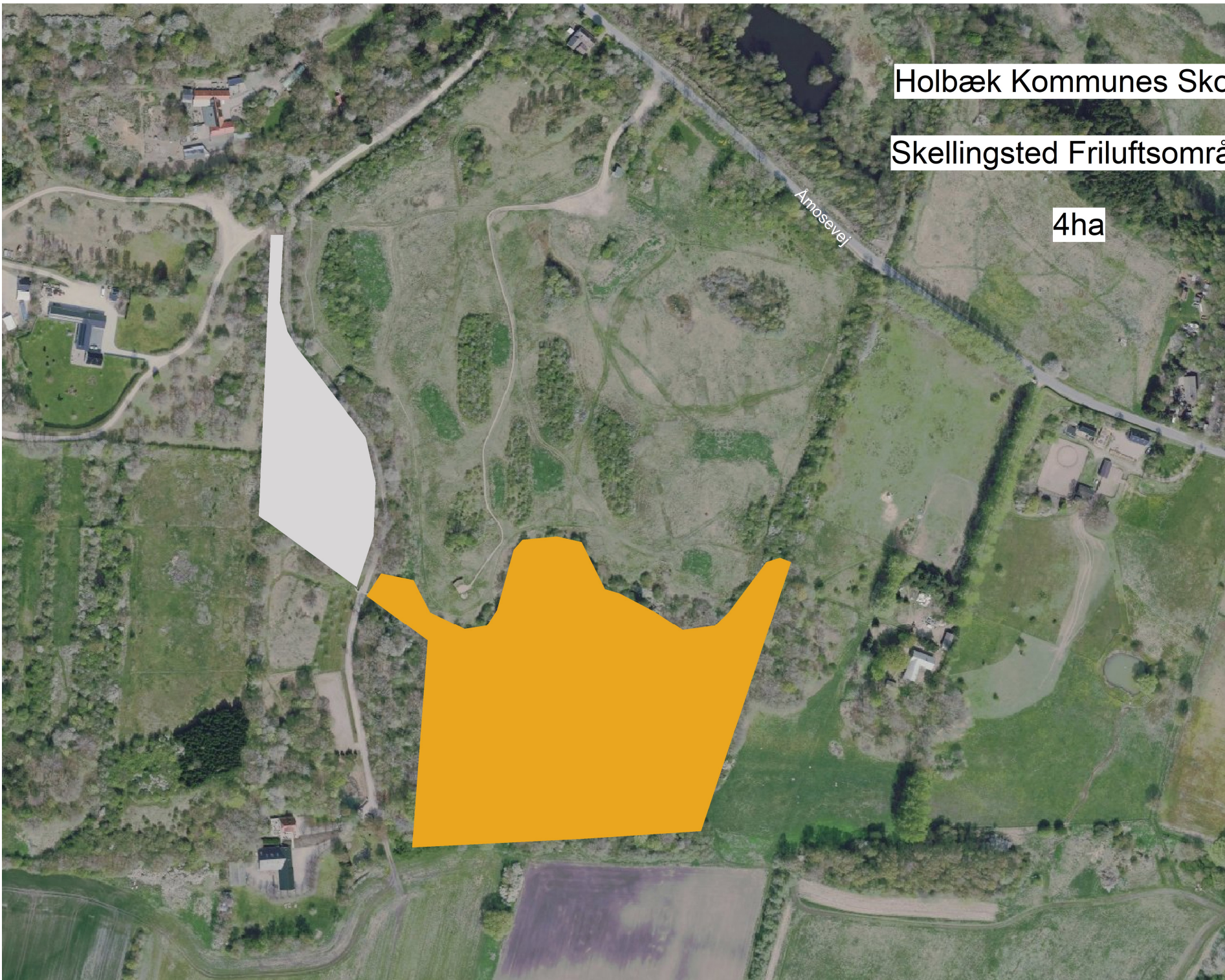
2ha

Holbæk Kommunes Skole

Skellingsted Friluftsområde

4ha

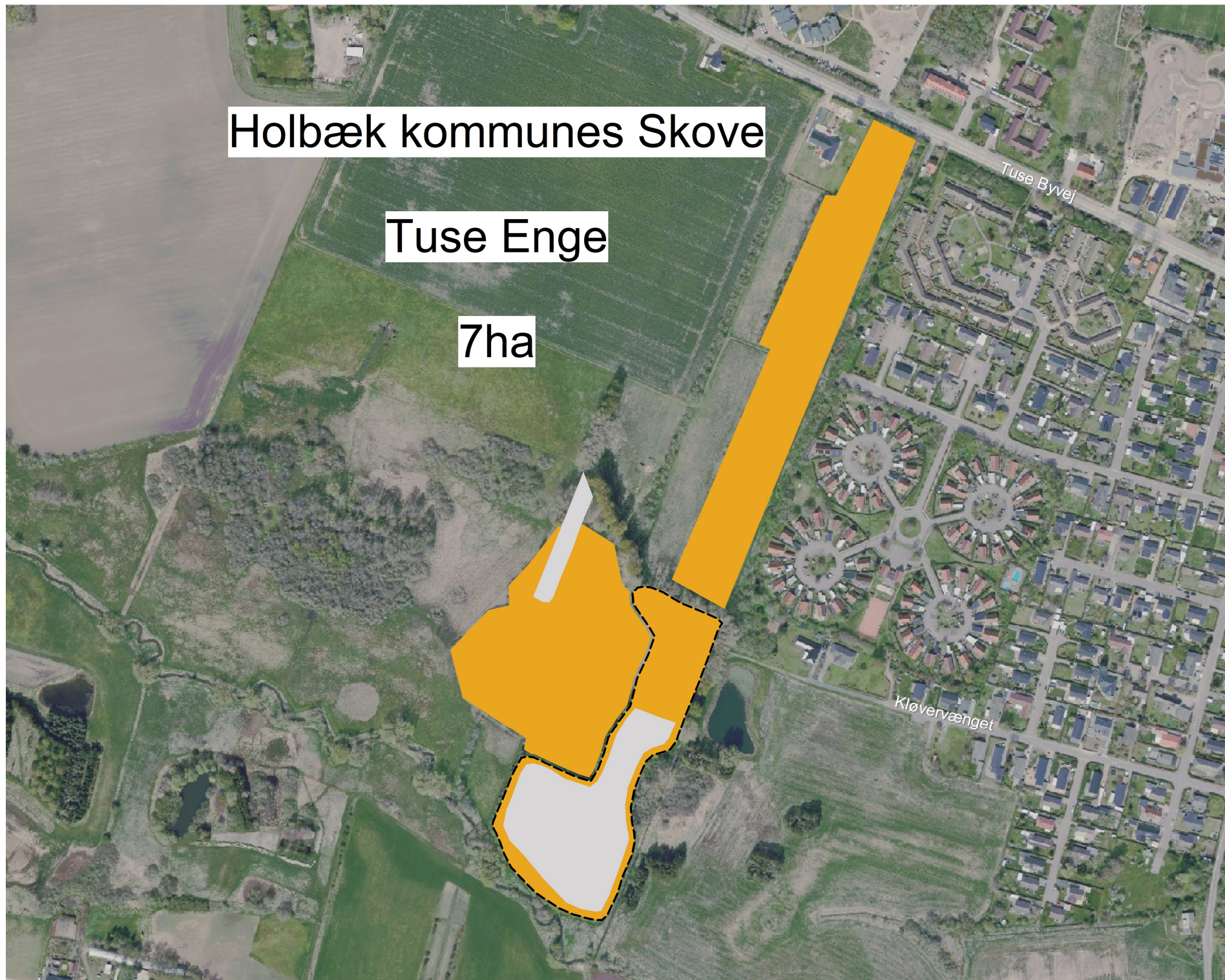
Åmosevej

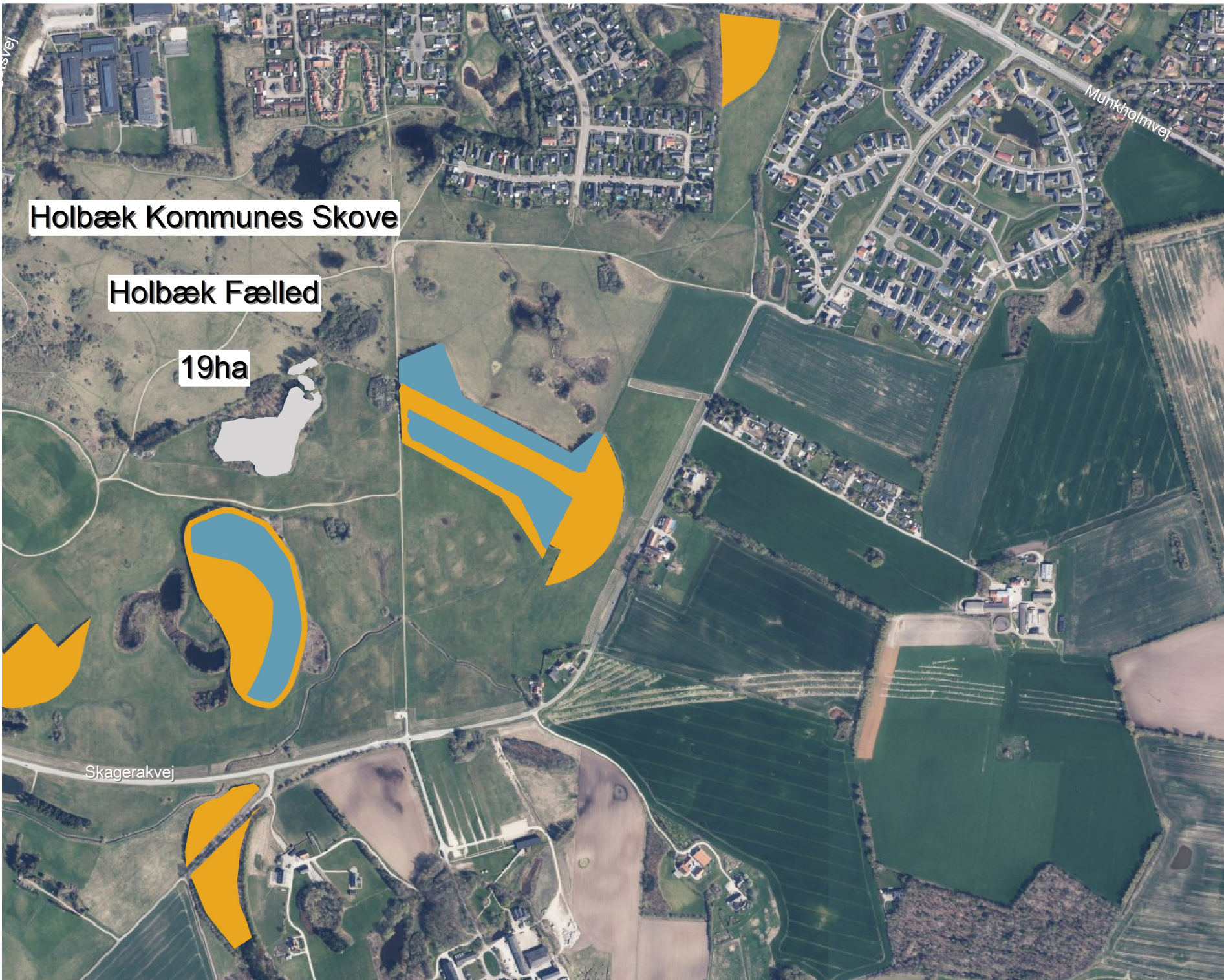

Holbæk kommunes Skove

Tuse Enge

7ha

Holbæk Kommunes Skove

Holbæk Fælled

19ha

Skagerakvej

Munkholmvej

FSC

SKOVBRUGSBEVIS

FSC-ØST-3160171

Det attesteres herved, at evaluerede skovarealer på ejendommen

Holbæk Kommune

CVR. nr.: 29189447

er FSC-certificeret under De Danske Skovdyrkerforeningers gruppecertificeringsordning fra den 15-03-22 til den 15-03-2027

Certifikatnummer: NC-FM/COC-011844

Udstedt d. 28. september 2020

af Preferred by Nature – NEPCon

(Akkrediteringsnummer FSC-ACC-042)

Certificeringen dokumenterer, at skoven på ejendommen drives bæredygtigt i overensstemmelse med den til en hver tid gældende FSC DK's Skovstandard og er underlagt regelmæssig, uvildig inspektion heraf.

Ry d. 1 oktober 2022

Udsteder:

Jens Julius Larsen - FSC-ansvarlig

E-mail – jjl@skovdyrkerne.dk

SKOVBRUGSBEVIS

PEFC- ØST-3160171

Det attesteres herved, at samtlige skovarealer på ejendommen

Holbæk Kommune

CVR. Nr. 29189447

Ejendomsnumre.: 3160004751 m.fl.

er PEFC-certificeret under De Danske Skovdyrkerforeningers
gruppecertificeringsordning fra den 15-03-2022 til den 15-03-2027

Certifikatnummer: NC-PEFC/FM-011844

Udstedt den 21. januar 2021

af Preferred by Nature – NEPCon

Certificeringen dokumenterer, at skoven på ejendommene drives bæredygtigt i
overensstemmelse med den til en hver tid gældende PEFC Skovstandard
(www.pefc.dk) og er underlagt regelmæssig, uvildig inspektion heraf.

Ry 01-10-2022

Udsteder:

Jens Julius Larsen, PEFC-ansvarlig

Skovdyrkerforeningerne

E-mail – jjl@skovdyrkerne.dk

Aftale om PEFC og FSC certificering

Certificeringsaftale ml. paraplyen og skovejeren

Nedenstående aftale mellem Holbæk Kommune og De Danske Skovdyrkerforeninger (DDS) beskriver vilkårene for Holbæk Kommune's tilslutning til De Danske Skovdyrkerforeningers gruppecertificeringsordning under hhv. PEFC og FSC systemet for skovcertificering. Ordningen er underlagt 3. parts revision.

Formål

Formålet med aftalen er at sikre DDS en dokumentation for, at skoven på det tilsluttede skovareal drives bæredygtigt efter de principper, der er beskrevet i hhv PEFC Danmarks Skovstandard (PEFC DK 001-3 samt PEFC DK 001-4) og FSC's danske skovstandard (FSC-STD-DNK-02-2018). Denne dokumentation sikrer igen, at træprodukter fra det tilsluttede skovareal kan sælges som PEFC og/eller FSC certificerede.

Gyldighedsområde

Certificeringen gælder hele skovarealet på ejendommen samt de ubevoksede naturarealer der udgør en integreret del af skoven. Standardens kriterier er ikke gældende for landbrugsjord i omdrift samt haver og gårdspladser på ejendommen.

For PEFC certificeringen udgør det samlede areal: 255,1

For FSC certificeringen udgør det samlede areal: 255,1

Det certificerede areal er klart defineret via indtegnning på kort og ved opstilling i en bevoksningsliste.

CVR. nr.: 29189447

Ejendomsnumre 3160004751 mfl

Skovejeres opgaver og ansvar

Holbæk Kommune forpligter sig ved aftalen til

- at acceptere og overholde hhv. PEFC Danmarks Skovstandard og FSC's danske skovstandard samt andre love og bestemmelser, som regulerer skovdriften i Danmark. De relevante standarder kan findes på hhv. www.pefc.dk og www.fsc.do
- at acceptere og overholde hhv. PEFC DK's retningslinjer for Certificering af Paraplyorganisationer (PEFC 003-03) og FSC Standard for Group Entities in Forest Management Groups (FSC-STD-30-005, V1-0, EN) at udarbejde og vedligeholde den dokumentation som er påkrævet jf. hhv. PEFC og FSC's Skovstandarder.
- at rettidigt indsamle og aflevere nødvendig dokumentation til DDS vedrørende den løbende drift og i øvrigt reagere effektivt på alle anmodninger om relevante data, dokumenter eller anden information fra paraplyorganisationen eller certificeringsorganet hvad enten det er i forbindelse med formelle audits eller gennemgange eller på anden vis.
- at føre en registrering af alle solgte skovbaserede produkter og deres påståede oprindelse for at tilvejebringe bevis for overensstemmelse med kravene og den effektive funktion af sporbarhedsverifikationen. Salgsdata fremlægges på anmodning i forbindelse med intern / ekstern audit. Ejer skal gemme fortegnelserne i mindst 5 år.
- at være indforstået med at afregningsbilagene for solgt træ kan indeholde certificeringsbetegnelser, der ikke medfører tillæg på de solgte produkter.
- at indgå i dialog med lokalsamfundet
- at acceptere regelmæssig samt stikprøvemæssig kontrol, bl.a. ved et uafhængigt certificeringsorgan, samt at repræsentanter for DDS frit kan færdes på ejendommen i det omfang fordres nødvendigt for at opretholde certificeringen.
- at acceptere offentliggørelse af ikke-konfidentielle oplysninger

- at foretage 'korrigerende handlinger' som defineret af DDS og / eller certificeringsfirmaet i de tilfælde, hvor der findes væsentlige afvigelser i forhold til Skovstandarden.
- kun at sælge træbaserede skovprodukter som PEFC certificerede. Undtaget er således juletræer og pyntegrønt samt ikke-træbaserede produkter som f.eks. svampe, mos, vildt o.l. (Disse kan godt sælges som FSC certificerede).
- I øvrigt følge eventuelle anvisninger udleveret af Skovdyrkerne

Skovdyrkerforeningens opgaver og ansvar

DDS forpligter sig ved aftalen til

- at udstede et skovbrugsbevis til Holbæk Kommune så snart ejendommens drift og dokumentation lever op til gældende optagelseskrav.
- ved løbende konsulentbesøg at sikre indsamling af de nødvendige løbende registreringer.
- hvert 5. år at foretage en sammenstilling af data for udviklingen i perioden samt med Holbæk Kommune at foretage en vurdering af denne i relation til henholdsvis ejendommens driftsformål samt Skovstandarden.
- at deltage i intern og ekstern stikprøvevis kontrol af skovdriften.
- at indsende statistik, oplysning om afvigelser samt andre obligatoriske indberetninger til PEFC-DK og/eller FSC-DK

Diskretion

Med undtagelse af, hvad der kræves af dansk lov, skovstandarder og relevante certificeringsorganisationer, vil DDS behandle alle oplysninger, som gives i forbindelse med vurdering af skovejendommen som strengt fortrolige, og vil ikke videregive sådanne til 3. mand uden forudgående samtykke fra ejeren. DDS er dog forpligtet til at oplyse 3. mand, hvorvidt en konkret ejendom indgår under DDS' paraply. Ved ophør af denne aftale forpligter DDS sig til at tilbagelevere evt. udleveret materiale.

Kontaktoplysninger

Følgende er daglig ansvarshavende for skovdriften:

Bente Meehan, Kanalstræde 2, 4300 Holbæk, telefon 72368061, beme@holb.dk

Løbetid og opsigelse

Aftalen løber i 5 år fra d. 15.03.2022 til d. 15.03.2027. Den kan dog opsiges i løbetiden af parterne således:

- Aftalen kan uden særlig begrundelse opsiges af Holbæk Kommune i perioden med 3 måneders varsel til udløbet af et helår.
- Aftalen kan opsiges af DDS i perioden, hvis en auditrapport har påpeget en alvorlig afvigelse, som enten ikke er efterkommet med nødvendige korrigerende handlinger eller ikke er blevet tilstrækkeligt forklaret. I tilfælde af suspension kan ejer inden for 30 dage fra opsigelsesdatoen bede om en uddybende begrundelse fra gruppeledelsen. I det tilfælde ejer ikke er tilfreds med gruppeledelsens redegørelse kan klage i forbindelse med opsigelse af PEFC skovbrugscertifikatet rettes til certificeringsorganet med begæring om at få opsigelsen prøvet. Denne mulighed foreligger ikke i forbindelse med FSC skovbrugsbeviset.

Betaling

Aftaler omkring betaling aftales direkte med den lokale skovdyrkerforening og fremgår af vedlagte bilag.

Skovejer
Holbæk Kommune

For De Danske
Skovdyrkerforeninger

Holbæk Kommunes skove - Plejeplaner			Plejeplaner
Biodiversitets skov			
Afdeling	Litra	Areal Ha	
Dyrehaven			<p>Arealerne udlægges til skånsom skovdrift, men høj fokus på en forøgelse af biodiversiteten.</p> <p>Der vil udelukkende blive foretaget en begrænset hugst af enkelttræer eller grupper af træer med henblik på dannelse af lysbrønde</p> <p>Der vil ikke blive anvendt afdrift.</p> <p>Alt foryngelse på arealet vil ske ved naturlig foryngelse</p> <p>Der vil ikke blive anvendt jordbearbejdning, sprøjtning eller gødsning på arealerne – Der kan dog undtagelsesvis blive pletvis anvendelse af pesticider til bekæmpelse af invasive arter</p> <p>Der vil være fokus på efterladelse af dødt ved både i form af udgående træer og i form af topender.</p> <p>Såfremt træer udgør en risiko vil de blive fældet og efterladt på arealet.</p> <p><i>Slut maj 2017 har Miljøstyrelsen i afdeling 2 c, registret en ret stor bestand af et sjældent græs, Sudetisk Rapgræs (Poa chaixii). Kolonien skal nærmere stedfæstes i løbet af sommeren 2017</i></p> <p>Iflg. Atlas Flora Danica blev arten indført i Danmark fra Mellemeuropa og Balkan i midten af 1800-tallet. Og lige straks begyndte den at forville sig fra parker og løvskove, hvor den blev udsået. Den vokser på let skygget, mest noget fugtig, næringsfattig bund. Bestandsdannende i bakkede løvskove samt i dyrehaver og parkskove. Sjældent, i løbet af de sidste 25 år er den kun fundet på 18 lokaliteter på Øerne og i Østjylland. Siden sidste undersøgelse (TBU 1974) er arten blevet betydelig sjældnere.</p>
1	a	1,56	
1	f	1,19	
2	c	0,45	
Nederskoven			<p>Arealerne udlægges til skånsom skovdrift, men høj fokus på en forøgelse af biodiversiteten.</p> <p>Der vil udelukkende blive foretaget en begrænset hugst af enkelttræer eller grupper af træer med henblik på dannelse af lysbrønde</p> <p>Der vil ikke blive anvendt afdrift.</p> <p>Alt foryngelse på arealet vil ske ved naturlig foryngelse</p> <p>Der vil ikke blive anvendt jordbearbejdning, sprøjtning eller gødsning på arealerne – Der kan dog undtagelsesvis blive pletvis anvendelse af pesticider til bekæmpelse af invasive arter</p> <p>Der vil være fokus på efterladelse af dødt ved både i form af udgående træer og i form af topender.</p> <p>Såfremt træer udgør en risiko vil de blive fældet og efterladt på arealet.</p>
8	a	0,72	
8	b	2,78	
Vandværksskoven			<p>Arealerne udlægges til skånsom skovdrift, men høj fokus på en forøgelse af biodiversiteten.</p> <p>Der vil udelukkende blive foretaget en begrænset hugst af enkelttræer eller grupper af træer med henblik på dannelse af lysbrønde</p> <p>Der vil ikke blive anvendt afdrift.E21</p> <p>Alt foryngelse på arealet vil ske ved naturlig foryngelse</p> <p>Der vil ikke blive anvendt jordbearbejdning, sprøjtning eller gødsning på arealerne – Der kan dog undtagelsesvis blive pletvis anvendelse af pesticider til bekæmpelse af invasive arter</p> <p>Der vil være fokus på efterladelse af dødt ved både i form af udgående træer og i form af topender.</p> <p>Såfremt træer udgør en risiko vil de blive fældet og efterladt på arealet.</p>
50	a	1,27	
50	c	0,57	
50	d	0,92	
50	k	0,21	
Tuse enge			<p>Arealerne udlægges til skånsom skovdrift, men høj fokus på en forøgelse af biodiversiteten.</p> <p>Der vil udelukkende blive foretaget en begrænset hugst af enkelttræer eller grupper af træer med henblik på dannelse af lysbrønde</p> <p>Der vil ikke blive anvendt afdrift.E21</p> <p>Alt foryngelse på arealet vil ske ved naturlig foryngelse</p> <p>Der vil ikke blive anvendt jordbearbejdning, sprøjtning eller gødsning på arealerne – Der kan dog undtagelsesvis blive pletvis anvendelse af pesticider til bekæmpelse af invasive arter</p> <p>Der vil være fokus på efterladelse af dødt ved både i form af udgående træer og i form af topender.</p> <p>Såfremt træer udgør en risiko vil de blive fældet og efterladt på arealet.</p>
70	a	0,18	
70	b	0,20	
70	c	0,59	
70	d	0,27	
70	e	0,35	
70	f	0,64	
70	g	0,19	
I alt		12,09	

Aktivitet	Omfang	Pris per enhed	Enhed	Pris i alt
Sløjfning af dræn (Knudsskov)	2 stk	35.000	stk	70.000
Veteranisering manuelt /motorsav	ca. 1.500 stk	500	stk	300.000
Veteranisering manuelt lift/klatrings	ca. 500 stk	1.500	stk	750.000
Veteranisering muck (skovmaskine)	ca. 1.500 stk	350	stk	525.000
Basal afbrænding	ca. 1.000 stk	380	stk	380.000
Nyt kreatur hegn	2-5 km	90	m	315.000
Vedligeholdelse af gangstier (eksisterende grussti)	1-10 km	5	m2	25.000
Vedligeholdelse af gangstier (jordsti)	1-10 km	15	m2	75.000
Ny gangsti	ca. 1 km	50	m2	75.000
Spang. 4m	10 stk	16.000	stk	160.000
Vejrenovering (lastbil vej)	ca. 10 km	45	m	450.000
Nedskæring af uønskede arter (tæt)	ca. 150 arealer	15.000	ha	675.000
Nedskæring af uønskede arter (sprædt)	ca. 150 arealer	7.500	ha	337.500
Optrækning af uønskede arter	ca. 20 ha	17.000	ha	340.000
Nykultur med hegn	ca. 30 steder	65.000	ha	975.000
Afskrab af førne (biomile). 10 cm dybde	ca. 30 steder	35.000	ha	700.000
Afrømning jord. 25 cm dybde	ca. 10 steder	50.000	ha	250.000
Oplægning af grot ringborg	7 stk	7.000	stk	49.000
Udlægning af sten og sand	ca. 30 steder	6.000	stk	180.000
Optrækning af rødder	10 arealer	35.000	ha	350.000
Rodstakke	10 stk	10.000	stk	50.000
Lukning af grøfter med prop	25 stk	10.000	stk	250.000
Lukning af grøfter, tilskrabning eksisterende materiale	2-3000m	60	m	150.000
Paddeskrab	10-20 stk	3.000	stk	60.000
Afretning af stejle brinker	4-6 vandhller	8.000	stk	40.000
Efterbedring af bryn. Plantning/såning	10-25 arealer	65.000	ha	650.000
Bålhytte (lille)	1 stk	100.000	stk	100.000
Bålhytte (stor)	1 stk	250.000	stk	250.000
Renovering shelter	2-3 stk	30.000	stk	90.000
Etablering nyt shelter (6 personer)	4-5 stk	60.000	stk	300.000
Skovning af risikotræer ved skovvej	250 stk	1.500	stk	375.000
Beskæring af risikotræer ved skovvej	250 stk	2.500	stk	625.000
Skovning risikotræer ved trafikeret vej	25 stk	5.000	stk	125.000
Skovning risikotræer ved jernbane	25 stk	6.000	stk	150.000
Vedligehold af træsti. Udskiftning af enkelte brædder 100m	1-2stk	500	m	50.000
Ny anlæg af træsti 100 m	1-2 stk	3.200	m	320.000
Rydning af moseflade (våd eng)	3-5 arealer ca. 7 ha	100.000	ha	700.000
Rydning af overdrev eller eng (tør eng)	3-5 arealer ca. 8 ha	60.000	ha	480.000
Grave/etablere overløbsbassin Bjerregaardsskoven	1 stk	250.000	stk	250.000
Etablering af platform ved søbred (Drivsåtskoven)	1 stk	300.000	stk	300.000
Hegn hundeskov	1-4 km	85	m	340.000
Nedtagning og bortkørsel af gammelt hegn	ca. 1250m	90	m	112.500
Fjerne asfaltstier Bjerregaardsskoven (deponi)	800 m	325	m	260.000
Aslåning af lysåben natur 1 gang årligt	ca. 15 ha	4.000	ha	60.000
Fugletårn 6 m højt	1 stk	450.000	stk	450.000
Afgræsning med kreaturer	2 steder	??		
		Sum		13.009.000
		Per år (10 år)		1.300.900

Tiltag i skovrejsning

Paddeskrab	3.000 per/stk
Lukning af grøfter med prop	10.000 per/stk
Lukning af grøfter, tilskrabning eksisterende materiale	60 kr/m
Sløjfning af dræn (Knudsskov)	35.000 per/stk
Nedskæring af ammetræer, samt halv fældning	5000 kr/ha
Veteranisering manuelt /motorsav	500 kr/stk
Etablering af lysninger	15 kr/m2
Etablering af lysninger, samt såning af urter	35 kr/m2
Jordskrab som spirerbed for urter	15 kr/m2

Holbæk Kommunens skove omlægges til urørt skov

Naturen – biodiversiteten – har det skidt i Danmark som følge af menneskets aktiviteter. Danmark ligger i bunden af EU, når det gælder naturkvalitet. Det gælder også i vores skove, som er ensformige og fattige på arter.

I Holbæk Kommune er det på denne baggrund besluttet, at de ca. 250 ha. kommunale skove (se kort i bilag 1) skal udvikle sig til "urørt skov". De tiltag, der skal til for at nå målet, beskrives i en forvaltningsplan for skovene, som er under udarbejdelse. Forslag til overordnede rammer for overgangen til urørt skov fremgår af bilag 2 "Information om Holbæk Kommunes skoves overgang til urørt skov og ny forvaltningsplan".

Med urørt skov forstås forstlig urørt – dvs. kommerciel skovdrift ophører, så formålet bliver at fremme biodiversitet. Der kan jf. bilag 2 gennemføres græsning, veteranisering af træer, skabes mere naturlige strukturer, fjernes ikke-hjemmehørende træarter og andre tiltag til fordel for biodiversiteten, ligesom hensyn til bl.a. friluftsliv tilgodeses. Desuden kan der skabes mere naturlig hydrologi, hvor det er praktisk, teknisk og naboretligt muligt.

Miljøvurdering

Formålet med miljøvurderingsloven er at sikre et højt miljøbeskyttelsesniveau og at bidrage til integrationen af miljøhensyn under udarbejdelsen og vedtagelsen af planer, som kan få væsentlig indvirkning på miljøet.

Formålet med en miljøvurdering er at vurdere planers sandsynlige væsentlige indvirkning på miljøet, herunder den biologiske mangfoldighed, befolkningen, menneskers sundhed, flora, fauna, jordbund, jordarealer, vand, luft, klimatiske faktorer, materielle goder, landskab, kulturarv, herunder kirker og deres omgivelser og arkitektonisk og arkæologisk arv, større menneske- og naturskabte katastroferisici og ulykker og ressourceeffektivitet og det indbyrdes forhold mellem disse faktorer.

Holbæk Kommune vurderer jf. miljøvurderingslovens §10, at planen for kommunens skoves overgang til urørt skov ikke er omfattet af krav om miljøvurdering.

Vurdering og begrundelse

Vurderingen om, at omlægningen til urørt skov ikke kræver miljøvurdering begrundes i, at omlægningen kun sker lokalt for de skovarealer, som ejes af Holbæk Kommune, og som er fordelt på flere forskellige lokaliteter i Holbæk Kommune.

Særligt er der lagt vægt på følgende punkter.

Biologisk mangfoldighed, flora og fauna: Den hidtidige skovdrift har være udført efter principper for bæredygtig og certificeret skovdrift. Ved fuld omlægning til urørt skov ophører egentlig skovdrift og skovene overlades til de naturlige, biologiske processer, som over tid forventes at ville øge den biologiske mangfoldighed. I overgangsfasen vil der aktivt blive skabt flere mikrohabitater f.eks. ved veteranisering af træer og skabelse af lysninger. Lokalt i skovene forventes overgangen til urørt skov at forøge

den biologiske mangfoldighed, men grundet arealernes begrænsede og lokale størrelse, vurderes planen overordnet set ikke i sig selv at give nogen væsentlig påvirkning.

Skovområderne vil med tiden udvikle sig til at være mere varieret og der vil blive flere hjemmehørende løvtræer med hulheder, og den ændrede skovdrift vil på sigt forbedre skovområderne som yngle-/rasterområder for arter af flagermus. at være egnede yngle- rastersteder for arter af flagermus eller andre bilag IV-arter. Derfor vurderes fældning af disse træer ikke at udgøre en væsentlig påvirkning.

Natura 2000 og habitatdirektiv: En meget lille del af Holbæk Kommunes skove ligger indenfor Natura 2000 udpegning – den yderste skovkant i Drivsåtskoven mod Skarresø ved Jyderup. Omlægning til Urørt skov vurderes at være neutral til positiv for naturtyper og arter på udpegningsgrundlaget, og omlægningen vurderes ikke at give nogen væsentlig påvirkning. Ligeledes vurderes bilag IV-arter ikke at blive væsentligt påvirket af skovens omlægning til urørt skov, idet arealerne fortsat vil være skovdækket og over tid forventes at skabe flere og bedre levesteder for skovlevende arter. Fældning af bevoksninger af unge til mellem aldre, ikke-hjemmehørende træarter i konverteringsfasen vurderes ikke at være egnede yngle- rastersteder for arter af flagermus eller andre bilag IV-arter. Derfor vurderes fældning af disse træer ikke at udgøre en væsentlig påvirkning.

Vand: I urørte skove er frit strømmende vand og naturlige ændringer i vandstanden vigtige processer, der er med til at skabe variation og dynamik. Genskabelse af naturlig hydrologi er en prioritet i forvaltningen af urørte skove, og vil blive gennemført, hvor det er praktisk, teknisk og naboretligt muligt. I Holbæk Kommunes skove vurderes der dog at være begrænsede muligheder for genskabelse af naturlig hydrologi, hvorfor tiltagene ikke forventes at medføre nogen væsentlig påvirkning samlet set.

Landskab: Udpegningen til urørt skov vil føre til ændringer i skovstrukturen inde i skovene. Der vil blive skabt lysninger og fjernet ikke-hjemmehørende arter, for at give plads til hjemmehørende arter. Skovene vil dog fortsat bevares som skov, hvorved det samlede landskabelige indtryk ikke vil ændres.

Fortidsminder: Fortidsminder er beskyttet af museumslovens bestemmelser, skovlovens formålsparagraf, og naturbeskyttelseslovens bestemmelser om beskyttelseslinjer. Fortidsminder i skovene er beskyttet af lovens regler som hidtil. Deres tilstand og plejepligt ændres ikke.

Menneskers sundhed: Urørt skov kan give nye muligheder for friluftslivet i forhold til naturformidling, undervisning, forskning, turisme og flere unikke naturoplevelser. Udpegningen ændrer ikke på vedligehold af veje, stier og friluftsfaciliteter i skovene – dog vil enkelte stier kunne blive ændret eller omlagt for at skabe bedre oplevelser. Færdsel uden for veje og stier kan med tiden blive sværere som følge af væltede træer, en mere våd jordbund, og eventuelle hegninger, men det vil stadig være lovligt og muligt at færdes i alle skovene som tilfældet er i dag. Omvendt kan skovgræsning holde opvækst af vedplanter eller høje urter nede, således at skoven fremstår mere åben og fremkommelig. Omlægningen vurderes samlet set ikke at betyde nogen væsentlig ændring for befolkningens sundhed.

Sikkerhed: Udpegningen til urørt skov ændrer ikke på procedurer for håndteringen af risikotræer. Udpegningen vil derfor ikke have nogen væsentlig indvirkning på befolkningens sikkerhed eller trafikale tilgængelighed. Derfor forventes udpegningen ikke at have nogen væsentlig indvirkning på befolkningens sikkerhed.

Materielle goder: Urørt skov er defineret som forstligt urørt - dvs. kommerciel skovdrift ophører og formålet bliver at fremme biodiversitet. Derfor vil salg af træ fra kommunens skovarealer også falde med tiden. Grundet skovens begrænsede arealmæssige omfang forventes der ingen væsentlig påvirkning af træmarkedet.

Der vurderes ikke at være nogen kumulative effekter af kommunes omlægning til urørt skov.

Myndighedshøring

Udkast til screeningsafgørelse har været sendt i myndighedshøring hos Miljøstyrelsen, Naturstyrelsen og Museum Vestsjælland.

Kommunen har modtaget følgende høringssvar fra Museum Vestsjælland:

Museum Vestsjælland har ikke bemærkninger til udkastet, da planen ikke involverer projekterede jordarbejder undtagen afskrabning af nålelag og evt. tilkastning af drænggrøfter.

Der er ikke modtaget høringssvar fra øvrige myndigheder.

Klagevejledning

Afgørelsen kan i henhold til Miljøvurderingslovens §48, stk. 3 påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet for så vidt angår retslige spørgsmål.

Klagefristen er 4 uger fra afgørelsen er meddelt og fristen er den 24-11 2024.

Hvis du ønsker at klage over denne afgørelse, kan du klage til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Du klager via Klageportalen, som kan findes via link på forsiden af Nævnenes Hus' hjemmeside. Klagen sendes gennem Klageportalen til den myndighed, der har truffet afgørelsen.

En klage er indgivet, når den er indsendt til Miljø- og Fødevareklagenævnet og når du har indbetalt et gebyr på 900 kr. for privatpersoner og 1800 kr. for virksomheder eller organisationer til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Du betaler gebyret via elektronisk overførsel eller ved giroindbetaling.

Hvis du ønsker at blive fritaget for at bruge Klageportalen, skal du sende en begrundet anmodning til kommunen, der har truffet afgørelse i sagen. Kommunen videresender herefter anmodningen til Miljø- og Fødevareklagenævnet, som træffer afgørelse om, hvorvidt din anmodning kan imødekommes.

Klageberettiget er miljø- og fødevareministeren og i øvrigt enhver med retlig interesse i sagens udfald. Klageberettigede er desuden landsdækkende foreninger og organisationer, der som hovedformål har beskyttelsen af natur og miljø eller varetagelsen af væsentlige brugerinteresser inden for arealanvendelsen, på betingelse af,

- at foreningen eller organisationen har vedtægter eller love, som dokumenterer dens formål, og
- at foreningen eller organisationen repræsenterer mindst 100 medlemmer.

Spørgsmål om afgørelsens lovlighed kan indbringes for domstolene inden 6 måneder efter denne orientering.

Domstolsprøvelse

Hvis afgørelsen ønskes prøvet ved domstolene, skal en sag anlægges inden 6 måneder regnet fra den offentlige annoncering eller inden 6 måneder efter Miljø- og Fødevareklagenævnet har truffet afgørelse i en eventuel klage over afgørelsen.

Du er velkommen til at kontakte kommunen og få oplyst, om der er kommet en klage.

Christian Bernhard

Jurist